PETRE DOGARU

Insula Șerpilor în calea rechinilor

Coperta de VALENTIN TÂNASE

Editura SAECULUM 1.0.
ISBN 973-9211-34-8
Editura VESTALA
ISBN 973-9200-28-1 © Toate drepturile sunt rezervate Editurii SAECULUM I.O.

PETRE DOGARU

INSULA ȘERPILOR
ÎN CALEA RECHINILOR

Ediția a Il-a, necenzurată și augmentată

Editura SAECULUM Editura
București, 1996

TiPar: J^cpjpd drago ponT

TIPOGRAFIA FED - Calea Rahovei 147, sector 5 -

București; Tel.: 3359318; Fax: 3373377

Motto:

„Călează țara în lung și în lat; mergeți de la Nistru până la Tisa și din Maramureș până la Mare și veți constata pretutindeni același chip, aceeași privire, aproape același port și absolut același grai și aceeași dorință.[44]

Ion Antonescu

Prolog.

Insula Șerpilor, străvechi pământ românesc în bazinul Mării Negre

Astăzi, o Românie democratică, cu valențe social-economice noi, izvorâte din specificul tradițiilor noastre, adânc înscrise în conștiința poporului român, prezent constant, de peste două milenii, pe un teritoriu unitari se afirmă treptat, dar ferm în structurile Euro-Atlantice, ca exprimare a unui consens național, fiind preocupată în același timp de participarea la proiectele de cooperare la nivel subregional din Europa Centrală, din Bazinul Dunării și zona Mării Negre. Ca stat suveran și independent, România dezvoltă raporturi de bună vecinătate cu toate celelalte state vecine, pronunțându-se pentru intangibilitatea tratatelor încheiate după al doilea război mondial, deoarece orice cerere de schimbare a frontierelor ar genera **„o reacție în lanț**[1],** dar **„de principiu, de fixare, deci, a unei poziții politice și morale sau juridice**[2],** însăși instituția prezidențială nu are nimic împotrivă.

Tocmai din datoria morală, civică și, nu în ultimul rând, patriotică, lucrarea de față are ca scop demonstrarea, pe bază de documente, în conformitate cu normele internaționale, a apartenenței Insulei Șerpilor la România. Adresându-se, deopotrivă, atât specialiștilor, cât și publicului larg și îndeosebi tineretului, volumul este rodul cercetărilor asupra acestui străvechi pământ românesc, in strânsă legătură cu istoricul Dobrogei (din care insula s-a desprins în timpul erelor geologice); cu tradițiile navale românești; cu politica noastră externă de-a lungul veacurilor

poziție strategico-militară. într-un sens mai restrâns, lucrarea de față încearcă să servească la modernizarea procesului complex instructiv-educativ, care nu trebuie să se oprească la porțile școlilor și ale universităților.

Stema României, care simbolizează statul român suveran și independent, unitar și indivizibil, are în componența sa, pe un fond albastru, doi delfini din aur, afrontați, cu cozile ridicate in sus, care reprezintă ținuturile Mării Negre, confirmând, parcă, cuvintele rostite de marele lorga într-o conferință ținută în anul 1933, la Liga Navală Română, intitulată *Poporul românesc Marea:* **„Toată viața noastră a fost orânduită așa după ape".**

Istoricul Gh. Brătianu a sintetizat importanța spațiului geopolilic al Mării Negre (la care țara noastră are o deschidere maritimă de 450 de kilometri), astfel: **„Caracterul de zonă de tranziție între lumea mediteraneană cu conturile precise și imensitatea stepelor asiatice. îndeosebi acestui factor maritim, istoria românească îi datorează faptul că este altceva decât cea a țărilor rămase departe de marile drumuri comerciale și la adăpost de război și poate de aceea sunt cu mult mai fericiți în epocile de criză, căci nu atrag atenția prea susținută a diplomaților și a strategilor. Avem de a face aici, însă, fără nici o îndoială, cu reversul inevitabil al medaliei: interesul istoric pe care îl trezește o regiune geografică este un privilegiu ce se plătește scump" .** Dar Insula Șerpilor, în afara situării în Bazinul Mării Negre, ocupă și poziția de la nord-est de Brațul Sulina, aflat la Gurile Dunării, cel de al doilea mare curs de apă al Europei și una din cele mai importante căi internaționale ale continentului. După cum menționau istoricii, tatăl și fiul, C. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, **„cine stăpânește Dunărea în bazinul ei inferior și mai ales gurile ei,**

acela joacă un rol și are o răspundere nu numai în istoria locală, dar și în cea continentală"[5].

Capitolul 1, din prezenta lucrare, prezintă evoluția pământului dobrogean; din catena munților din nord a acestuia, având loc separarea Insulei Șerpilor în urma celor două transgresiuni holocene, probabil, care au afectat și conformația Mării Negre. Insula Șerpilor nu a fost locuită în preistorie, dar, la sfârșitul paleoliticului inferior și în cel mijlociu, vânătorii neanderthalieni sunt atestați arheologic în tabere sezoniere, amenajate în aer

liber, pe coasta Mării Negre și pe terase dunărene dobrogene, deci în jurul anului 40000 î.Hr.

Civilizația Hamangia, care a cuprins întreg teritoriul Dobrogei, a produs statuetele intitulate de cercetători *Gânditorul* și *Femeia sa,* capodopere de valoare mondială ale artei antropomorfe neolitice ce anticipează, cu cel puțin cinci milenii, celebra statuie *Gânditorul,* a lui Auguste Rodin, care simbolizează forța creatoare a gândirii umane (vezi Anexa 1, p. 148). Oamenii neoliticului din Dobrogea nu au ezitat să înfrunte, cu luntrea monoxilă, sprintenă, ușoară, manevrabilă, dar, în același timp, robustă, valurile din largul Mării Negre, așa cum rezultă din descoperirea, în unele așezări preistorice, a unor resturi de pești, ce nu trăiau aproape de țărm[6].

Tot în primul capitol sunt prezentate aspecte legate de așezare, dimensiuni, aspecte fizico-geografice în legătură cu dinamica geo-morfologică, condițiile climatice, soluri, floră și faună, care, luate in ansamblu, dovedesc apariția, relativ de dată recentă, a Insulei Șerpilor, în post-diluvial, fapt explicat și prin lipsa de endemisme in rândul faunei, care, probabil, a avut mult de suferit in urma construirii bazei militare sovietice.

Istoria scrisă a insulei începe în anul 777 î.Hr., fiind legată de legenda eroului troian Ahile și de ionienii din Milet care, în timpul marii colonizări grecești, întemeiau, după tradiție, pe țărmurile Mării Ospitaliere, .90 de așezări, și care au deținut hegemonia, în- zona respectivei mări, timp de peste două secole. Timp de unsprezece secole, prin marele templu închinat lui Ahile

zeificat și oracolul de aici, Insula Albă (Strălucitoare), *„A lui Ahile",* s-a bucurat de un mare renume în lumea antică, aici instalându-se, cam pe la începutul secolului VI î.Hr., hegemonia persană. Dar coloniile grecești, amplasate pe tot litoralul, și-au continuat existența.

Insula Șerpilor își va menține tradițiile rituale impasibilă la hegemonia maritimă atenianã, la invazia celților, la expansiunea Regalului Pontului, și la transformarea, din ultimul sfert al veacului I d.Hr., a Pontului Euxinus timp de trei secole intr-un *„lac roman".* Splendidele construcții ale orașului întemeiat de Constantin cel Mare, Constantinopolis, inaugurat la anul 330, și rapida expansiune a creștinismului la Gurile Dunării de Jos vor face ca faima insulei lui Ahile să pălească.

în capitolul III este menționată, în Dobrogea și bazinul de est al Pontului, forța navală a despotului Dobrotiță, care a înfruntat **„timp de 15 ani de la egal la egal unitățile marinei de război genoveze, performanță neegalată in epocă de nici o altă flotă din Marea Neagră,** constituind o reală surpriză pentru hegemonia, fără drept de apel, de-a lungul întregului ev mediu, a Bizanțului, în marea respectivă.

Ascensiunea treptată a Imperiului Otoman, care ajunge la Dunăre în 1394, îl va face pe Mircea cel Bătrân să piardă Dobrogea, steagul Semilunei ocupând, prin lupte aprige, Chilia și Cetatea Albă, iar o dată cu aceasta, Moldova începe, din 1484, să nu mai fie putere maritimă. Din primul sfert al secolului al XVI-lea, Kara Deniz (cum începe să fie numită curent Marea Neagră, după cucerirea de către turci a Constantinopolului, în anul 1453), devine, timp de trei secole, *„lac turcesc".*

Capitolul IV menționează, ca pe unul din stâlpii coaliției antiotomane *Liga Sfântă,* pe epocalul voievod Mihai Viteazul, care in 1599, trimite **„200 de ambarcațiuni (barcones), fiecare având la bord 200 de oameni, în Marea Neagră, căutând prin acțiunea sa temerară să blocheze Constantinopolul de sursele sale de aprovizionare din țările române".**[8]

Prin obținerea, prin luptă, pentru supușii săi, în 1774, a libertății de navigație și comerț în Marea Neagră, urmată, la zece ani, de același succes al Imperiului habsburgic, marea respectivă a încetai să mai fie *„lac turcesc".* La 8 septembrie 1854, Insula Șerpilor a servit ca punct de întâlnire generală a escadrelor reunite ale puterilor care declaraseră război Imperiului țarist: Franța, Anglia și Imperiul Otoman, iar o conferință avută la bordul vasului *Caradoc,* a hotărât ca o comisie să se deplaseze pe coastele Crimeei și să constate preparativele de apărare ale inamicului[9].

Protocolul încheiat după terminarea acestui război (soldat cu înfrângerea Rusiei), între plenipotențiarii puterilor semnalare ale Tratatului de la Paris, reprezintă primul document de drept internațional care se referă, în mod expres, la Insula Șerpilor, la data de 6 ianuarie 1857, punând această insulă sub suzeranitatea imediată a Sublimei Porți. Lucrarea trece apoi în revistă toate evenimentele legale, direct sau indirect, de situația Insulei Șerpilor

în epoca modernă și contemporană a istoriei românilor, din care amintim:

— Tratatul de la Berlin din 1/13 iulie 1878, prevedea reuniunea cu România a Insulei Șerpilor, aceasta luând-o, practic, în primire, la 12 aprilie 1879.

— Tratatul de pace din 28 iunie 1919, între Puterile Aliate și Asociate cu Germania învinsă, stabilea ca Dunărea maritimă, sector în care intra și Insula Șerpilor, să se afle sub competența Comisiei Europene a Dunării (intrând, în continuare, în hotarele României).

— Conferința de la 18 august 1938 de la Sinaia trecea sectorul Dunării maritime, inclusiv Insula Șerpilor, sub administrația deplină a României.

— Din 1 august 1941, până la 25 august 1944, Insula Șerpilor se află în subordinea Comandamentului german *Admirai Schwer- zes Meer.*

— La 28 august 1944, un mic detașament de marinari sovietici ocupă Insula Șerpilor, fără să tragă un foc de armă.

— în toamna lui 1945, sovieticii fixează, cu de la sine

putere, frontiera maritimă româno-sovietică, înglobând în hotarele U. R. S. S., Insula Șerpilor.

— La 4 februarie 1948, *Protocolul referitor la precizarea frontierei de stat între R. P. R. și U. R. S. S.,* de la Moscova, prevedea că Insula Șerpilor intră în componența U. R. S. S.

— La 28 februarie 1948, în conformitate cu 'prevederile protocolului de mai sus, s-a semnat, chiar pe Insula Șerpilor, Procesul-Verbal prin care Insula Șerpilor era **„înapoiată"** U. R. S. S.-ului de către R. P. R.

— în perioada 28 august 1944 - 8 decembrie 1991 (data abolirii oficiale a U. R. S. S.-ului), Insula Șerpilor a aparținut, de facto, Uniunii Sovietice, dar, de jure, conform normelor de drept internațional, protocolul din 1948, mai înainte menționat, nefiind ratificat de organele abilitate ale celor două țări, este contestabil, acesta semnându-se totodată sub presiunea rușilor.

Din relatările a doi ziariști de la *Expres,* care s-au apropiat în noiembrie 1992, la mai puțin de o milă de Insula Șerpilor, și nu numai, se desprinde concluzia că, după dezmembrarea Uniunii Sovietice, insula era sub un *„condominiu"* între Federația Rusă și Ucraina, din punct de vedere militar, iar din punct de

vedere politic aparține Kievului. Nu am putut procura informații dacă după august 1993, trupele rusești deghizate, au părăsit insula.

în continuare, problema Insulei Șerpilor este analizată până la finele- lunii iunie 1995, așa cum rezultă din contextul geopolitic în general, și din relațiile externe ale Bucureștiului cu Federația Rusă și, respectiv, Ucraina, în special. O atenție deosebită s-a acordat momentului crucial de la Malta, de la începutul lui decembrie ’89, care reprezintă pentru cei mai mulți analiști cel mai important moment al timpurilor noastre.

Puternica bază militară din Insula Șerpilor este încă una din moștenirile nefaste ale *războiului rece.* După ce a fost terminată redactarea primei ediții, am aflat că, nu departe de insulă, în Golful Kazacia din zona Sevastopol, s-a amenajat, în anii ’60, un oceanariu

militar, unde delfinii erau supuși unor experiențe de neimaginat, implantându-li-se electrozi în creier, fiindu-le studiate reacțiile la preparatele medicamentoase precum și la cele chimice, la apa infestată special, mergându-se până la utilizarea substanțelor psihotropice. Sursa acestor știri - cotidianul moscovit *Izvestia* - relata că, in perioada 1975-1987, delfinii au fost folosiți la intrarea în golfurile: Sevastopol, Balaklaskaia, Donuzlavskaia etc., ca *ecolocatoare-santinelă,* aceste mamifere fiind astfel dresate încât puteau face diferența între tipul de material, dimensiunea unui obiect oarecare și alte caracteristici. Cu ajutorul bieților delfini, din rândul cărora câteva mii au murit în cursul experiențelor menționate, s-au recuperat carcase de nave, avioane, aparate subacvatice ajunse pe fundul mării și, nu în ultimul rând, piese arheologice. Mamiferele marine au ridicat la suprafață peste 50 de torpile pierdute, care conțineau circa 200 kg de argint.[10]

în mai 1994, când la limita dintre apele teritoriale ucrainiene și cele românești, în punctul de intersecție 45°12’ latitudine nordică și 29°45’ longitudine, deci foarte aproape de Insula Șerpilor, a fost depistată o mină în derivă, de proveniență necunoscută, nu au mai fost folosiți delfinii. Mina părea a fi o relicvă a celui de al doilea război mondial, de tipul celor ancorate „care datorită trecerii timpului și factorilor s-a desfăcut din cablul care o menținea într-o poziție fixă[14].[11]

O vedetă militară românească a primit ordin să supravegheze

atent zona, în timp ce autoritățile militare ucrainiene au dispus și ele măsuri de recuperare a periculosului exploziv. Nu știm cum s-a terminat acțiunea. Cert este că cei 35 de ani de existență a bazei militare sovieto-ruso-ucrainiene din Insula Șerpilor, unde mai mult ca sigur au acostat submarine nucleare, aii deteriorat grav echilibrul ecologic al Mării Negre, o urmare fiind, probabil și înmulțirea rapidă (în detrimentul delfinilor) a rechinilor, e drept de dimensiuni mici și, până acum, neagresivi față de om.

Capitolul VI, care se adresează mai ales tineretului, oferind o serie de surprize legate de descoperiri în științe și ramurile științifice noi precum: paleoastronautica, ufologia, parapsihologia, astrofizica, ingineria genetică și, nu în ultimul rând, atlantologia, a fost lăsat special la urmă în introducere.

Astăzi, când fenomenul O. Z. N.-urilor este analizat cu cea mai mare atenție de savanți, a căror probitate științifică este în afară de orice discuție, susținem ipoteza că atlanții au poposit și pe plaiurile mioritice, în perimetrul Porțile de Fier, Munții Buzăului și Marea Neagră.

Fără a cădea în ezoterism sau în exotism ieftin, trebuie menționat faptul că, in perioada 1517-1994, au fost semnalate pe teritoriul țării noastre peste 300 de evenimente ciudate legate de fenomenul obiectelor zburătoare neidentificate, evenimente în care au fost implicați mii de martori. în Marea Neagră există *un triunghi mobil al „Bermudelor",* unde s-au petrecut și se petrec fenomene tulburătoare." Pentru a-1 introduce pe cititor în atmosferă, redăm o relatare a bucureșteanului Vasile Cătălin Răzvan Cristescu:

„în toamna anului 1989, într-o noapte obișnuită, ca toate celelalte, am simțit nevoia să mă rog pentru dragoste, înțelepciune și știință. Mă rugam imaginii lui Isus. Aveam obiceiul ca seara să privesc cerul înstelat. Simțeam nevoia s-o fac. Aflându-mă la mare cu o prietenă, m-am uitat îndelung la cer de pe terasa hotelului Egreta. Prietena mea intrase în cameră, adormise. Pe la ora două din noapte deasupra mea a apărut o lumină puternică galben-portocalie. Se afla foarte aproape de mine, la vreo 50 de metri deasupra mea. Timp de câteva secunde am privit lumina aceea rotundă și galbenă, cu un diametru de vreo 10 metri. Apoi a dispărut fără zgomot. întâmplarea nu m-a șocat, auzisem despre O.Z.N.-uri, aproape că puteam s-o uit...

Dar n-am putut-o uita, pentru că de la acea apariție, viața mea a luat alt curs. Am început să

practic-Yoga. Este vorba de Hata-Yoga prin exerciții de respirație și rugăciune. Și, la un moment dat, stând cu ochii închiși, în meditație, am văzut din nou lumina. Acum era o lumină mare, galbenă, adâncă, vastă și plină parcă de pace și de bucurie. Din acel moment, ori de câte ori intram în meditație, îmi apărea aceeași lumină, modificată puțin spre auriu. Simțeam parcă pământul departe de mine, între stele și Toarte mic. Trăiam senzația că lumina se află în mine și pretutindeni, era puternică, dar fenomenul ținea foarte puțin, cam două minute. Ceva mai mult, uneori mă vedeam prezent într-o biserică, plin de pace și bucurie. Ceea ce s-a întâmplat însă după toate aceste trăiri descrise lapidar - ele fiind mult mai complexe în realitate - mi se pare ieșit din comun și foarte greu de explicat. De cel puțin cinci ori pe săptămână mă pomenesc cântând din memorie cu cuvinte ciudate, pe care nu le-am învățat niciodată. Unele cuvinte au sonoritatea limbii latine. Oricum, memoria mea cânta într-o limbă străină, melodii mirifice ce par a fi taine din Univers. Trebuie să menționez că îmi controlez gândurile, memoria, și totuși acele melodii într-o limbă pe care nu o vorbesc apar spontan, se desfășoară curate în legea lor, textul este bogat în expresii, coerent, complet, iar eu habar nu am cum și de unde vin toate în memorie și funcționează ca și cum așa avea încorporat în creier un magnetofon cu 0 bandă imprimată. Pun acest fenomen fără îndoială în legătură cu apariția de la mare, pe când stăteam pe terasa acelui hotel - pentru că altă explicație nu găsesc. De atunci, totul în memoria mea s-a modificat. Dar am trăit și momente mai neplăcute, prin apariția unor spirite zgomotoase, noaptea, ca niște umbre negre care respirau omenește, se mișcau prin cameră și dispăreau după un sfert de oră pur și simplu prin perete!“ [2]

Fără comentarii...

în februarie 1996 am obținut o casetă video, după

care au fost reproduse trei fotografii color, cuprinzând imagini sugestive din Insula Șerpilor. Deoarece lucrarea era în faza finală de tehnoredactare computerizată, la editura „Semne ’94“, i-am propus directorului acesteia, ing. Dulu Ștefan, reproducerea celor trei fotografii, cu textele aferente, într-un capitol final intitulat

Ultima oră, cu fâlfâire bicoloră. Dl. Dulu a acceptat, cu condiția ca eu să obțin scanarea color a fotografiilor respective, și să suport costul, ceea ce am făcut.

Desfăcând acasă pachetele cuprinzând volumele ce constituiau așa-zisa cotă ce-mi revenea ca autor al lucrării *Insula Șerpilor în calea rechinilor,* am constatat cu stupoare lipsa capitolului *Ultima oră cu fâlfâire bicoloră,* care apărea, culmea, în *Sumar,* la pagina 173.

Considerând faptul descris drept cenzură și o lipsă elementară de respect față de cititori, nu m-am prezentat la lansarea cărții la *Salonul cărții de istorie,* organizat sub egida Direcției Generale a Arhivelor Naționale din București, in aprilie 1996. Totodată am desfăcut volumele din cota personală, cu autograf și cu explicații, dale intr-un ciclu de conferințe, care au stârnit interesul, mai ales în rândul oamenilor politici și al cadrelor didactice din învățământul preuniversitar din capitală.

Elementele prezentate în legătură cu prima ediție, și nu numai, au făcut imperios necesară apariția unei noi ediții. Materialul documentar acumulat în legătură cu deloc simpla problemă a Insulei Șerpilor, în perioada decembrie 1995 - 10 iunie 1996, selectat, comentat și argumentat, este cuprins, mai ales în capitolul: *In loc de epilog, ultima oră, strict autentică,* a volumului de față. „Cheia“ comentariului politic îl constituie tocmai cele trei fotografii **retrase** din prima ediție, de aceea cea de a doua, poartă sugestivul titlu de **„necenzurată și augmentată"**

Concluzia care se desprinde este că, sub actuala guvernare, nu se întrevede nicicum revenirea Insulei Șerpilor la patria-mamă și, foarte puțin probabil, aducerea în ultimă instanță a problemei insulei în fața

Curții Supreme de Justiție de la Haga.

în etapa actuală, Bucureștiul ar trebui să facă demersuri oficiale, pe ruta Kiev-Haga, ca în lumina documentelor de la Helsinki, să obțină o soluție de compromis, cu două deziderate:

— demilitarizarea Insulei Șerpilor

— trecerea insulei sub un statut comun ucraineano-român.

Una din problemele de drept internațional pe care le ridică Ucraina, care consideră pentru loldeuna Insula Șerpilor ca teritoriu al său, este că, insula nu a fost luată României cu forța. Ori, lucrarea de față demonstrează tocmai contrariul!

PETRE DOGARU

1

NOTE

1. Ion Iliescu, *Toamnă diplomatică,* Edit. Redacției publicațiilor pentru străinătate, București 1995, p. 249.
2. *Ibidem.*
3. Nicolae Iorga, *Poporul românesc și Marea,* Datina românească, Vălenii de Munte, 1938, p. 15.
4. Gheorghe I. Brătianu, *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană,* Edit. Meridiane, București, 1988, vol. I, p. 87.
5. C. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi,* Edil. Albatros, București, 1971, p. 22.
6. D. M. Pippidi, D. Berciu, *Din istoria Dobrogei,* vol. I, *Geji și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană* Edit. Academiei, București, 1965, p. 41.
7. Contraamiral George Petre, dr. Ion Bitoleanu, *Tradiții navale românești,* Edit. Militară, București, 1991, p. 49.
8. Știrea e relatată într-un document provenit de la Arhivele din Simancas (Corfu), datat 5 aug. 1599, menționat de Alex. Ciorănescu în *Documente privitoare la istoria românilor, culese din Arhivele de la Simancas,* București, 1944, p. 70, doc. CXXXII.
9. Lt. Col. Mihai Drăghicescu, *Istoricul principalelor puncte de pe Dunăre, de la gura Tisei până la Mare și pe coastele Mării de la Vama la Odessa,* București, 1943, p. 493 și urm.
10. *Evenimentul zilei* din 9 aug. 1995.
11. *Evenimentul zilei* din 16 mai 1994.
12. Călin S. Turcu, *Enciclopedia observațiilor O. Z. N. din România (1514-1994),* Edit. Emanuel, București, 1994, p. 148 și urm.

I.
UN S. O. S.
PENTRU ECOLOGIȘTI

1. Așezare geografică; dimensiuni

Marea Neagră, prin poziția sa, este o mare intercontinentală, legată prin Strâmtoarea Bosfor (30 de kilometri lungime, 750-3600 metri lățime, 27,5-120 metri adâncime) de Marea Mediterană și prin Strâmtoarea Kerci (41 de kilometri lungime, 9,2-15 kilometri lățime, 10-18 metri adâncime), de Marea Azov.

Insula Șerpilor este așezată geografic în fața Gurilor Dunării, respectiv în fața Brațului Sulina, la o distanță de 44814 metri N-E de orașul port Sulina, pe coordonatele de 45°15’53” latitudine nordică și 30°14’41” longitudine estică[1]. Este de semnalat faptul că în Procesul-Verbal de predare a insulei de către R. P. R. către U. R. S. S., din 28 mai 1948, se menționează o diferență a coordonatelor respective: 45°15’18” latitudine nord și 30°19’15” longitudine est de Greenwich[2]. Diferența are o singură explicație și anume că, în primul caz, Vasile Cucu și Gheorghe Vlăsceanu s-au folosit de datele unei lucrări românești, iar în al doilea caz, s-au folosit date din alte surse.

în anul 1823, amiralul flotei ruse în Marea Neagră, Greig, îl trimite pe locotenentul comandor Kritsky, să întreprindă cercetări în Insula Șerpilor, prilej cu care ofițerul de marină întocmește prima hartă a insulei, în anul 1824. în 1830, la Odessa, apare lucrarea *Plans des golfs, bales, ports, recueilles ou coriges,* a lui E. Taitbout de Marigny, în care se prezintă, de asemenea, o hartă a Insulei Șerpilor.

Un colectiv de ofițeri, în frunte cu locotenent-

comandorul Alexandru Cătuneanu, a făcut, la bordul bricului *Mircea,* intense cercetări hidrografice de-a lungul coastei de vest a Mării Negre.

Rezultatul a fost realizarea primei hărți românești de navigație pe mare, intitulată *Harta Mării Negre, coasta României,* având inserată pe ea și Insula Șerpilor. Valoarea și ținuta științifică a acestei lucrări tipărită la Paris, în cadrul Institutului de Hidrologie al marinei franceze, este indiscutabilă, fiind caracterizată drept **„cea mai exactă lucrare ce s-a executat vreodată"[3],** și fiind premiată în anul 1900, la expoziția din capitala Franței, cu medalia de aur[4].

Țărmul românesc al Mării Negre, în lungime de 245 de kilometri, prezintă două aspecte diferite: între gura Musura și Constanța este jos, cu plaje întinse, iar către sud este înalt, falezele atingând o înălțime ce variază între 2 și 40 de metri[5].

Zona uscatului continental se prelungește sub apele mării, cu o platformă continentală care ocupă 35% din actualul bazin marin, având adâncimi ce nu depășesc 200 de metri. în dreptul țărmului românesc, platforma, cu o suprafață de Cea. 30000 de kilometri pătrați, se înclină ușor către est, având o lățime care se îngustează de la nord la sud, cuprinsă între 100 și 200 de kilometri (în dreptul gurii Portița). De la gura Portița, platforma continentală se îngustează treptat, atingând o lățime de 100 kilometri, la paralela localității Vama Veche. Această platformă este bogată în hidrocarburi.

Dacă se trasează o paralelă, ce pornește de la gura Musura și până la țărmul Crimeii, adâncimea platformei nu depășește 70 de metri. Pe această platformă continentală având o pantă de 1,4% în sectorul nordic, ce se accentuează la 2,2% către sud, în partea estică a bazinului marin, între curbele batimetrice de 20 și 50 de metri, se află situată Insula Șerpilor[6].

Suprafața insulei este de 170 (XX) metri pătrați sau de 17 hectare, iar perimetrul ei neregulat, in lungime de 1973 de metri, poate fi parcurs, la pas normal, in circa 30-40 de minute. Prin această suprafață, Insula Șerpilor este cea mai mare din Marea Neagră foarte săracă în

insule, dintre ele mai făcând parte: Insula Sacalin, ivită târziu din valuri, în epoca modernă, in 1897, și aflată la sud de gura de vărsare a brațului dunărean Sfântul Gheorghe; Insula Kefken, situată la 55 de kilometri de Strâmtoarea Bosfor și câteva insulițe și stânci emerse aflate spre sud în Golful Burgas și în limanul Berezan[7].

Insula Șerpilor nu depășește în diametru 662 de metri, având

o lungime aproximativ in zona centrală, de la nord la sud, de 440 metri, iar de la est la vest, ceva mai mică, mai precis de 414 metri.

2. GENEZA

Formarea Insulei Șerpilor nu poate fi explicată decât în contextul procesului evolutiv îndelungat și complex prin care au trecut uscatul românesc și bazinul Mării Negre, în general, Dobrogea, în special, de care se leagă zona actualei platforme continentale pe care se află insula.

Marea Neagră este un rest din Lacul Pontic, desprins din Marea Saramatică, care avea dimensiuni impresionante în miocen, întinzându-se peste o mare parte a Platformei Ruse și a Europei Centrale[8]. în cuaternar, deci acum circa un milion de ani, în urma mișcărilor eustatice și epirogenetice și respectiv, a transgresiunilor succesive, s-au provocat mari oscilații ale nivelului apelor și ale liniei țărmului Mării Negre[9]. Regresiunii din Wiirm (120000-25 000 î.Hr.), din pleistocenul superior, i-a corespuns o scădere maximă a nivelului Mării Negre, cu circa 40-80 de metri, ce a avut ca rezultat scoaterea la suprafață a platformei continentale actuale, care era o câmpie întinsă pe care se depunea loessul. în această situație, Insula Șerpilor era legată de Dobrogea (o unitate morfofuncțională veche, cutată in partea de nord prin relieful kimmeric vechi), printr-un uscat continuu, evidențiat în 1912 de Gh. Munteanu-Murgoci, care menționează orizonturile de loess îngropate sub depozitele deltaice din insulă[10].

Transgresiunea denumită Marea Neagră Veche, de la

sfârșitul pliocenului superior, precum și cea neolitică și apoi valahă, din holocen, au format lagunele, limanurile și au dat țărmului Mării Negre imaginea celui actual, acoperind cu ape Insula Șerpilor și spălând complet stratele de loess de la suprafața acesteia, acțiunea fiind desăvârșită de eroziunea pluvială și eoliană[11].

Insula Șerpilor s-a ridicat din nou, de data aceasta definitiv, in post-diluvial, dovadă speciile vegetale și animale existente pe insulă, de dată relativ recentă, lipsite de endemisme.

Savantul Murgoci a demonstrat că gresiile, conglomerate cuarțoase liasice din insulă, confirmă, ca argument geologic, că actualul teritoriu al Insulei Șerpilor, în continuă schimbate și

transformare, face parte din munții din catena kimmerică a nordului Dobrogei[1] .

Același cercetător remarcă, pe rămășițele terasei litorale din peninsula situată în partea de nord-est a Insulei Șerpilor, lehmul roșu cuaternar, care este, pentru Murgoci, și nu numai, o dovadă de necontestat că insula, ca și Dobrogea, a fost acoperită cu lehm roșu, numit și terra roșa[13].

Mișcările complexe din erele geologice ale scoarței au inundat Insula Șerpilor și au scos-o la suprafață, dar nu au înlăturat originea comună a insulei - Dobrogea, străvechi pământ românesc.

Ca și Delta Dunării - cel mai nou pământ românesc - Insula Șerpilor este într-o continuă transformare fizico-geografică datorită măcinării în timp a straielor de gresii și conglomerate, intercalate deseori cu argile. Acest proces are mai multe urmări: ruinarea continuă a țărmurilor, care in unele locuri prezintă râpe adânci, încrustate cu faleze, faleze care se distrug treptat sub acțiunea de abraziune marină, datorată valurilor, și formarea unor peșteri incipiente, care se prăbușesc în decursul a câtorva decenii. Naturalistul A. D. Nordmann, comparând peșterile semnalate pe harta lui Kritsky, din 1824, cu realitatea din 1841, arată că nu a mai rămas decât una spre sud-vestul Insulei Șerpilor, pentru ca în

1931, R. Călinescu să scrie că **azi nu se mai vede nimic din această peșteră iar pe locul ei se poate constata un morman de stânci și bolovani"[14].**

Presupunem că în acest ritm și cu deteriorările inerente, pe care le-au produs construcțiile militare din anii ’50-’60, astăzi, existența unei peșteri pe Insula Șerpilor este foarte puțin probabilă. Dar ea nu trebuie exclusă cu desăvârșire, în 1986 fiind descoperită cu totul întâmplător, în timpul unor foraje de rutină, *Peștera Movile,* situată în partea de sud a litoralului, lângă Mangalia, la numai un kilometru de ultima casă, deci in solul dobrogean *„frate geamăn"* cu cel din Insula Șerpilor[15].

Peștera Movile a uimii lumea, fiind un unicat pe plan mondial din punct de vedere microclimatic și biologic. Formată în regim întunecat, peștera are pereții tapetați cu argilă, cu o lungime totală a galeriilor de 240 metri. într-un spațiu de numai 30 metri, in prezența unor substanțe toxice: hidrogen sulfurat, bioxid de carbon, metan, azot și amoniac; oxigenul fiind in

cantități infime, speologii români au identificat, intr-un mediu până atunci total închis și fără lumină, o faună cuprinzând de la specii inferioare: bacterii ciuperci, protozoare, până la lipitori care ating lungimea de 25 centimetri, și o specie de miriapod, lung de 10 centimetri, deosebit de activ și cu mușcătura veninoasă, însumând un număr total de 32 de taxoni (specii și subspecii noi)[16].

La începutul lunii noiembrie 1994 speologii de la grupul de Exploatări Subacvatice și Speologie (GESS) au câștigat Marele Premiu la Festivalul de Film Științific de la Averyon - Franța, cu filmul *Peștera de dincolo de timp,* care a răsplătit munca de mai bine de doi ani a specialiștilor români, în Peștera Movile[17].

3. ASPECTE FIZICO-GEOGRAFICE

Privită în ansamblu, Insula Șerpilor apare ca o stâncă uriașă, un *„horst“* cum spun geografii, având forma unui

patrulater cu laturile neregulate, iar altitudinile cresc, în general, dinspre zonele mărginașe către zona centrală unde există un platou, relativ neted, a cărui cotă maximă este de cca. 40 de metri. Numele de horst apare și în *Enciclopedia Cugetarea* din 1940, având ca autor pe Lucian Predescu .

Țărmurile înalte, terminate cu faleze de care valurile se lovesc zgomotos, sunt mai înalte, până la 21 de metri, in sud și est, unde aceste faleze au pante abrupte, prăpăstioase chiar. Ambele țărmuri, atât cel de sud, cât și cel de est, au o linie sinuoasă, formând fiecare în parte câte un golf larg. în nord-est este o peninsulă, a cărei altitudine nu depășește 12 metri (vezi harta Anexa Nr. 2, p. 149).

Țărmul nordic este mult mai jos, cu stâncile șbia ieșind din mare, și este de asemenea sinuos, prezentând un golf foarte larg, pe când țărmul vestic este cam tot atât de jos, dar aproape rectiliniu[19].

Adâncimile apei mării în apropierea țărmurilor sunt în ordine crescătoare următoarele: in nord între 5 și 6 metri, în vest de 10-16 metri, în est de 9-19 metri, iar în sud de 10-16 metri. Țărmul de nord se exclude din start, prin adâncimea sa mică, pentru ancorarea navelor, iar celelalte țărmuri prezintă golfuri prea largi pentru acostare, în plus, Insula Șerpilor este înconjurată

de blocuri stâncoase mai mari sau mai mici, care se înalță atât deasupra apei, cât și submerse[20]. în aceste condiții nici un vas nu poate risca o apropiere mai mare de 50 de metri de țărm, iar după cum vom vedea în Capitolul IV, sovieticii vor face lucrări serioase pentru apropierea navelor lor de baza militară aflată pe insulă.

4. CONDIȚII CLIMATICE

Verilț sunt moderat de călduroase, datorită atenuării temperaturii de briza și de apa Mării Negre, iar iernile sunt moderat de friguroase, dar marcate adeseori de vânturi puternice, reci și umede, întrepătrunse de rafale de viscole, care l-au marcat atât de mult pe poetul

roman Ovidiu, exilat, din motive politice, la Tomis, de către împăratul Augustus.

în semestrul cald predomină advecțiile lente de aer din vest, încălzit și relativ uscat, iar în cel rece predomină masele de aer din nord-est, cu caracteristici de aer arctic-continental. Ninsorile, de scurtă durată și destul de rare, produc un strat subțire de zăpadă, cu un caracter episodic.

Temperatura medie anuală este de 11,1°C, minima absolută înregistrându-se la 9 februarie 1925, -25,6°C, iar maxima absolută a fost pe 8 august 1904, când mercurul termometrelor a înregistrat 39,0°C, dar mediile lunii celei mai calde, iulie, urcă doar până la 22,4°C și scad în luna cea mai rece, ianuarie, doar la 0°C.

Numărul zilelor de îngheț este destul de redus, 84,2, iar înghețul mării în jurul insulei este o excepție, așa cum s-a întâmplat în anul 1929.

Media anuală a precipitațiilor este foarte redusă, și anume de 359,0 mm, cantitățile medii lunare maxime cad in iunie, 43,0 mm, iar cele mai mici în februarie, de 20,4 mm. în sezonul cald sunt averse de ploaie foarte frecvente și trebuie menționat faptul că în Insula Șerpilor lipsește apa potabilă.

Ceața se manifestă frecvent iarna și primăvara, constituind un pericol real pentru navigație, deoarece estompează uneori lumina farului din insulă, cum a fost in anul 1914, când cargoul englez *Conigsliffe,* a eșuat, deoarece nu a văzul respectivele semnale luminoase, iar epava lui, aflată pe stâncile de pe coasta

de sud a insulei, constituia în perioada interbelică, unul din punctele de atracție pentru turiști[21], (vezi Anexa nr. 13, p. 166)

Apa potabilă lipsește, Mihail Drăghicescu menționând că, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, puțurile existente pe insulă, pentru colmaterea apei de ploaie erau în mare parte inutilizabile, din cauza populării lor cu șerpi, dar bănuindu-se și existența unor puțuri pentru apă, vechi, astupate[22].

5. SOLURILE

Condițiile naturale sunt potrivnice și chiar vitrege pentru formarea solurilor pe Insula Șerpilor: substratul geologic alcătuit din gresii și conglomerate, spălat și erodat de transgresiunile și regresiunile marine repetate, o abraziune continuă și puternică, o vegetație ierbacee sărăcăcioasă și o faună dominată de păsări, din care numai două își duc viața permanent pe insulă. La acestea se adaugă mari suprafețe de stâncărie golașă, atât în zona lilofală, cât și în interiorul insulei.

Totuși, s-a format un strat de sol în arealele discontinui, ori în crăpături din stâncă sau în imediata lor vecinătate. Tipurile de sol sunt: soluri erodate, soluri cu schelet, cernoziomuri și cernoziomuri carbonatice. Pe platoul din centrul insulei, solurile de culoare neagră conțin mari cantități de humus, dar al căror proces de formare nu este încheiat, având in compoziție cantități de materie organică incomplet transformată, atingând maximum 50-60 cm grosime, fapt întâlnit doar aici și în peninsula din nord-est. Aceste soluri au o structură nisipoasă, impregnată, nu rareori, cu fragmente de rocă, care le dau caracterul de soluri scheletice, unde personalul farului a amenajat grădini de legume, udate cu trudă, despre soarta lor nemaiștiindu-se nimic după 28 august 1944. în restul insulei, grosimile solului variază foarte mult în minus, mergând până la câțiva centimetri, constatându-se și straturi subțiri de guano, acolo unde frecvența păsărilor, în special a pescărușilor, era mai mare, adică în sectoarele situate in est și sud-est .

6. FLORA

Relieful în majoritate stâncos, prezentând un sol subțire și areolar, lipsa apei, precipitațiile reduse, verile secetoase și iernile

lipsite in general de zăpadă , sunt condiții naturale neprielnice dezvoltării unei vegetații bogate. Ridicarea

definitivă din valuri, a insulei, în post diluvial, explică numărul mic de specii și lipsa relicvelor.

Cercetările admit originea continentală a speciilor de plante, semințele lor fiind aduse pe Insula Șerpilor de curenții marini, alte surse probabile fiind păsările și vântul. Călătorii din antichitate care aduceau în insulă, conform tradiției, animale vii, ce erau jertfite pentru a obține bunăvoința lui Ahile și pentru a consulta oracolul, au contribuit și ei, indirect, la pătrunderea unor semințe de plante, deoarece animalele aveau nevoie de lan și cereale, care constituie o altă sursă sigură.

Pădurile, care ar fi acoperit cândva insula, sunt o fabulație a unor scrieri antice, solul insulei nepermițând decât dezvoltarea unor vegetații de stepă, dominată de buruieni pitice, perfect adaptate secetei și vânturilor, iar elementele lemnoase chiar tufișurile lipsesc în totalitate.

Vegetația prezintă peste 70 de specii de plante ubiquiste, pontice, mediteraneene și adventive, din care mai numeroase sunt algele (familia Chlorococacae), lichenii (familia Palmellacee), clasa mușchilor, familia Urticacee (urzica), familia Gramineelor (pirul, obsiga, trestia de câmp ele.), familia Crucifere (rapița, traista ciobanului), familia Compozitae (romanița, mușețelul, păpădia) și familia Leguminoase (nalba, iarba grasă)[24].

7. FAUNA

Din aceeași cauză, evoluția relativ recentă a insulei în post-diluvial, referindu-se, bineînțeles, la timpul geologic, fauna este lipsită de endemisme. Elementele faunei, aproximativ identice cu cele de pe litoralul dobrogean, au fost aduse pe Insula Șerpilor pe patru căi:

— deplasându-se în zbor (păsări și unele insecte);

— deplasându-se înot (șerpii);

— purtate de curenții marini odată cu resturile vegetale (insecte);

— aduse involuntar de oameni (insecte).

Raportată la mărimea insulei, fauna era bogată și specific

că era, deoarece nu se știe câte au mai rămas din cele 200 de specii și subspecii, odată cu lucrările ample de amenajare a bazei militare sovietice de pe Insula Șerpilor.

Păsările, cu cele circa 150 de specii care erau prezente pe insulă, reprezentau clasa predominantă, dintre care numai două staționare, care-și scot puii aici, pescărușul argintiu (Larus argentatus cachinnans Pali), ale cărui țipete seamănă cu râsul unui copil și care, în opinia unora, ar fi dat numele insulei de Albă (Strălucitoare), și cormoranul lui Aristotel (Phalacrocorax aristotelis desmaresti Payr), mare consumator de pește. Aceste păsări populau in colonii zona nordică, din apropierea țărmului unde-și construiau și cuiburile, în care depuneau 2-3 ouă, comestibile. Dintre speciile sezoniere, migratoare, sunt menționate de specialiști: rândunica de mare, lăstunul, pescărușul negru, cioara cenușie, cioara de câmp, brumărița de pădure, stăncuța, presurele, sticletele etc.

Fauna este completată de încrengătura viermilor cu familia Lombricide (râma); clasele crustacee, miriapode și insecte din încrengătura moluște etc.[25].

Am lăsat mai în urmă șarpele de apă (Natrix tessellata Laur), care face parte din familia colubride (Colubre hydrus Pali), ordinul ophidieni, clasa reptile, încrengătura vertebrate. Reptila popula in special zona litorală, dar putea fi întâlnită și pe platoul înalt din zona centrală. Acest colubrid lung de 1,20-1,30 metri, deși prezintă o înfățișare hidoasă, negru cu pântecele roșiatic și capul mic, se hrănește cu pește, este complet inofensiv și, în opinia mai multor cercetători, de la el și-a luat denumirea modernă insula, atât în limba română, Insula Șerpilor, cât și în cea rusă, Zmeinoi Ostrov sau Zmeinâi, *„Zmeinoi",* respectiv *„Zmeinâi",* însemnând: *„A Șerpilor"* iar *„Ostrov"* tradu- cându-se, în limba română, *„Insulă"*[2]*''.* însăși ucrainienii recunosc că pe Insula Șerpilor nu mai este nici un șarpe.

Dintre pești, se semnalează genul Serranus, iar mai spre larg înoată mamiferele marine ale speciei Dcphinus delphis și Tursiops fruncatus Mont[27]. Calcanul este un pește obișnuit în zonă, iar in ultimii ani au apărut rechinii de dimensiuni ce nu depășesc un metru lungime

și, până acum, neagresivi față de oameni.

în septembrie 1995, cpt. rg. I. (r) Croitoru Ion își amintea:

„în luna august 1948, am ieșit în mare la pescuit cu cuterul Rompescaria nr. 2. Acel cuter era de fabricație suedeză. Echipajul se compunea din 7 persoane. Eu eram conducătorul și motoristul cuterului. Ceilalți membrii ai echipajului conduceau la pescuit cele trei bărci pe care le remorcam. Lansam cam două mii de cârlige pentru a pescui calcan. Era un pește bun cu carne albă și foarte gustos. Tare aș dori acum să mănânc un asemenea pește care aproape că a dispărut total.

l^a sugestia unui pescar, am plecat spre Insula Șerpilor unde, credeam noi, vom găsi mai mult calcan. Marșul spre Insula Șerpilor l-am executat noaptea. După timpul scurs și viteza de mers, trebuia să se vadă farul de pe Insula Șerpilor. Dar nu se vedea nimic. Adâncimea fiind propice, am ancorat cam pe la mijlocul nopții. Dimineață ne-am trezit cu o șalupă lângă noi, cu grăniceri și marinari sovietici. Atunci ne-am dat seama că farul de pe insulă n-a funcționat, ceea ce era contrar regulamentelor internaționale"[2]^

Domnul Croitoru relatează în continuare, că grănicerii și marinarii sovietici au făcut controlul cuterului, ținându-1 prizonier, în far, timp de trei zile și tot atâtea nopți. Apoi a fost eliberat, după ce s-a constatat că acesta nu cunoștea faptul că insula aparținea U. R. S. S.-ului, nu înainte să i se atragă atenția, ca pe o rază de doisprezece mile marine, să nu intre în apele teritoriale ale Insulei Șerpilor.

întâmplarea din vara anului 1948, impune tragerea unor concluzii importante:

— opinia publică românească nu știa că insula aparținea rușilor;

— aflându-ne in perioada *războiului rece,* sovieticii au mai comis un abuz, oprind funcționarea farului pe timpul nopții;

— detenția conducătorului cuterului, era un

avertisment sever, dat pe viitor oricărui echipaj românesc;

— în anii ’40 pescuitul calcanilor în Marea Neagră, respectiv în apropierea Insulei Șerpilor era rentabil.

Poluarea contemporană .a Mării Negre, la care forajele ucrainicne și românești pentru depistarea hidrocarburilor din platforma continentală, și-au adus o contribuție importantă, au dus practic la dispariția unor specii. Scăderea catastrofală a numărului calcanilor și sturionilor din Marea Neagră, a fost

semnalată de emisiunea *Actualități* a postului *PRO T.V.,* din seara zilei de 11 mai 1996. Ce face Mișcarea Ecologistă din România? Dar Partidul Ecologist?

NOTE

1. Sunt coordonatele date de Călinescu R. în schița monografică *Insula Șerpilor,* din *Analele Dobrogei,* anul XII, 1931, fasc. 1-12; p. 1, ele fiind aceleași și în lucrarea *Insula Șerpilor,* de V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, Edit. „Viața Românească[14], București, 1991, p. 7. în schimb, în lucrarea lui S. Corrâard, *Ghide maritime et strategique de la Mer Noire,* Paris, 1854, p. 65, apar 45°15’31” lat. N și 27°56’42” long, estică; ca în harta englezească, datată octombrie 1856, care apare la Anexa nr. 2, p. 149, din prezenta, să se observe coordonatele: 45°16’7” N și 30°14’23” E.
2. Vezi textul original al Procesului-Verbal la Anexa nr. 7, p. 159.
3. Contraamiral George Petre, dr. Ion Bitoleanu, *Tradiții navale românești,* Edit, Militară, București, 1991, p. 181.
4. *Ibidem.*
5. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 8.
6. *Ibidem,* p. 8.
7. *Ibidem,* p. 9.
8. *Ibidem,* p. 11.
9. Despre evoluția Mării Negre în cuaternar, vezi, pe larg, C. Brătianu, *Oscilațiile de nivel ale apelor și bazinului Mării Negre în cuaternar,* Bul. Soc. Rom. Reg. Geogr. voi. LXI, București, 1943, Extras, pp. 98-107.
10. G. Murgoci, *Cercetări geologice tn Dobrogea nordică cu privire specială la rocele paleozoice eruptive,* Anuarul Inst. Geol. Rom., V, 1911, București, Extras, p. 315.
11. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 12.
12. G. Murgoci, *op. cit.,* p. 313.
13. *Ibidem,* p. 314.

14. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 14.
15. *„Ziua"* nr. 143/1994.
16. *Ibidem.*
17. *Ibidem.*
18. Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea,* Edit. Cugetarea - Georgescu Delafras, 1940, p. 775.
19. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 15 și G» Murgoci, *op. cit.,* p. 315.
20. *Ibidem.*
21. Pentru condițiile de climă a Insulei Șerpilor, s-a făcut un rezumat

din R. Călinescu, *op. cit.,* pp. 13-16, și V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* pp. 16-18.

22. Mihail Drăghicescu, *Istoricul principalelor puncte pe Dunăre, de la gura Tisei până la Mare și de pe coastele mării de la Varna la Odessa,* București, 1943, p. 192.
23. Pentru soluri, vezi, pe larg, Dr. P. Enculescu, *Contribuțiuni la vegetația fanerogamică a Insulei Șerpilor,* Bul. Inf. Grad. Muz. Bot., Univ. Cluj, VI, 1924, pp. 89-91, și R. Călinescu, *op. cit.,* pp. 16-17.
24. Pentru vegetație și floră, vezi, pe larg, A. Borza, *Contribuțiuni la cunoașterea vegetației și florei Insulei Șerpilor,* Bul. Soc. Șt. Cluj, II, 1924, Secția microfilme, Biblioteca Academiei Române, pp. 49-66; R. Călinescu, *op. cit.,* pp. 17-18; P. Enculescu, *op. cit.,* pp. 92-94; V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* pp. 19-21.
25. Pentru faună, vezi, pe larg, Călinescu R., *Op.* cir., pp. 25-44.
26. Denumirea modernă a insulei este dată de numele șerpilor, după V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 22; Mihail Drăghicescu, *op. cit.,* p. 491.
27. Călinescu R., *op. cit.,* p. 39.
28. *Jurnalul Național* din 16 septembrie 1995.

II.
ZEI, EROI, TEMPLE, MORMINTE

Marea Neagră este o mare aproape închisă, care nu comunică cu Mediterana decât prin Strâmtori. în antichitate, traficul maritim se limita, în general, la o navigație de-a lungul coastei (cabotaj), iar drumurile care converg către Marea Mediterană **„sunt drumurile continentale cele mai lungi cunoscute de oameni in acele timpuri**,** unul fiind celebrul **„drum al mătăsii care pornind din Extremul Orient, trece prin Asia Centrală și ajunge in cele din urmă în porturile Crimeii, iar cel de al II-lea, mai puțin frecventat, pornește din Asia Centrală, traversează podișul iranian și ajunge de la Tebriz la Trapezunt[1].**

La' aceste drumuri intercontinentale se adaugă cele mai puțin lungi, dar tot foarte importante ale marilor fluvii ce se varsă în Marea Neagră, între care se numără și Dunărea, mai puțin circulată în antichitate, dar oferind navigației o cale de comunicație ușoară între Europa Centrală și Orient, iar toate aceste căi la un loc fac din Marea Neagră, după cum o definea Gheorghe I. Brătianu, **„o «placă turnantă» a marelui trafic și a schimbărilor internaționale**[2].**

Același mare istoric ne poartă în preistoria bazinului pontic folosind ca izvor documentar legenda Amazoanelor, care **„are ca scenă țărmurile Mării Negre, căci Amazoanele, biruite pe malurile Thermodonuhii, în Asia Mică, ar fi trecut pe litoralul opus al Mării Negre, în Țara Sciților cu**

care aceste războinice înfocate ar fi sfârșit prin a se uni, întemeind astfel o națiune mixtă, scito-amazoniană. Mitul respectiv, adesea reprodus de autorii eleni, poate li considerat ca simbolul fuziunii iranienilor ieșiți din marea familie indo-europeană, cu aceste populații de o origine mai veche .**

în lipsa unor alte izvoare concludente, formarea populației scito-amazoniene trebuie privită cu reținere, iar indo-euro- penizarea este un proces controversat, dar, în primul rând, un fenomen lingvistic, iar din indo-europeni, în epoca bronzului, se vor delimita mari grupe etnice: iranienii, slavii, celții, italicii etc. a căror înrudire lingvistică este evidentă. Procesul de indo-europenizare este complex și îndelungat, iar perioada de tranziție de la calcolitic (eneolitic), la epoca bronzului (cca. 2700/2500 până la cca. 2000/1900 Î.Hr.), când are loc inter- penetrarea comunităților autohtone cu cele stabilite în Carpați, la Dunăre și pe țărmul nord-vestic al Mării Negre, constituie doar o etapă.

Vasile Cucu și Gheorghe Vlăsceanu remarcă **„faptul că atât denumirea Mării Negre, cât și cea a Insulei Șerpilor au rădăcini adânci, pline de semnificații",** iar denumirea de Pontul Euxin, cum numeau grecii marea în antichitate și aceea de Marea Neagră din epoca modernă au un izvor comun[4]. Acesta este termenul de *„akshaena"* din limba iraniană care înseamnă *„întunecai, închis",* iar meritul de a fi putut reconstitui etimologia exactă a cuvântului a revenit lui E. Boisacq și M. Vasmer[5].

Navigatorii eleni veniți din Marea Egee, cu numeroase insule și golfuri primitoare, trec prin strâmtorile Dardanele (Hellespont), respectiv Bosfor, și descoperă un peisaj înfricoșător și necunoscut, lipsit de insule, cu golfuri în mare majoritate mici, iar toamna și iarna marea e agitată, cu valuri mari, care pe creste formează o culoare albastru-neagră. Și, normal, corăbierii greci o numesc *„axeinos"* adică *„ostilă, neospitalieră"* și reținând numele de origine iraniană *„akshaena",* devenit la localnicii de pe țărmuri, *„asken",*

îi dau sensul de *„euxin" („euxeinos"),* adică ospitalier, **„în scopul de a-și atrage protecția zeilor'[6].**

Marea colonizare greacă din secolele VIII—VI î.Hr. a fost un fenomen de larg răsunet și fecunde urmări, unic în istoria omenirii. Primii care ajung pe litoralyl apusean și pe cel septentrional al Mării Negre, în a doua jumătate a secolului al VIII—lea î.Hr. suni corăbierii din Insula Eubeea, care-și desfac mărfurile pe coastele Pontidei.

în continuare, exploatarea bazinului pontic este realizată de ionieni, în căutarea de jioi piețe de desfacere, pentru produsele

lor și noi surse de materii prime, datorită restrângerii comerțului cu regatul Urartu, din vatra Armeniei, și cu orașul stat fenician Sydon, învinse de Asiria în anii 714, și respectiv 677 î.Hr. Astfel procedează, mai ales, locuitorii din Milet, care, la început, ocupă locuri limitate geografic, bine apărate natural unde **„unul din popasurile cele mai vechi este cel din «insula Albă», Leuke sau Achilleis, mică stâncă ce se înalță în plină mare, în largul gurilor Dunării, și se numește astăzi Insula Șerpilor. Acest punct de escală al miletienilor era garnisit cu un sanctuar ridicat în cinstea lui Achile Pontarches, protectorul navigației și al comerțului**"[7].**

Prima mențiune scrisă, referitoare la insulă, aparține poetului Arctinus (Arktinos) din Milet, care, în lucrarea *Aethiopida,* din anul 777 î.Hr., legată strâns de *Iliada* și de amazoanele pontice, precizează că zeița arhaică Tethys (fiica zeului primordial, Uranus, devenită zeiță arhaică a mării - n. a.) **„luând de pe rug pe fiul său Ahile, îl duse în insula albă Leuce"[8].**

Mitologia greacă furnizează, sub rezerva aspectelor ținând de legendă, primele elemente credibile despre prezența corăbierilor eleni la gurile Istrului (care, în greaca veche, însemna *„cel care curge frumos"* - n. a.). Astfel, din relatarea cunoscutei expediții a argonauților conduși de lason, rezultă că nava care prin periplul ei transeuropean a străbătut Pontul și Istrul (Dunărea) **„un fluviu... lat și adânc în stare să poarte pe apele**

lui chiar și corăbii încărcate cu poveri grele[9],** era o corabie cu 50 de rame.

Deci la 777 î.Hr., Insula Șerpilor era cunoscută datorită mitului lui Ahile, cel mai popular și mai îndrăgit erou al grecilor, care credeau într-o nouă viață după moarte, și era firesc ca unul din numele ei antic să fie Achilleis, adică Insula lui Ahile.

Celălalt nume, de Insula Albă, în greaca veche Leuce, Leukă, Leuca,, provine ori de la predominarea culorii albe a rocilor din insulă, datorită faptului că atât gresiile cât și conglomeratele au în componența lor elemente de cuarț, ori templului ridicat aici în cinstea marelui erou al războiului troian, care era împodobit cu marmură albă[10].

Dar, Arctinus din Milet nu ne dă nici un element pentru identificarea Insulei lui Ahile cu actuala Insula Șerpilor, elemente concludente, în acest sens, găsindu-se la alții autori antici. Astfel

poetul grec Pindar (c. 518 - c. 438 î.Hr.) aduce o precizare deosebit de importantă privind localizarea insulei: „... **în Pontus, Ahile are o insulă strălucitoare**** (Nemea, IV, 49). Dacă din traducerea din greaca veche *„Albă"* este sinonim cu *„Strălucitoare* suntem siguri că am localizat insula în Marea Neagră, milesienii mai ocupând o altă insulă - Ophyussa (ulterior acoperită de ape) - însă aflată la sud de locul unde Nistrul (Thyras) se varsă în mare și, de asemeni, o peninsulă (în prezent Insula Berezan sau Berezani), situată în fața gurilor râurilor Bug (Hypanis) și Nistru (Borysthenes), dar acestea se exclud total, deoarece nici un autor antic nu menționează nimic despre Ahile în locurile respective.

Euripide (480-406 î.Hr.), creatorul tragediei elene, în *Andromaca,* are un dialog în care zeița Thetis îi promite soțului ei, Peleu, că „... **va vedea pe Ahile locuind în locașurile insulare, pe țărmul cel alb din mijlocul Pontului Euxin**[1] .**

Vasile Cucu și Gheorghe Vlăsceanu cercetează cu migală scrierile autorilor antici, pentru a localiza

geografic, cu precizie, Insula Albă, identică cu Insula Șerpilor și găsesc în *Heroica* lui Philostrat că Ahile locuiește în insula Leuce, **pe care cei ce intră în Pont o au la stânga**,** iar in *Casandra* poetului alexandrin Lycophron, că marele erou al aheilor „... **locuiește de mult timp pe stânca albă de spume de la gurile mlăștinoase ale fluviului Celtic (Istrul)**[12].**

Flavius Arrianus Nicomedensis, contemporan al-împăratului roman Hadrian (117-138), dă amănunte foarte interesante în *Periplus Ponti Euxini,* scriind: **„Cam din dreptul acestei guri** (se referă la una din gurile de vărsare ale Istrului, la Psilon - gura Chiliei), **dacă plutești spre largul mării, dincolo suflă vântul Aparctias, se află o insulă căreia unii îi zic Insula lui Ahile, alții o numesc Insula Albă, Leuca, după culoarea ei. Se zice că Thetis a scos-o din mare pentru fiul ei și că acolo locuiește Ahile. Într-însa se află un templu al lui Ahile și o statuie, lucru din vremea veche. Iar insula este pustie de oameni și capre nu prea multe pasc într-însa... In templu se mai văd și multe daruri oferite eroului: cupe și inele și pietre prețioase... Și sunt și inscripții, unele latine, altele grecești, aducând laude lui Ahile. Sunt câteva și pentru Patrocle... Dintre cei ce coboară pe insulă, unii aduc ei înșiși pe corăbii animale pentru jertfă,**

din care pe unele le sacrifică, iar pe altele le lasă libere în cinstea lui Ahile.

Unii vin acolo siliți de furtună și animalul de sacrificiu îl cer de la zeu. Ei întreabă oracolul, căci este un oracol în insulă... Iar eu am scris acestea despre insulă, ori le-am aflat de la alții"[13].

Deci, după nouă secole de la prima mențiune scrisă a Insulei lui Ahile, activitatea rituală pentru consultarea viitorului, în care contemporanii acelor vremuri credeau cu tărie, este încă puternică pe insulă, care, deși nepopulată, s-a bucurat în antichitate de o celebritate îndelungată, din moment ce apare și în scrierile unor învățați de talia lui Ștefan de Bizanț, Hesychiu, Amiani

Marcelini, Scymnus de Qhios, Dionysios Perigelul, Strabo, Pomponiu Mela, Pliniu, Pausanias, Leonin, Maxim din Tyr etc., lista fiind mult mai lungă[14].

Societatea de Istorie și arheologie din Odessa începe, în 1841, cercetări amănunțite în Insula Șerpilor, care vor continua până in anul 1850. în acest scop, sunt trimiși pe insulă în 1841, arheologul N. Murzachevici, naturalistul A. D. Nordmann și un picior. Expediția mai găsește blocuri din fostele ziduri ale templului lui Ahile, o inscripție, bucăți de marmură, publicându-și rezultatele cercetătorilor în 1844, în Buletinul Societății, sub titlul *Călătorie în Insula Leuce sau Phidonissi.*

Celelalte cercetări au mai scos la iveală inscripții, fragmente de vase, o statuetă mică, reprezentând un copil, jucării, toate din lut, inele și cuie din fier și din bronz, ace, o amforă, o olană de acoperiș ele., și peste 2000 de monede grecești, romane, tătărăști, turcești, poloneze ele.

Din inscripțiile găsite, mai importante sunt trei in limba greacă veche:

— cea descoperită pe un bloc de calcar de 0,75 metri lungime, 0,63 metri lățime și 0,26 înălțime, având conținutul **„Menestratos Olbiopolitanul a ridicat o statuie lui Ahile, stăpânul Leucei";**

— cea găsită pe fundul unui vas de pământ, colorat în negru, cu gâtul și mânerele galbene, care suna: **„Glaucus din Possidia, pe mine m-a închinat lui Ahile stăpânul insulei";**

— cea mai lungă, pe 15 rânduri, dar incompletă, tot pe un bloc de calcar cu dimensiunile de ,1,12 metri înălțime, 0,24 metri

lățime și 0,17 metri grosime, care a servit ca bază unei statui, a fost tradusă greșit inițial de E. Egger in 1885 și restabilită ulterior, corect, după cel original, de Grigore Tocilescu, în 1887. Din text reiese că inscripția este originară din Olbia (colonie fondată tot de milesieni la vărsarea Bugului în Marea Neagră, Porutino - Ucraina, azi n. a.) și reprezintă un decret ce onora un personaj ce murise, al cărui nume nu apare, dar care era din Leuce,

fusese îngropat pe cheltuială publică și i se ridicase o statuie![15].

G. Tocilescu, istoric, filolog, jurist, literat și publicist a fost unul din cei mai mari specialiști ai vremii în ceea ce privește inscripțiile grecești și latinești. între 1882-1895, eruditul specialist va publica, într-o revistă vieneză de specialitate, peste 500 de inscripții grecești și latinești aflate în colecția Muzeului Național de antichități, sau pe care le strânsese din Dobrogea. O parte din acestea le-a comunicat și Academiei din Berlin, care edita monumentala lucrare *Corpus Instricptiorum Latinarum.* Pentru colaborare, Academia din Berlin i-a decernat, în 1892, lui G. Tocilescu, o medalie de aur[16].

Pentru a înțelege mai bine importanța templului și oracolului lui Ahile, zeificat de eleni, în Insula Albă, sub numele de Ahile Pontarches, protectorul navigației și al comerțului din întregul Pont, trebuie să ne oprim puțin asupra concepției religioase a grecilor antici. Regretatul savant Mircea Eliade arăta că **Judecată în perspectiva iudeo-creștină, religia greacă pare să se fi format sub semnul pesimismului: existența umană este, prin definiție, efemeră și încărcată de griji",** iar **„pentru contemporanii lui Homer, moartea era o post-existență diminuată și umilitoare în beznele subpământene ale Hadesului, locuit de umbre palide, lipsite de forță și memorie (Ahile, căruia Ulise reușește să-i evoce fantoma, declară că i-ar plăcea să fie mai degrabă pe Pământ sclavul unui om sărac, «decât să domnească peste toată împărăția morților»)"[17].**

Expansiunea milesienilor nu se va opri numai la locuri limitate geografic; convinși de bogăția naturală a zonelor de vest și nord Pontice, precum și de eficiența schimburilor comerciale cu indigenii, aceștia întemeiază noi așezări (apoikia). Miletul, după unii istorici, în 657 î.Hr., după alții, în 626 î.Hr., fondează una din cele mai cunoscute colonii grecești de pe litoralul

apusean al Pontului - Histria (inițial, Istrie; ulterior

Istros, după numele grecesc, în realitate trac, al Dunării; în izvoare apărând și numele de Istropolis - n. a.), așezarea fiind întemeiată, de fapt, pe țărmul unui mic golf (azi lacul Sinoe)[18].

Multe din coloniile inițiale formează alte așezări, devenind ele pentru acestea din urmă metropole, iar în jurul anului 500 î.Hr., coloniile Pontice au structura caracteristică orașului-cetate (polis), din care nu lipsește *„incinta sacră".* Ne aflăm în perioada când Marea Neagră este un adevărat *„lac milesian",* iar în Insula lui Ahile, **„lucrat în calcar alb, împodobit cu marmură albă, templul trebuie să fi fost o adevărată capodoperă arhitectonică de o frumusețe impresionantă. El conținea în partea estică sanctuarul lui Ahile, iar în partea din spate încăperile destinate oracolului, depozitării darurilor ce se aduceau eroului și preoților care slujeau aici**[19].**

Este perioada când, după cum arată Gheorghe 1. Brălianu, **„în special sub egida Miletului se organizează viața elenă â «Pontului stâng» de pe litoralul occidental al Mării Negre, care își păstrează legăturile cu Asia Mică și mai ales cu Propondida: etalonul ponderal din Cyzic a reglat sistemul greutăților și monedelor din cetățile grecești aflate în această regiune. Istoria lor, trasată cu ajutorul numeroaselor inscripții scoase la lumină de săpături, indică strânse contacte între aceste porturi ale litoralului, care păstrează caracterele principale ale civilizației urbane a Greciei antice, și populațiile indigene ale hinterlandului, geți sau sciți**[20].**

în disputele pentru hegemonie în Marea Neagră - **„conflictele ce au afectat într-o oarecare măsură și dezvoltarea civilizației geto-dace, iară â-i modifica trăsăturile fundamentale a intervenit și primul imperiu «universal» al antichității, statul persan. In anul 514 î. e. n. regele persan Darius I organizează o amplă acțiune în vederea instaurării primatului său în bazinul Pontic. Pretextul războiului de cucerire a fost oferit de executarea**

unor incursiuni ale sciților (neam migrator indo-european, stabilit în secolele VII-VI î.Hr. în zonele Niprului inferior și mijlociu) în Asia Mică. La acțiunile militare - declanșate inițial în trecătorile Hemusului (Balcanii de azi - n. a.) **împotriva geților - au participat, conform izvoarelor jjin epocă, 700 000 de oameni în trupele terestre și 600 de nave feniciene și grecești** (cifrele

par exagerate - n. a.). **Era cea mai importantă flotă din câte pătrunseseră până atunci în Marea Neagră"^[1].**

Herodol (c. 4<84-425 î.Hr.), renumitul *„părinte al istoriei și geografiei",* povestește în cartea *Istorii,* că înainte de a ajunge la Islru, Darius I a biruit mai întâi pe gcți, ce se credeau nemuritori, care au luptat cu multă vitejie în trecălorile Munților Haemus și la nord de aceștia'"'.

Problema scopului și urmărilor expediției lui Darius I împotriva sciților continuă să fie dezbătută în istoriografia ultimelor decenii; cert este că săpăturile arheologice au dovedit că, după expediția din 514 î.Hr., coloniile pontice sunt fortificate cu ziduri de piatră, pentru a se opune raidurilor sciților.

Gheorghe I. Brălianu arată că, **„la câțiva ani după acest eveniment, insurecția orașelor ioniene din Asia Mică și represiunea sa de către perși punea capăt prosperității Miletului și supremației sale in apele Euxinului. Dar coloniile amplasate pe tot litoralul, erau destul de puternice și destul de prospere ca să mențină prin propriile mijloace și să-și continue în cele mai bune condiții pentru interesele lor, tranzacții comerciale cu indigenii din interior. Războaiele medice nu aveau să le întrerupă; când Xerses a traversat Strâmtorile** (480 î.Hr. - n. a.), **pentru a întreprinde invadarea Greciei, el a întâlnit vase încărcate cu grâu care se duceau de la Pont spre Egina și spre porturile Peloponesului.**

Victoria elenică contra invadatorului a asigurat

triumful Atenei asupra mării. Noua sa putere maritimă clădea un imperiu și reducea pe confederații din Delos *(Liga maritimă de la Delos,* federațiune de polis-uri grecești, îndreptată împotriva perșilor care în anul 425 î.Hr. număra 400 de polisuri - n. a.), **la starea de supuși și de tributari. în secolul al V-lea și chiar în secolul al IV-lea, Atena acaparează comerțul Mării Negre și cea mai mare parte din importul de grâu[1]*''.**

La toate aceste schimbări, templul lui Ahile, *„îmbătrânit"* de patina celor trei secole, continuă să-și primească adoratorii, în timp ce Pericle și apoi Alcibiade, mari strategi ai antichității, vizitează avanposturile înaintate ale Atenei, pe țărmurile Mării Ospitaliere, iar in 334 î.Hr. zăngănitul armurilor celor 35 000 de luptători ai tânărului regQ de 22 de ani, Alexandru Macedon, se aude peste Hellespont.

Perioada de prosperitate a regiunilor Pontice se prelungește până prin secolul III î.Hr., când are loc marea invazie a colților, care coboară din Europa Centrală, urmând cursul Dunării, și traversează Balcanii, către Asia Mică, întemeind aici, către 270 i.Hr., regatul galaților, în timp ce o altă ramură a celților va întemeia un stat în Thracia[24].

Expansiunea Regatului Pontului sub energicul, șiretul și, nu în ultimul rând, strategul militar, Mithradates VI Eupator (121/0-63 î.Hr.), care a constituit la un moment dat pentru Roma un pericol aproape mortal, fapt pentru care *„urmașii lupoaicei"* l-au numit *„al II-lea Hannibal",* a fost sintetizată de Teodore Reinach: **„astfel se încheie ciclul cuceririlor, unele sângeroase, altele pașnice, prin care Mithradates își triplase întinderea statelor și resursele bogățiilor asigurând recrutarea flotei și armatelor sale și procurând regatului un grânar: Chersonesul, un arsenal: Colchida, o citadelă: Armenia Mică. Caracterul însuși al regatului Pontic ieșea profund modificat din această serie de strălucite campanii. Axa politică a monarhiei se**

deplasase: nu mai era în strâmta vale a Irisului, ci în Pontul Euxin, al cărui perimetru afară de coasta Caucazului și cea a Bithyniei era dominat în întregime fie de Mithradates însuși, fie de aliații săi. Noua capitală Sinope, altădată în aer, aproape de extremitatea regatului era acum în centru, la egală distanță de gurile de acum înainte pontice, ale Phasis-ului, Tanais-ului și Dunării. Câmp de manevrare, bazin de comerț și port de refugiu, Marea Neagră a devenit un lac mithridatic; regele Capadociei Pontice face loc regelui Pontului «regele mării». Acest rezultat ar fi trebuit să ajungă vieții unui om; dar ambiția lui Mithridates nu vedea în el decât o etapă: în timp ce generalii săi se străduiau încă să supună Euxinul, el pregătea cucerirea Asiei Mici""[5].

în urma războaielor contra regelui Pontului, o altă mare putere politico-mililară, Roma, își face apariția pe litoralul Mării Negre. în timp ce Lucullus pătrundea în Armenia, apropiindu-se de bazinul pontic oriental, fratele său, M. Lucullus Varro, învingătorul tracilor din Balcani și Moesia, supune în 72-71 î.Hr., cetățile grecești din Pontul stâng și duce, pentru prima oară, legiunile ce aveau ca stindard acvila, până la malurile Dunării.

Pompei va fi cel care va curăța Pontul Euxin de pirați, apoi Caesar va cuceri Regatul Pontului, printr-o campanie fulgerătoare, dar în același timp spre 62 î.Hr. o revoltă a orașelor din Pontul stâng compromit, pentru scurt timp, influența Romei asupra tracilor, de pe malul drept al Dunării, tocmai în momentul când puterea daco-geților lui Burebista ajungea la apogeu. A fost un moment trecător, căci Augustus, succesorul lui Caesar, va recuceri Dobrogea de la bastarni, iar mai apoi Gurile Dunării au fost apărate, cu succes, contra sarmaților .

Ovidiu, exilat la Tomis pe motive politice de imperatorul Augustus, între-anii 9-17, ne dă o serie de informații privind nesiguranța continuă ce plana asupra orașelor grecești și a satelor getice din Dacia Pontică,

aflată direct sub administrația romană cuprinsă între Dunăre și Marea Neagră. Nefericitul poet arată că iarna, barbarii, de dincolo de Dunăre, traversau fluviul înghețat, incendiau satele și răpeau vitele și sclavii, singurul obstacol fiind zidurile orașelor[27].

în anul 46, in timpul Principatului lui Claudiu, romanii anexează provincia senatorială Moesia, Ripa Thracia - teritoriului dintre Dimum și Delta Dunării ca și prefectura orae maritime, adică „prefectura țărmului maritim", din care făceau parte orașele grecești de pe litoral. Pentru orașele grecești de pe țărmul apusean al Mării Negre urmează o perioadă de prosperitate sub puternicul scut al Romei, impunându-se îndeosebi Tomisul. Aceste orașe, dintre care menționăm Histria, Tomis și Callatis, formează, alături de altele *„Comunitatea Pontică"* sau *„elenilor din Pont",* păstrându-și autonomia și instituțiile municipale, pe linia guvernării oligarhice, dar în granițele Imperiului roman .

în ultimul sfert al secolului I, sub domnia Flavilor, Roma stăpânește Regatul Pontului aproape în întregime, litoralul anatolian și tracic, Dobrogea, iar la nordul Dunării punctele de sprijin ocupate de trupele sale de la Tyras la vărsarea Nistrului, la noua Olbia, până la Chersones în Crimeea. De acum încolo, [1] [29] timp de trei secole, Marea Neagră va fi *„lac roman"* (vezi Anexa nr. 3, p. 151).

Romanii sunt aceia care înlocuiesc aproape total, pentru Marea Neagră, denumirea de *„euxin"* cu cea de *„pontus",* ce semnifică *„mare în general"* dar amintește de influența politică

a lui Mithradates VI, celebrul rege al Pontului în timpul căruia Callatis, Tomis și Histria bateau monezi cu efigia sa .

După cum am mai arătat în acest capitol, în timpul împăratului roman Hadrian (117-138), templul lui Ahile și oracolul aferent funcționau din plin, dar criza atotcuprinzătoare a Imperiului roman, din secolul al III —lea, mărește agresivitatea popoarelor germanice în

căutare de pradă, iar litoralul de vest al Pontului și Dobrogea vor fi un teatru sângeros de luptă intre romani și barbarii năvălitori. începând cu 238, carpii și goții trec Dunărea și, în timpul așa-zisului *„războiscitic",* năvălitorii distrag Histria, care după descoperirile numismatice, se plasează în 245, sau 245-247[31].

Constantin cel Mare avea să întreprindă expediții victorioase împotriva sarmaților dunăreni și să restabilească liniștea printre goți, dar, totodată, splendida capitală, inaugurată in anul 330, și care-i poartă numele, Constantinopolis, aflată la punctul de articulație a Europei și Asiei, va umbri definitiv faima templului lui Ahile. împăratul Constantin, el însuși convertit la creștinism, acordase, prin edictul de la Mediolanum (Milano), din 313, deplina libertate de cult acestei religii, care va fi o lovitură ,și mai mare dată sanctuarului păgân al lui Ahile.

Dinu C. Giurescu arată că **„prezența creștinilor în teritoriile nord-dunărene ca și în Dobrogea în secolele 1V-VI este atestată printr-o serie de obiecte: opaițe de lut și de bronz, geme, cruci, statuete, ceramică cu fragmente de inscripție, tipare de turnat cruci...; aflate prin săpături arheologice la Biertan, Porolissum, Napoca, Apullum, Ampellum, Gherla, Bucium, Potaissa, Tibiscum, Dierna, Dobreta, Romula, Bumbești, Răcari, Iași Botoșani, Bacău, Davideni etc. La Niculițel, într-o criptă, s-au descoperit osemintele a patru martiri binecunoscuți în istoria începuturilor creștinismului, fără să se știe - până de curând - unde fuseseră înhumate. Ei sunt: Zoticos, Attalos, Romassis, Philippos. Alți martiri sunt atestați la Tomis (Constanța), Axiopolis (Cernavodă) Noviodunum (Isaccea) Dinogeția...“7**

Deci, în secolele, IV-VI, cel mai important fenomen din Dobrogea se înregistrează pe planul culturii spirituale, și anume: difuziunea creștinismului, dar totodată, această perioadă de îngemănare a antichității cu începuturile feudalismului reprezintă ultima perioadă de înflorire a culturii în Dobrogea pe linia

/
tradițiilor greco-romane. **„Activitatea de construcție e încă intensă: la Histria și Tropaeum Traiani se ridică basilici, terme, portice, se pavează și se canalizează străzi, iar la Tomis în secolul al IV-Iea se construiește un mare edificiu public pavat cu mozaic. Dar dacă arhitectura mai e capabilă de avânt, arta sculpturii decade"[33].**

Dar provincia Scythia, sub numele cu care apare Dobrogea romană din vremea lui Diocleţian (184-305), nu mai seamănă cu Dobrogea primelor două secole de stăpânire romană, iar economia bănească decăzând continuu, în general, se trece la economia naturală.

Nici un izvor nu amintește de prezența, în antichitate, a șerpilor, în Insula lui Ahile; două explicații nepulând fi excluse în totalitate: dată fiind destinația cu caracter sacral a insulei, prezență colubrizilor nu e amintită cu bună știință, sau această specie a apărut și s-a dezvoltat mai târziu, când templul căzuse în desuelitudine[34].

NOTE

1. Gh. I. Brătianu, *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană,* Edil. Meridiane, București, 1988, vol. I, pp. 94-96.
2. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. I, p. 97.
3. *Ibidem,* p. 118.
4. Vasile Cucu, Gheorghe Vlăsceanu, *Insula Șerpilor,* Casa de editură și presă „Viața Românească", București, 1991, p. 23.
5. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. 1, p. 103.
6. *Ibidem,* p. 88.
7. *Ibidem,* p. 148.
8. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 27.
9. Appolonius din Rhodos, *Argonauticele,* Edit. Univers, București, 1976, p. 29.
10. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 14, 31.
11. *Ibidem,* p. 28.
12. *Ibidem.*
13. *Ibidem,* p. 29.
14. *Ibidem,* p. 29 și urm.
15. Pentru descoperirile arheologice făcute de cercetătorii ruși în perioada descrisă, vezi V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 30 și urm., iar pentru tezaurele numismatice descoperite de Murzachievici pe Insula

Șerpilor, vezi M. D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea,* București, 1904, p. 317.

16. Vasile Barbu, *Grigore Tocilescu, un deschizător de drumuri,* în *Magazin istoric,* nr. 6/1980, p. 36.
17. Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase,* Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1981, vol. I, p. 237 și urm.
18. Pentru întemeierea Histriei, vezi, pe larg, E. Condurachi, *Contribuții la studiul epocii arhaice la Histria,* în *Omagiu lui C-tin Daicoviciu cu prilejul împlinirii a 60 de ani,* București, 1960, pp. 107-116, precum și C. C. Giurescu, Dinu- C. Giurescu, *Istoria Românilor,* Edit. Albatros, București, 1971. p. 38; și *Istoria României,* Compendiu, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969, p. 30.
19. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 31.
20. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. I, p. 148.
21. G. Petre, I. Bitoleanu, *Tradiții navale românești.* Edit, Militară, București, 1991, p. 13.
22. Herodot, *Istorii,* Edit. Minerva, București, 1984, p. 220.
23. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* \ol. I, p. 153.
24. *Ibidem,* p. 171.
25. Th. Reinach, *Mithridate Eupator, roi du Pont,* Paris, 1890, p. 180.
26. Despre expansiunea romanilor în bazinul pontic, vezi, pe larg, Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. I, pp. 188-192.
27. Pentru viața poetului roman P. Ovidius Naso, la Tomis (unde a și murit peste 10 ani), din ordinul împăratului Augustus, vezi, pe larg, C-tin Scorpan, *Ovidiu avea dreptate,* în *Magazin istoric* nr. 8 (4) august 1970, p. 68 și urm. și Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. I, p. 192.
28. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 38.
29. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* 193.
30. *Ibidem,* p. 186.
31. Pentru distrugerea Histriei, vezi, pe larg, Gh. Poenaru Bordea, *Numismatică și distrugerea Histriei în secolul al III-lea e. n., în Studii și repetări numismatice,* V, 1971, pp. 91-113.
32. Dinu C. Giurescu, *Istoria ilustrată a României,* Edil. Sport Turism, București, 1971, p. 86.
33. *Istoria României,* Compendiu, 1969, p. 85.
34. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 30.

III.

ROMÂNII AU ȚINUT LA RESPECT FLOTA GENOVEZĂ

La 602, frontiera Dunării, slăbită de luptele interne din Imperiul romano-bizantin, se prăbușește sub presiunea avarilor, slavilor și altor seminții nomade, care ocupă vaste teritorii până la Munții Balcani.

în anul 626, Constantinopolul e asediat dinspre Asia de persani, iar dinspre Europa de către avari, slavi și protobulgari, veniți repede să-și primească partea din pradă, dar experimentata flotă bizantină iese învingătoare și atacatorii sunt nevoiți, în cele din urmă, să ridice asediul.

Săpăturile arheologice și izvoarele numismatice au dovedit că, deși numeroase, așezările din Dobrogea au suferit distrugeri însemnate în vremea invaziei avarilor din 587 și a slavilor, începând cu secolul al VII-lea, stăpânirea Imperiului Bizantin s-a menținut, între Dunăre și mare, până la venirea bulgarilor (679) ’.

R. Vulpe scrie că: **„Istoria veche a Dobrogei se termină în momentul când slavii și bulgarii se stabilesc la sudul Dunării, primii alcătuind elementul etnic, ceilalți preluând rolul politic[4*2].**

Dar momentul nu poate fi marcat cu precizie cronologică, trecerea la evul mediu românesc făcându-se într-o perioadă mai lungă, pe care, împrumutând termenul de la Gh. I. Brătianu am numit-o **„anticamera evului mediu[44].** Mai important este că, deși frontiera de la Dunăre a fost împinsă la sud, în defileele Balcanilor, Bizanțul pierzând și un important sector al litoralului pontic, Constantinopolul își păstra pozițiile esențiale din bazinul Mării Negre, iar lungile războaie susținute sub isaurienii iconoclaști și sub succesorii lor, contra arabilor și bulgarilor, nu aveau să schimbe această situație[3].

Teritoriile istorice românești de la Dunărea de Jos și de la Marea Neagră au devenit, în a doua jumătate a secolului al VI-lea, scena unor epuizante ciocniri militare dintre armatele Bizanțului și cetele conducătorilor avari, slavi și bulgari turanici. Au fost războaie și expediții cu sorți schimbători de izbândă, părțile în conflict recurgând la sprijinul unor flote bine închegate sau improvizate. De cele mai multe ori autohtonii s-au apărat prin forțe proprii împotriva *„barbarilor",* sprijinind puterea militară a Bizanțului, in unele cazuri, dar, uneori, nemulțumiți de orientările centralizatoare, ca și de abuzurile fiscale ale Constantinopolului, au oferit deliberat ajutor adversarilor acestuia. în anul 594, generalul bizantin Priscus primea sprijinul orășenilor din Durostorum și a forțelor militare autohtone de la Dunărea de Jos, în confuntările cu cetele slavilor conduși de Ardagast, in timp ce la mijlocul secolului al VII-lea, odată cu prăbușirea parțială a frontierei danubiene, efortul de rezistență, organizat în fața invaziei migratorilor, să-1 facă în exclusivitate comunitățile locale constituite din obști sătești și „romanii populare", la care se adaugau flotilele centrelor urbane de la Gurile Dunării, toate aceste zone bucurându-se din motive diplomatice de o largă autonomie din partea Bizanțului.

Abilitatea diplomatică a Constantinopolului, a făcut ca, începând cu anul 626, în fața ofensivei sasanide, să înceapă alianțele cu statul Chazar, de la nord de Marea Caspică, Munții Caucaz și Marea Neagră; această aliapță, constituind temelia veritabilă a echilibrului politic. Până la sfârșitul mileniului, in alianță cu Bizanțul, chazarii stăvilesc expansiunea perșilor și arabilor, ultimii încercând, fără succes, să-i convertească pe chazari la islamism, fiind urmați, cu aceleași rezultate, de greci, în jurul anului 730, conducătorii chazarilor și o parte din supușii lor îmbrățișează mozaismul, acesta fiind cadrul spiritual care duce la un climat politic mult mai calm în bazinul pontic, dar începând cu secolul al IX-lea, puterea chazarilor scade și alianței chazare i se va substitui, în secolul al X-lea, cea a pecenegilor, ce dominau atunci

stepa și reprezintă contraponderea căutată permanent de Bizanț pentru a se opune altor invazii.

în acest timp, mai precis în anul 756, orașele danubiene susțin flota Bizanțului in campania organizată de basileul Constantin al V-lea (741-775), în Thracia, împotriva bulgarilor

turanici. Opt ani mai târziu, același basileu pornește din nou ofensiva împotriva bulgarilor, operând pe rând, pe Dunăre, cu o impresionantă flotă de 800 de nave. Flota transporta trupe de uscat, in special cavalerie, și în componența ei intrau și ambarcațiunile autohtonilor din zona deltei și gurilor fluviului; scopul ei fiind să atace dinspre fluviu forțele bulgare concomitent cu ofensiva unor forțe terestre, imperiale, concentrate în zona Strâmtorilor.

înspre anul 823 este atestată întărirea formațiunilor teritoriale autohtone din zona Gurilor Dunării, care au un potențial economic și militar atât de consistent încât asigură suportul logistic pentru o flotă de război, comandată de arhontele Bulgariei pentru Bizanț, Komes.

Secolul X aduce schimbări importante în dinamica evenimentelor istorice. Pe de-o parte, Bizanțul, foarte sensibil la cel de al doilea atac al varegilor, corăbieri iscusiți și soldați viteji, încheie cu aceștia tratate comerciale, se pare in 907 și 911, iar pe de altă parte își intensifică atacurile asupra primului țarat bulgar. în acest context politic internațional, comunitățile locale, din zona Gurilor Dunării și a litoralului vestic al Pontului, devin din ce în ce mai puternice și inițiază acțiuni susținute de apărare, spre a-și afirma individualitatea administrativ-politică, oferind, în 917, sprijin flotei drongarului bizantin Romanos, în luptele cu bulgarii.

Românii din teritoriile dintre Dunăre, Haemus și Pont l-au sprijinit pe basileul bizantin Ioan Tzimiskes, în luptele cu bulgarii, iar în aprilie 971, oștile bizantine intră victorioase în Marele Prcslav, capitala țaratului bulgar. Situația se repetă, un an mai târziu: flota drongarului Leon asediază și înfrânge, cu sprijinul

românilor din aceeași regiune, pe Sviatoslav, cneazul Kievului, in urma acestor victorii, Bizanțul anexând Bulgaria orientală și Dobrogea. După izgonirea lui Sviatoslav, o serie de conducători ai cetăților danubiene, care recunoscuseră vremelnic autoritatea cneazului de Kiev, au stabilit relații de alianță cu Constanlinopolul.

Cu asentimentul fruntașilor locali, din ordinul lui loan Tzimiskes este.constituită apărarea teritoriului din nord-estul peninsulei Balcanice, sub conducerea unui strateg, - comandant „al orașelor de la Istru“, care se află în fruntea noii theme

(circumscripții militaro-adminisirative), Paradunavon (Paristrion), care printr-un sistem complex, alcătuit din combinarea mijloacelor de acțiune navală cu folosirea unui sistem de fortificații alcătuit din cetăți și puncte de sprijin, a creat condiții favorabile unei rapide dezvoltări economice, ca și pentru refacerea orașelor[4].

În secolele XII—XIII, orașele de la Dunăre și de pe litoralul vest Pontic, inclusiv flotele lor, se angajează intr-un efort îndelungat de rezistență împotriva cumanilor și împotriva regatului arpadian al Ungariei, dar și împotriva politicii de centralizare promovată de Constantinopol[5].

Legală de realitățile economice și politice ale Mării Negre în evul mediu este și denumirea ei. Gh. I. Brătianu menționează că, pe o hartă întocmită de marele învățat arab Idrisi, găsim denumirea de Nilash sau Nitas, a cărei etimologie, deși îndrăzneață, pare a fi Pontus-Bundus-Nitas, deci de origine romană[6]. Marele istoric mai menționează folosirea și altor nume: **„Bahr al Tarabazunda, Marea Trapezuntului, care indică limpede drumul comerțului oriental, Bahr Kirim, care scoate în evidență importanța Crimeei, uneori Bahr al Rum, Marea romanilor, rezervat îndeosebi Mediteranei, Bahr al Khazar, marea chazarilor, care va rămâne numele Mării Caspice. Mai intră de asemenea în discuție Bahr al Rus, Marea Rușilor sau a Varegilor, care pare tradus direct din greaca bizantină și răspunde gravelor preocupări cauzate**

Bizanțului de incursiunile în secolele X și XI; tot aici vine Viilehardouin să caute acea «Mer der Rossie»'.**

Decăderea totală a templului păgân a lui Ahile, din Insula Șerpilor, și a oracolului respectiv, este de presupus în secolele VI-XII, sub asaltul provocat de creștinism, care trebuie să treacă peste criza gravă declanșată de iconoclasm (secolele VII-IX).

Mircea Eliade arată că, la sfârșitul secolului al VI-lea și în cursul celui următor, o adevărată febră a icoanelor cuprinsese lumea creștină în puternică expansiune de prozeliți, care se ruga, se prosterna in fața icoanelor care erau obiect de devoțiune și de cult atât în biserici, cât și în locuințe. în această perioadă crește spectaculos numărul icoanelor miraculoase - izvor de forță supranaturală - care ocroteau cetățile, palatele, armatele[8].

Lunga ședere a basileului Vasile al II—lea „Bulgaroctonul" (976-1025), pe tronul Bizanțului, a însemnat perioada când forța militară a Bizanțului atinge apogeul, iar hegemonia acestuia, în

bazinul pontic, este de necontestat. în 1016, o flotă bizantină comandată de Mongos, cu sprijinul unei armate varege, cu destinația Chazaria, îi învinge pe chazari, făcându-1 prizonier pe comandantul acestora, George Tzuros. Studiile sigilografice au dovedit că, la începutul secolului XI, ierarhia administrativă bizantină era puternică, asigurând dominația directă a Bizanțului pe ambele părți ale strâmtorii Kerci, precum și în Zichia sau Circasia vecină. La aceste cuceriri se adaugă faptul că, in anul 1018, Vasile al II-lea, prin ocuparea Ohridei, pune capăt țaratului lui Samuil[9].

Moartea lui Vasile al II-lea avea să producă o criză internă puternică a Bizanțului, agravată de noile invazii turcești, care se întind in secolul XI, atât la nordul, cât și la sudul Mării Negre, zdruncinând serios hegemonia bizantină. Câteva repere importante ale cuceririi turcilor selciugizi sunt: 1043, când cuceresc Irakul persan, 1055 ocuparea Bagdadului, 1064 ocuparea Georgiei și Armeniei, și, apoi, sultanul Alp Arslan

înfrânge în bătălia de la Manzikert pe bizantini, în 19 august 1071, luându-1 prizonier pe însuși împăratul acestora, Romanos IV Diogenes.

Cam pe la 1080, turcii selciugizi ocupă Niceea, chiar în fața Constantinopolului, iar in 1084-1085 cuceresc țărmul asiatic al Mării Egee, ca in anul 1091 numai dibăcia diplomatică a împăratului Alexios Comnenul să salveze capitala, destrămând o coaliție formată din turci selciugizi, pecenegi și flota emirului Tzakhas.

în secolul Comnenilor, bizantinii reușesc, aproape miraculos, să-și restabilească aproape în întregime dominația asupra periplului Mării Negre, dar prin invazii repetate, ponderea neamurilor turce în structura etnică a Dobrogei a devenit însemnată, începând cu prima parte a mileniului al II-lea, celelalte populații din regiune menținându-se în număr destul de mare, îndeosebi în zonele din vecinătatea Dunării și a [10] * litoralului pontic .

în secolul XIII reapare sensul inițial al numelui Mării Negre, Kara Denitz, datorat populațiilor turco-tătare ce se stabilesc pe țărmurile ei. Kara are o dublă semnificație, cea antică de *„negru", „întunecat",* fiind știut faptul că apele tuturor mărilor își schimbă culoarea după reflectarea cerului în valurile lor, dar și semnificația de *„mare", „puternic", „de temut".* Europenii occidentali, care au

pătruns în această mare după cuceririle mongole, (marea lor invazie în estul continentului fiind între 1241-1242), i-au dat și ei diverse denumiri: Marea Majus, Mar Maggiore sau Mer Maiour, deci *„Marea cea Mare".*

în timp ce, începând cu 1338, în izvoarele scrise europene apare numele de *„Mare Nigrum",* iar cancelariile primilor domnitori munteni și moldoveni au preluat din hărțile navigatorilor genovezi, numele de „Marea cea Mare", care însoțește titlurile voievozilor referitoare la posesiunile deținute[11].

La 25 iulie 1261, folosindu-se de absența flotei venețiene, grecii recuceresc Constantinopolul, în care își face intrarea triumfală basileul Mihail Paleologul,

care redevine stăpânul de necontestat al Dardanelelor și Bosforului[12].

Negustorii veniți din Mediterana pe galerele venețiene sau pe teridele genoveze ce brăzdau Marea Maggiore, mai ales din a doua jumătate a secolului al XIII-lea, întâmpinau opoziția politicii protecționiste și la Niceea, și la Constantinopole, după restaurarea Palelogilor, dar și nesiguranța drumurilor terestre și maritime. Coasta pontică a Asiei Mici era nesigură din cauza disputelor dintre emirii turci, care amenințau în permanență legăturile comerciale cu noul imperiu grecesc al Trapezuntului, situația fiind și mai complicată din cauza imprevizibililor cumani, stăpâni ai stepei, în timp ce valea Cubanului era disputată de mici nobili alani, turbulenți.

între bătălia de la Posada, 1330, și războiul de apărare, 1368-1369, împotriva regelui Ungariei, ținuturile românești de la Gurile Dunării polarizează tot mai mult atenția contemporanilor. La nivelul raporturilor internaționale se remarcă o vertiginoasă scădere a influenței Banatului Hoardei de Aur, în stepele nord pontice, la Dunărea de Jos și în Balcani, în timp ce Bizanțul se află intr-un moment de decădere rapidă, iar Ungaria se ridică vremelnic la rangul de primă putere a răsăritului și centrului Europei.

în timp ce în Mediterana de est și Marea Neagră prezența redutabilei marine comerciale și militare genoveze. este un fapt obișnuit, se afirmă, așa cum am mai arătat, in capitolul introductiv, flota despotului Dobrotici, autentică forță militară la Pontul de vest și la Gurile Dunării.

Dobrogea devenise, la mijlocul secolului al XIV-lea, unul

dintre cele mai puternice state medievale din Balcani și din bazinul Mării Negre. Nucleul său il constituia *„Țara Românească a Cărvunei",* cu locuitori de confesiune ortodoxă, situată pe litoralul Mării Negre, între Mangalia și Varna, având centrul la Caliacra.

După 1347, voievod este Dobrotici, fiul lui Dobrotă, după opinia, de mare notorietate, a lui Nicolae lorga,

care va fi recunoscut despot de către Bizanț, adică suveran al ținuturilor românești din nordul Dobrogei, valea Carasu, zona Silistra, Vlahia Asăneștilor, etc. Peste câțiva ani, Dobrotiță sprijină expediția navală, din 1366, a contelui Amedeo VI de Savoia, în Marea Neagră, îndreptată împotriva turcilor și a țaratului de Târnovo, expediție ce se angajează în complicata luptă pentru Strâmtori, dar și cu un scop imediat - eliberarea din prizonieratul bulgar a împăratului bizantin, Ioan al V-lea Paleologul.

Campania se soldează cu recucerirea, pentru Bizanț, a Messembriei și Anchialosului și eliberarea înaltului prizonier, în jurul anului 1370, Dobrotici își întărește prestigiul pe plan internațional printr-o unire dinastică cu Bizanțul, concertată cu trecerea mai multor episcopate dobrogene sub autoritatea mitropoliei ortodoxe din Varna, dependentă direct de Patriarhia din Constantinopol.

Galerele cu mai multe rânduri de rame, care puteau acționa independent până departe, pe mare, sau în cooperare cu cavaleria ușoară, constituiau nucleul puternicei flote a lui Dobrotiță dovedindu-și încă o dată, eficiența în războiul purtat împotriva Genovei, sprijinită militar de otomani, țaratul bulgar de Târnovo și Ungaria Angevinilor. în războiul acesta, Dobrotiță a primit asistența domnului de la Argeș, Vladislav 1 Vlaicu și cooperarea Veneției, rivala Genovei și a aliaților acesteia.

Deoarece ambarcațiunile dobrogene amenințau Chilia, principalul punct de sprijin genovez în Delta Dunării, dar și convoaiele republicii italiene din Marea Maggiore, cărora despotul de Caliacra le capturase prin surprindere două galere în 1374, Genova a cheltuit pentru contracararea acțiunilor navale ale lui Dobrotiță, numai în anii 1374-1375. 130 (XX) de aspri.

în paralel, Dobrotiță a sprijinit o expediție executată de o forță bizantină în Trebizonda, pentru a-1 instala pe ginerele său Mihail pe tronul Imperiului de la Niceea; pentru a echilibra

raportul de forțe, Genova va apela, tot mai insistent

după 1375, la ajutorul otomanilor și al Ungariei.

In 1377, Genova, Ungaria, Polonia (unită cu regatul Ungariei din 1370) și otomanii au declarat o acțiune concertată împotriva Țării Românești, Dobrogei și Moldovei, ncatingându-și scopul din cauza dârzei rezistențe a oștilor românești; Dobrotiță, controlând autoritar, după retragerea otomanilor, ținuturile dobrogene.

Războiul cu Genova a continuat și după 1381, dar lipsit de ajutorul Veneției, care prin tratatul de la Torino din acel an, plătește tribul Ungariei și recunoaște suveranitatea acesteia asupra Dalmației, și abia după stingerea din viață a despotului, fiul său loancu, hărțuit de otomani, va încheia cu genovezii tratatul de pace de la Pera din 1387; cel dintâi document diplomatic cunoscut în care se reglementează operațiile comerciale între un stat medieval românesc și Genova, constituind, deopotrivă, o premieră în istoria reglementărilor naționale de drept naval și al războiului[13].

Mircea cel Bătrân este unul dintre cei mai strălucițl voievozi pe care i-a avut Țara Românească, care a atins în vremea sa cea mai mare întindere din toate timpurile, fapt ce se vede lămurit din impunătorul titlu pe care-1 purta: **„Eu cel întru Hristos Dumnezeu bine credinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și singur stăpânitorul, Io Mircea, mare voievod și domn cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpânind și domnind toată țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, încă și spre părțile tătărăști, și Amlașului și Făgărașului herțeg și Banatului de Severin domn și de amândouă părțile de peste toată Dunărea șl până la Marea cea Mare și cetății Dârstorului stăpânilor**.** Acest titlu dovedește că Mircea avea între hotarele țării și Dobrogea, care începea pe malul drept al Dunării, cam de prin dreptul Turtucaiei, probabil din anul 1388, când loanco (Ivanco) dispare, în condiții neelucidate, de pe scena istoriei; cert este că, în două documente latine, din 1390 și 1391. stăpânirea lui Mircea în Dobrogea este formulată „terrarum Dobrodicii despotus**. încă o explicație a stăpânirii Dobrogei ar fi prezența la Cozia,

ctitoria marelui domnitor muntean, a acvilei bicefale bizantine, alături de acvilele Țării Românești, in ancadramentul ferestrelor. Modul în care a ajuns

Dobrogea inclusiv Insula Șerpilor în posesia lui Mircea nu esle încă bine lămurii, însă ceialea Dârsiorului - Silistra de azi - va fi câștigată in aceeași perioadă, 1388-1389 și apariția ei in titlul voievodului, ca entitate separată, este explicabilă prin faptul că cetatea respectivă nu a aparținut niciodată statului danubiano-ponlic a lui Dobrotici, ci țarului de la Târnavo. „Părțile lătărăști" însemnau ținuturile cucerite de Basarab 1 de la tătari și care cuprindeau și Cetatea Chilia, unul din punctele cheie pentru apărarea Dunării, asigurarea tranzitului de mărfuri și a ieșirii la Marea Neagră.

Mircea cel Bătrân a dat o mare atenție apărării Dunării de Jos și a litoralului vest-pontic, otomanii ajungând la Dunăre în 1393, dar atât timp cât marele domnilor a fosl în viață el a stăpânii ambele maluri ale fluviului inclusiv Dobrogea, cu un mare efori militar și diplomatic[14].

în circumstanțele accentuării penetrației otomane la Gurile Dunării și în Marea Neagră, domnitorul Moldovei, Alexandru cel Bun a întărit cu armată Cetatea Albă și Chilia care a rezistat cu succes atacului otoman din 1420. Ulterior, Alexandru cel Bun a dispus construirea, în amonte, a unui baraj (estacadă), pentru ca nici o corabie să nu mai poală urca pe Dunăre. Afară de originalitatea acestui mijloc de apărare, el apare ca primul baraj de mari dimensiuni din istoria marinei militare românești[15].

în ultimele decenii ale secolului al XV-lea, societatea românească a cunoscut o perioadă de puternică afirmare în viața economică, politică, militară și culturală a Europei, legată de numele și faptele domnului Ștefan cel Mare care, angajat ferm împotriva expansiunii otomane, a conferit porturilor de la Marea Neagră și Gurilor Dunării un rol deosebit în sistemul românesc de apărare.

Corăbiile lui Ștefan cel Mare străbăteau Marea Neagră sistematic, treceau dincolo de strâmtori și

navigau în Marea Mediterană după cum o atestă și inscripția de la Mănăstirea Zografu, de pe Muntele Alhos: **„Io Ștefan Voievod domn al Țării Moldovei, fiul lui Bogdan voievod, am zidit acest turn pentru corăbii în anul 6983 (1472)“[16].**

Politica dinamică a lui Ștefan cel Marc, recunoscui pe plan internațional in calitate de apărător al întregului litoral maritim al Mării Negre și al spațiului cuprins între Cetatea Albă și

Marea de Azov, viza un sistem de baze navale, o flotă fluvială și una maritimă, dar și închegarea unei cuprinzătoare coaliții antiolomane cu participarea unor puteri terestre și maritime .

Sultanul Mehmet al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, sesizând că aliații intenționau să-i macine forțele prin aplicarea de lovituri pe direcții exterioare înaltei Porți, recurge la mari acțiuni succesive fulgerătoare și, în iunie 1475, după cinci zile de luptă îndârjită ocupă Caffa, mare centru comercial și strategic al genovezilor din Crimeea, apoi Genova mai pierde la sfârșitul anului, Mangopol, situat în aceeași peninsulă. Ștefan trimite o solie Senatului din republica lagunelor, propunând cooperare în lupta antiotomană, dar Veneția încheie pace cu sultanul în ț479, fapt repetat de Ungaria în 1438 și Polonia în 1489. Rămas singur în fața teribilei forțe militare a noului sultan, Baiazid al 11-lea, Ștefan cel Mare pierde, după lupte deosebit de îndârjite, cetatea Chilia, la 11 iulie 1484, urmată de Cetatea Albă la 5 august 1484, unde, din păcate, navele Moldovei nu au putut interveni, dar totuși retrase în amonte, pe Dunăre, au înfruntat avangarda flotei otomane mult superioare, forțele navale românești de război fiind conduse de „capudanul" de Chilia[18].

Pierderea Chiliei și a Cetății Albe a fost, cu toate consecințele ei, un fapt grav, cu implicații majore, ce depășeau interesele locale, slăbind capacitatea de apărare a creștinătății în sud-eslul Europei, iar totodată, aceste cuceriri încheiau cercul dominației otomane

asupra bazinului Mării Negre, Semiluna consolidându-și considerabil situația militară la Dunărea de Jos, zonă care va fi folosită de turci ca bază permanentă de incursiuni prădalnice și de acțiuni ofensive spre Țările Române, Ungaria și Polonia[19].

Prin pierderea Chiliei și Cetății Albe, Moldova a cărei putere navală maritimă atinsese in epoca lui Ștefan cel Mare apogeul, printre Țările Române'[-0], **„a încetat să mai fie un stat maritim""[1].**

Dacă **„in perioada dominației Imperiului Otoman asupra răsăritului Europei (sec. XV1-XV11I), Marea Neagră s-a aliat în stăpânirea absolută a înaltei Porți, fiind chiar considerată de aceasta drept un mare «lac turcesc» și «este deci sigur că în acea vreme Insula Șerpilor s-a aflat sub suveranitatea Imperiului Otoman»"[22],** o întrebare la care se răspunde cu

deosebită prudență este cui a aparținut această insulă în istoria evului mediu românesc?

Știm doar că, spre deosebire de antichitate, **„în evul mediu, insula a primit alte nume, date de cele mai multe ori de populațiile din zona țărmului. Astfel ea s-a numit Selina sau Cacearia (probabil Chazaria), mai apoi Isola Roșia, Nisi, Rubra** O "1 **sau Rubea“" .** Comandorul (r) Constantin Necula, fost comandant al Flotei de Dunăre și șef al Direcției Hidrografice marine, menționează că **„pe o hartă ridicată de Venețieni în sec. al XIII-lea, al cărei original se găsea la biblioteca San Marco (sec. XVIII) și ulterior la palatul Dogilor",** apar mai spre sud-vestul Insulei Șerpilor, două insule mai mici, azi dispărute, **„având scris alături expresia «fedonxi»"[24].**

„In secolul XV, pe o hartă întocmită de Fredutius de Ancona, insula este trecută sub denumirea de Fiodonixi, provenită din grecescul Phiodonisi - Insula Șerpilor. Acest nume îl aflăm și pe hărțile rusești, Zmeinoi Ostrov sau turcești^ Han Adassi, toate traducând același nume - Insula Șerpilor"'[5].

Denumirile enumerate mai sus nu sunt o dovadă că, în evul mediu românesc, Insula Șerpilor ar fi aparținut turcilor, rușilor sau venețienilor, ci doar marchează interesul acestora pentru zona mai largă a Mării Negre, din care insula făcea parte.

Cercetările amănunțite pe Insula Șerpilor, între 1841 și 1850, care au dus la descoperirea, printre altele, de monede tătărăști, turcești și poloneze, făcute de Societatea de Istorie și Arheologie din Odesa și publicate în 1844, în Buletinul Societății sub titlul *Călătorie în Insula Leuce,* pot constitui un punct de plecare al investigațiilor privind raporturile comerciale ale țărilor din bazinul Mării Negre legate de Insula Șerpilor (cea mai mare insulă din această marc).

Din datele menționate în prezentul capitol se poate afirma că în perioada cuprinsă între secolul al VI-lea și secolul al XV-lea, Insula Șerpilor, nelocuilă în continuare, dar păstrând ruinele celebrului templu al lui Ahile[26], a fost un teritoriu vizitat, probabil, în timpul pcriplurilor prin vestul Mării Negre, atât cu scopuri comerciale, dar și militare, de nave bizantine, venețiene, genoveze, ale flotei maritime ale lui Dobrotici și, bineînțeles, turcești.

NOTE

1. Despre Dobrogea spb stăpânirea bizantină, vezi, pe larg, R. Vulpe și I. Barnea, *Din istoria Dobrogei,* II, *Romanii la Dunărea de Jos,* București, 1968, pp. 142-145 (I. Barnea).
2. R. Vulpe, *Historie anciene de la Dobrodja,* în *La Dobroudja,* București, 1938, p. 384.
3. Gh. I. Brătianu, *Marea Neagră de la origini până ta cucerirea otomană,* Edil. Meridiane, București, 1988, vol. I, p. 259.
4. .Pentru relațiile politice din Pont, ca și din teritoriul cuprins între Dunăre, Munții Haemus și Marea Neagră, în secolele VI-X, vezi, pe larg, Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* pp. 240-316 și G. Petre și I. Bitoleanu, *Tradiții navale românești,* Edil. Militară, București, 1991, pp. 31-34.
5. G. Petre și I. Bitoleanu, *op. cit.,* pp. 35-36.
6. Gh. I. Brătianu, *op cit.,* vol. I, p. 89.
7. *Ibidem.*
8. M. Eliade. *Istoria credințelor și ideilor religioase,* Edit. Științifică și

Enciclopedică, București, 1988, vol. III, p. 66.

9. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. I, p. 318 și urm. și *Istoria lumii în date.* Edit. Enciclopedică Română, București, 1972, p. 80.
10. E. Lozovan, *Byzance el la românite scytique,* în *T. Alteim, Gescliiilclite der Hunden,* II, ed. a 2-a, Berlin, 1969, p. 215 și urm.
11. V. Cucu și Gh. Vlăsceanu, *Insula Șerpilor,* Casa de editură și presă „Viața Românească", București, 1991, p. 25.
12. Gh. I. Brătianu, *op. cit.,* vol. II, p. 88 și urm.
13. Pentru perioada statului danubiano-pontic condus de Dobrotici, și apoi de urmașul său loancu (Ivanco), vezi, pe larg, Sergiu losipescu, *Balica, Dobrotiță,* Edit. Militară, București, 1985, și N. lorga, *Veneția în Marea Neagră:* I. Dobrotici, în *Analele Academiei Române,* s. 2, tom. XXXVI (1913-1914), pp. 1043-1070, precum și I. Barnea, Șl. Ștefănescu, *Din istoria Dobrogei,* III, *Bizantini, români și bulgari la Dunărea de Jos,* București, 1971, pp. 354-360, și G. Petre și I. Bitoleanu, *op. cit.,* pp. 48-51.
14. Pentru posesiunile lui Mircea cel Bătrân în Dobrogea, ca și cetatea Dârstor, în corelație cu titlul voievodului, vezi, pe larg, D, Onciul, *Titlul lui Mircea cel Bătrân și posesiunile lui,* în *Conv. lii.,* XXXV (1901), pp. 1010-1033; XXXVI (1902), pp. 27-5.3 și 716-753; XXXVII (1903), pp. 16-30 și 209-231, și C. C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria Românilor,* Edit. Albatros, București, 1971, p. 281 și urm.
15. G. Petre și I. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 54.

16. N. lorga, *Muntele Athos în legătură cu [ările noastre,* în *Analele Academiei Române,* lom. XXXVI (1913-1914), p. 417.
17. în coaliția antiotomană Ștefan cel Mare dorea să atragă, alături de Moldova, participarea armatelor terestre ale banatului turcoman condus de Uzun Hassan (în Asia Centrală), și a flotelor militare ale Veneției și ale coloniilor genoveze de la Pont, dar din păcate în timp ce în 1475, viteazul domnitor moldovean obținea victoria răsunătoare împotriva turcilor de la Vaslui, aceștia îl zdrobesc pe hanul turcoman, anexând stăpânirile lui din Asia Mică. Despre coaliție, vezi G. Petre și 1. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 66 și urm.
18. Nicoară Beldiceanu, *La conquete des cites marchandes de Kilia et de Cet. Albă par Bayazid 11,* în *Siid-Ost 1-orscltungen,* XXII (1964), p. 65.
19. *Istoria Turcilor,* Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 176.
20. G. Petre și 1. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 71.
21. Comandor V. Toescu, *Istoria marinei românești,* în *Revista Marinei,* nr. 1/1927, p. 9.
22. Cele două citate sunt din *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente*

principale din istoria și diplomația României, nr. 1 (6), 1994, Direcția Arhivă și Documente Diplomatice, București, M. A. E., p. 3.

23. V. Cucu și Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 26.
24. C. Necula, *Așa a fost răpită Insula Șerpilor,* în revista *Marea Noastră,* serie nouă, nr. 21/1994, p. 13.
25. V. Cucu și Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 26 și urm.
26. Ruinele celebrului templu al lui Ahile dăinuie până la 1823, când sunt semnalate de expediția comandorului rus Kritsky, după cum arată V. Cucu și Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 30.

IV.
ÎN JOCUL DE INTERESE AL MARLOR PUTERI...

La marginile lumii medievale și în zorii timpurii ai societății moderne românești, apare Mihai Viteazul, personalitate care va deveni legendară. Prin actul său de unire pentru prima dală a celor trei Țări Românești la cumpăna dintre secolul al XVI-lea și al XVII-lea, a fost în egală măsură expresia timpului său, iar prin opera lui politică și militară, care le-a anticipat pe toate cele ce au urmat - contemporanul nostru.

Victoria *Ligii creștine,* în bătălia navală de la Lepanto, din 1571, împotriva otomanilor, n-a avut consecințe politice importante. Imperiul otoman, stat triconlinental, relăcându-și rapid flota militară cu care controla traficul pe Marea Neagră și pe Dunăre, iar poziția internațională a Porți fiind consolidată de atitudinea de apropiere a Franței, Angliei și regalului Poloniei, poziție determinată de importante interese economice și politice ale marilor puteri respective.

Din păcate, consecvența cu care Mihai Viteazul a acționai în vederea eliberării de sub ocupația otomană a zonelor de la Dunărea de Jos și dintre Dunăre și Marea Neagră, nu a fost sprijinită îndeajuns de *Liga creștină* - numită și *Liga Sfântă* - nici pe plan material, nici pe plan militar. Cu toate acestea, stârnind efervescență printre popoarele balcanice care il vedeau ca pe un mântuitor, Mihai Viteazul, marele învingător de la Călugăreni, din 13/25 august 1595, obține de la sultanul Mehmed al III —lea, în martie 1598, pacea, care era o recunoaștere â independenței obținute de facto.

După redobândirea independenței, încetează

obligația de a furniza flotei otomane vase de război[1], iar prin clauza încheiată cu Poarta, în 1599, Dunărea era recunoscută ca hotar între Țara

Românească și Imperiul Otoman, turcii **„nemaiavand dreptul de a trece nici ca privați, nici în numele sultanului“**

Turcii își păstrau, însă, în continuare hegemonia în Marea Neagră și stăpânirea asupra Insulei Șerpilor, iar în prima jumătate a secolului al XVIl-lea, când Habsburgii sunt absorbiți de costisitorul război de 30 de ani, iar Poarta, de sinuosul conflict cu perșii, Semiluna, folosind cu abilitate grupările de mari boieri, interesate să-și mențină privilegiile, obține colaborarea acestora întărind dependența Țărilor Române față de Imperiul Otoman.

Catastrofa militară a turcilor la Viena, in 1683, a permis Habsburgilor să inițieze o expansiune către Ungaria și sud-estul Europei. în scurt timp, profitând de decăderea Imperiului Otoman, Habsburgii și apoi Polonia au manifestat dorința vădită de a controla aceste zone, inclusiv Țările Române.

în fața dorințelor marilor puteri, mai sus amintite, de a partaja spațiul românesc, domnitorii din Țările Române au practicai o originală politică de echilibru față de puterile creștine, având ca scop secret obținerea libertății de mișcare și, în ultimă instanță - înlăturarea suzeranității otomane.

La 19 iulie 1696, prin cucerirea Azovului, de la turci, Petru 1 face un pas important spre *„ieșirea"* imperiului țarist la mările calde, iar în jocul de interese al Habsburgilor, care urmăreau dominația Dunării, și Rusia, care dorea stăpânirea Mării Negre, pe fondul slăbirii lente, dar sigure a Porții, sunt implicate și Țările Române.

Prin tratatul de pace de la Passarowitz (Pojarevac) (care punea capăt unui război austro-turc), din 21 iulie 1718, Banatul și Oltenia trec în stăpânirea Imperiului habsburgic, iar potrivit articolului 2, Austria avea dreptul să-și instaleze agenți consulari în porturi și libertatea de comerț pe Dunăre, ca stat riveran. Același

tratat avea o clauză, potrivit căreia vasele austriece nu puteau intra în Marca Neagră, fiind obligate să facă transbordarea la Brăila, Isaccea sau Chilia, pe caicele și vasele proprii navigației în marea respectivă, care erau în majoritate turcești[3].

Deci, în continuare, Imperiul otoman menținea cu disperare statutul de *„mare închisă",* pentru celelalte puteri, pentru Marea Neagră, politică evidențiată și prin faptul că prin pacea de la Belgrad, încheiată cu rușii la 7/18 septembrie 1739, Imperiul țarist lua în stăpânire Azovul, cu obligația expresă de a nu-1

fortifica. Odată cu căderea Azovului, Moscova s-a simțit capabilă să-i supună atât pe cazacii de pe Don, cât și pe zaporojcni. Până la reformele lui Petru 1, Rusia depindea mult de aportul militar al cazacilor, adevărați pirați ai Mării Negre, care în raidurile lor fulgerătoare în bărci mari, numite șăici, o adevărată spaimă pentru otomani, au poposit cu siguranță în Insula Șerpilor.

Testamentul lui Petru I, cel Mare, făcut la 1724, deși s-a dovedit a fi o creație apocrifă, prin forța sugestivă cu care oglindește caracteristicile esențiale ale politicii externe rusești peste veacuri, a fost reprodus în întregime la capitolul Anexe, al acestei lucrări (vezi Anexa nr. 4, p. 152 și urm.). La punctul VII al testamentului, țarul Rusiilor tratează obiectivul expansionist de apropiere, cât mai mult posibil, de fruntariile Constantinopolului și ale Indiei, prin războaie neîncetate cu Turcia și Persia, **„că cel ce va stăpâni acolo va Ti cel adevărat stăpânitor al lumii",** dar și **„de a pune câte puțin"** stăpânire pe Marea Neagră și pe Baltica.

Mergând pe aceeași linie, țarina Ecaterina a II—a nu s-a mulțumit cu avantajele obținute prin pacea de la Kuciuc-Kainargi, din iulie 1774, din care menționăm obținerea, în sfârșit, a libertății de navigație prin Marea Neagră și Strâmtori, dar și asigurarea în fapt a protectoratului asupra Țării Românești și a Moldovei, sub forma voalată a dreptului de a interveni în favoarea supușilor creștini ortodocși ai Porții[4]; dar schițează, chiar un „proiect" de împărțire a Imperiului otoman, numit *„proiectul grecesc",* în care îi atrage în 1872 și pe

Habsburgi.

Habsburgii sunt de acord cu proiectul, care, în partea sa europeană, trebuia să refacă Imperiul bizantin, iar Țările Române urmau să joace rolul de stat tampon, condus de un principe creștin, dar, în fond, se urmărea schimbarea stăpânirii turcești cu cea ruso-austriacă, asupra popoarelor balcanice[5]. Viena după ce obține și ea de la Poartă, în 1784, dreptul de liberă circulație prin Marea Neagră și Strâmtori, se angajează în războiul ruso-austriaco-turc început în 1787, și care se transformă, din 1791, prin retragerea austriecilor din luptă, înlr-un război ruso-turc, privit cu îngrijorare de Anglia, Franța și Prusia, care nu doreau întărirea Rusiei pe seama prăbușirii Imperiului otoman. După o serie de succese, Imperiul țarist, prin pacea de la Iași, din 9 ianuarie 1792, mută frontiera ruso-turcă pe Nistru, dar

Ecalerina a II—a știa că, dacă ar fi stăpânii Gurile Dunării, ar fi avut supremația în Marea Neagră, și totodată, și-ar fi deschis drumul spre Balcani, și, sub pretext că Poarta nu i-a dat deplina asigurare cu privire la trecerea flotei ei de război prin Strâmlori, declanșează acțiunile militare împotriva Imperiului Qtoman, marcând în 1806 începutul unui nou război ruso-turc.

Războiul ruso-turc, dintre anii 1806-1812, s-a desfășurat în cadrul „problemei orientale", în care fiecare mare putere europeană a a^ut un cuvânt de spus. în urma acestui război, în care victoriile au alternat cu înfrângerile și în care Principatele au fost ocupate din startul conflictului de trupele lui Alexandru I, la 28 mai 1812, se încheie in sălile hanului, ce aparținea negustorului de origine armeană Manuc bei, Tratatul de pace de la București.

Poarta s-a grăbit să încheie pacea, neliniștită de tratatul de alianță încheiat la 14 martie 1812, între Franța și Austria; unul din articolele secrete ale acestuia prevăzând, pentru Austria, compensații teritoriale pe seama Principatelor Române. Se contura perspectiva unui *bloc* european constituit din Franța, Austria și Confederația germanică, îndreptat împotriva Rusiei,

Angliei, Spaniei și Suediei. Pe acest fundal politic complex, Franța făcea toate eforturile să torpileze paceâ, pe când puterile din coaliția adversă încercau să încheie conflictul ruso-turc, cu orice preț.

Tratatul de pace a avut consecințe foarte grave pentru Principate. Amputarea Moldovei era formulată lapidar, în Articolul IV al tratatului: **„Hotarele dintre cele două state să fie râul Prut de la intrarea acestuia în țara Moldovei și până la locul unde se întâlnește cu fluviul Dunărea, iar acolo să urmeze partea stângă a fluviului Dunărea până la Gura Chiliei și până la mare, iar gura amintită să fie folosită în comun de ambele părți...; insulele mici de aici nepopulate înainte de război, să nu fie ocupate și luate în stăpânire de nici unul dintre state, iar de acum încolo, neconsiderându-se pe aceste insule nici un fel de fortificații și întărituri, ele să fie lăsate deșarte, dar se îngăduie raialelor celor două părți să meargă acolo pentru a tăia lemne sau pentru pescuit“.**

în baza Articolului V, urma ca, **„împărăția Rusiei să înapoieze și să predea înaltei împărății otomane, pământul Moldovei de**

pe partea dreaptă a râului Prut, de care s-a amintit mai înainte precum și Țara Românească și Oltenia... cu cetățile lor, cu orașele și cu târgurile și cu satele zise. De asemenea să predea și insulele de pe Dunăre, afară de cele menționate în articolul patru de mai sus“[6].

Prin pacea de la București, Rusia devine riverană la Gurile Dunării, având libertatea de navigație comercială pe tot fluviul, dar vasele de război nu aveau voie să urce mai sus de vărsarea Prutului și, ceea ce era, de asemenea, foarte important pentru ea, ocupa teritoriul numit Basarabia, cuprins între Prut, Nistru, Dunăre și Marea Neagră.[7]

Am insistat mai mult asupra tratatului de pace respectiv, în legătură cu Insula Șerpilor, de care nu se amintea nimic, dar încurajată de un protocol încheiat in

1817, între ambasadorul Imperiului țarist la Constantinopol și Poarta Otomană, prin care brațul Sulina, principalul braț navigabil al Dunării, trecea sub stăpânirea Rusiei[8], aceasta a considerat insula respectivă apar- ținându-i, ca dovadă desele expediții organizate aici, fără nici un consimțământ din partea puterii suzerane - Imperiul Otoman.

în 1823, însăși amiralul flotei ruse din Marea Neagră, Grieg, îl trimite pe locotenentul comandor Kritsky să facă cercetări în Insula Șerpilor, prilej cu care mai găsește ruine din celebrul templu (din epoca ciclopică), a lui Ahile, și întocmește un plan atât al insulei, cât și al vestigiilor lăcașului de cult antic.[9]

în anul 1827, Convenția de la Akkerman, între Rusia și Turcia, confirmă acordul din 1817, prin care se preda Rusiei, brațul Sulina, și ca urmare a interesului sporit manifestat de ruși pentru Insula Șerpilor, situată la nord-est de brațul respectiv, cel mai important din punct de vedere al navigației pe Dunăre, în *Memoire de lAcad. des Sciences, St. Petersburg, X,* apare lucrarea *Memoire sur les Hies et la course consacree a Ahille dans le Pont Euxine,* avându-1 ca autor pe Kohler. Lucrarea respectivă prezintă o hartă a Insulei Șerpilor și un plan al templului lui Ahile.[10]

în perioada 1828-1829, arc loc un nou război ruso-turc, având ca teatru de operații militare Principatele, Balcanii și Transcaucazia. Războiul se termină cu înfrângerea Turciei, care, prin semnarea la 2/14 septembrie 1829, a Tratatului de pace ruso-turc de la Adrianapol (Edirne), se obliga să plătească

Rusiei o importantă despăgubire de război, primind și brațul dunărean Sf. Gheorghe, eare o făcea stăpână și peste Delta Dunării. Porta rămânea riverană pe țărmul drept al acestui braț și se obliga să nu permită locuirea acestui mal, pe o distanță de două ore de drum de fluviu. Articolul 3 prevedea că,

bastimentele comerciale ale celor două puteri vor avea dreptul de a naviga pe Dunăre pe tot cursul său și acele purtând pavilion otoman vor

putea să intre liber în gurile Chilia și Suiina; cea Sf. Gheorghe va rămâne comună pavilioanelor de război și comerciale ale celor două puteri contractante".[11] Vasele de război rusești rămâneau la restricția, ca urcând pe Dunăre, să nu depășească întâlnirea fluviului cu Prutul.

Tratatul recunoștea Principalelor dreptul de a stabili relații comerciale cu orice stat, înlăturând monopolul economic al puterii suzerane - Poarta, și prevedea revenirea sub autoritatea românească a cetăților din stânga Dunării, împreună cu insulele ce țineau de ele.[u] Fără îndoială că aceste prevederi reprezentau un important pas înainte, limitând amestecul Porții în treburile interne ale Moldovei și Munteniei, permițându-le totodată, acestora, afirmarea în circuitul traficului naval internațional. Insă cele două mari puteri instituind până la 1856, principiul dublei dominații asupra Principatelor, Poarta rămânând puterea suzerană, iar Rusia cea „protectoare", de fapt, diminuau avantajele prevederilor mai sus menționate, iar Imperiul țarist, prin instituirea controlului și în Delta Dunării până la brațul Sf. Gheorghe, bloca accesul direct al Țărilor Române la Marea Neagră.

Deși în tratat nu se pomenea nimic de Insula Șerpilor, se înțelege că, în conjunctura în care Rusia controla cele două brațe: Suiina și Sf. Gheorghe, insula, aflată în fața primului, rămânea, de facto, în posesia ei. La 1830, apare la Odesa, avându-1 ca autor pe Taibout de Marigny, lucrarea *Plans de golfs, bates, ports, recueilles au coriges,* care, prezintă o hartă a insulei Șerpilor și un plan al templului.[13] Potrivit acestui plan și al celui întocmii de Kohler, in 1827, rezultă că templul închinat lui Ahile, **„care foarte probabil a suferit modificări în timp, avea o formă pătrată, cu latura de 28,87 m lungime. Un zid construit pe direcția N-S împărțea templul în două jumătăți**

egale, cea vestică fiind împărțită la rândul ei în alte trei părți egale, cu lungimi de 14,93 m și lățime de 11,93 m".[14]

în 1836, Poarta recunoaște navelor românești,

dreptul de a efectua transporturi sub pavilion propriu în Marea Neagră[15], dar la 13/25 iulie 1840, la Petersburg, se încheie o Convenție care asigura libertatea de navigație pe toate cursurile fluviilor, pe care Rusia și Austria erau riverane. Această convenție, care nu consulta nici unul din celelalte state riverane Dunării, mai prevedea că Rusia se angajează să facă lucrări de amenajare pentru a împiedica împotmolirea brațului Sulina și să construiască un far, la această gură de vărsare, vasele austriece fiind obligate să plătească, în schimb, taxe pentru acoperirea cheltuielilor reclamate de aceste lucrări.[16]

în 1837, 1842 sau 1846/1847, pentru orientarea navigației în zonă, rușii au ridicat în Insula Șerpilor un far, folosind,z fără nici un discernământ, blocurile de piatră din ruinele templului lui Ahile; cert este, că expediția întreprinsă de Societatea de Istorie și Arheologie din Odesa, in 1841, nu mai găsește ruinele respective, ci numai blocuri din fostele ziduri.[17]

Pentru a favpriza propriul comerț, Rusia a încercat să blocheze în primul rând comerțul Principatelor, la Gurile Dunării, în acest scop, rușii au neglijat lucrările de întreținere pe gura Sulina, pe care nu numai că nu au curățat-o de nisipul aluvionar, dar au aruncat pur și simplu bolovani imenși pe fundul apei, pentru a provoca accidente. Astfel în 1853, traseul Sulina era un adevărat cimitir de vapoare și numai două vase grecești au putut ieși în mare, în drum spre Constantinopol, restul căpitanilor de ambarcâțiuni comerciale așteptând o creștere a apelor, pentru a depăși obstacole menționate.

Războiul Crimeei, desfășurat intre 1853-1856, redeschide chestiunea orientală, punând problema împărțirii posesiunilor Imperiului Otoman, aflat în declin.

Tratatul de la Paris, care reglementa situația după șccst război, a fost precedai de o perioadă îndelungată de negocieri, ce au prilejuit manifestarea din plin a rivalităților dintre marile puteri și, nu în ultimul rând, a dezacordului în problema Dunării de Jos și a Strâmtorilor. Tratatul de pace încheiat la 30 martie 1856 prevedea, printre altele, că Rusia învinsă, nu mai

avea dreptul să întrețină flotă de război în Marca Neagră, care era

neutralizată și deschisă marinei comerciale a tuturor națiunilor, apele și porturile sale fiind închise categoric pavilioanelor de război, în afară de navele ușoare necesare în serviciul de coastă al Rusiei și Turciei, al căror număr era stabilit de o convenție între cele două imperii și de puterile contractante: Franța, Marea Brilanie, Sardina și Turcia (state învingătoare în război); Rusia (învinsă); Austria și Prusia (nebeligerante), care aveau dreptul să mențină fiecare câte două nave ușoare la Gurile Dunării. Puterile contractante alcătuiau un organism limitat la doi ani, numit Comisia Europeană a Dunării, în a cărei sarcină cădea degajarea Gurilor Dunării, ca și părțile mării, de nisipuri sau alte obiecte.

Conform articolelor XX, respectiv XXI, Rusia ceda cele trei județe din sudul Basarabiei: Cahul, Bolgrad și Ismail, cu Delta Dunării și gurile acestui fluviu, Principatului Moldovei, afat sub suzeranitatea Sublimei Porți.[19]

Tratatul nu prevedea nimic despre Insula Șerpilor, iar Rusia nu a înapoiat Moldovei, Delta Dunării, cu insulele componente, sperând să cadă mai ușor la învoială cu puterea suzerană, Principalului românesc, Sublima Poartă desfășurând, in acest sens, o susținută activitate diplomatică.[20] Și, într-adevăr, la 6 ianuarie 1857, plenipotențiarii puterilor semnatare ale Tratatului de la Paris, întruniți în conferința de pe malurile Senei, convin intr-un protocol, că Delta Dunării și insulele care o formează **„vor fi repuse sub suzeranitatea imediată a Sublimei Porți, de care depindeau înainte**** (vezi textul protocolului in Anexa nr. 5, p. 156). în acest Protocol s-au consemnat, în ce privește Insula Șerpilor, ocupată de armata turcă în 1856"[1], următoarele:

„Plenipotențiarii recunosc, de asemenea, că, întrucât Tratatul de la Paris ca și Tratatele încheiate anterior între Rusia și Turcia au păstrat tăcerea asupra soartei Insulei Șerpilor, se cuvine ca această insulă să fie considerată ca o

dependență a Deltei Dunării și, în consecință, trebuie să urmeze destinația acesteia.** Totodată, în Protocol, se prevedea că guvernul otoman se angaja să întrețină pe insulă, un far, pentru asigurarea navigației spre Dunăre, sau spre Odessa.

Deci **„primul document de drept internațional care se referă în mod expres la Insula Șerpilor este Protocolul încheiat la Paris, la 6 ianuarie 1857“."**[2]

Comisia Europeană a Dunării, organism creat de Congresul de pace de la Paris, din 1856, și-a exercitat jurisdicția între

Sulina și Isaccea, inclusiv în Marea Neagră, pe o porțiune ce se întindea în rada portului Sulina, pe un cerc cu o rază de două mile marine (3704 m), asupra farurilor construite de acest organism, în Insula Șerpilor și, respectiv, la gura de vărsare a brațului Sf. Gheorghe/'

Legea pentru organizarea puterii armate în România, pronunțată în 1868, cu modificările sale din 1872 și 1874, a dat un nou impuls procesului de perfecționare a sistemului militar de apărare, în cadrul căruia, flotila figura printre armele principale, având în compunere un stat major propriu, companii permanente și nave militare.[24]

în anul 1873, efectivul de nave al flotei a sporit cu o canonieră, denumită *Fulgerul,* construită în Franța, la șantierele din Toulon. Având lungimea de 25 de metri și fiind dotată cu două mașini alternative cu aburi de 100 Cp., ceea ce-i permitea atingerea vitezei de 7 noduri pe oră, canoniera era armată cu două tunuri de 57 mm, cu tragere rapidă, și cu două mitraliere.[25] Cel dintâi marș de instruire a unui vas de război românesc modern în Marea Neagră s-a făcut la 13 octombrie 1875, pe o mare agitată, cu *Fulgerul* (având la bord și pe majoritatea ofițerilor de pe navele *România* și *Ștefan cel Mare),* pe ruta Sulina-Constanța, și retur. La 18 octombrie, canoniera mai execută un marș, până în Insula Șerpilor, revenind în portul Sulina numai cu velele.[26]

în contextul agravării crizei orientale și a iminenței unui nou război între Rusia și Imperiul otoman, România a acționat pe cale diplomatică, și apoi cu armele, pentru

„dobândirea independenței absolute", proclamată de parlament, la 9/21 mai 1877.[27]

La 10/22 ianuarie 1878 domnitorul Carol I a adresat marelui duce Nicolae o scrisoare, prin care cerea ca România, care contribuise substanțial la obținerea victoriei asupra Turciei, alături de armata rusă, să participe la tratativele de pace.[28] Dar guvernul României află de condițiile pe care Rusia le impunea Imperiului otoman învins, abia din textul tratatului de pace de la San Stefano, apărut în *Journal de St. Petersburg,* din martie 1878, și trimis la București, de ministrul Ion Ghica aflat în

capitala de pe malurile Nevei. In articolul 18 al tratatului era prevăzut ca, pe lângă despăgubirile în valoare de 410 milioane de ruble, Imperiul otoman, să-i cedez? Rusiei, printre alte teritorii, și Sangeacul Tulcei (districtele Chilia, Sulina, Mahmudia, Isaccea, Tulcea, Măcin, Babadag, Hârșova, Cuserghe și Medgidia), insulele Deltei Dunării și Insula Șerpilor. Imperiul țarist menționa că nu dorește anexarea acestor teritorii, dar își rezervă dreptul de a le schimba cu cele trei județe din sudul Basarabiei, având ca limită sudică talvegul Congresului de pace de la Paris.[30] înstrăinarea acestor pământuri, fără participarea delegaților României, a provocat o vie indignare în opinia publică românească și proteste ale parlamentului și guvernului de la București.[31] Dacă adăugăm la aceasta și faptul că armatele țariste, retrase din sudul Dunării, se comportau în România ca trupe de ocupație, se înțelege de ce relațiile dintre România și Rusia au cunoscut o bruscă și gravă deteriorare, fiind la un pas de izbucnirea unui conflict armat.[32]

Condițiile de pace care au revizuit tratatul de la San Stefano s-au stabilit la Congresul de la Berlin, deschis la 1/13 iunie 1878, sub arbitrajul uneia din cele mai puternice personalități politice ale epocii - „cancelarul de fier", Bismark, unde reprezentanții României, Ion C. Brătianu și M. Kogălniceanu, **„au fost auziți dar nu ascultați".**[33] în memoriul prezentat congresului de

reprezentanții României se precizează că **„Nici o parte din teritoriu să se dezlipească din statul Român; România să reia în stăpânire insulele Dunării și Gurile Dunării, inclusiv Insula Șerpilor; să primească despăgubire justă; să fie recunoscută independența țării de către marile puteri."**[34]

Aceste cereri au rămas, în cea mai marc parte, Iară ecou, Tratatul de la Berlin încheiat la 1/13 iulie 1878, recunoscând independența de stat a României, și reunirea (conform articolului 46), atât a insulelor formând Delta Dunării, cât și a Insulei Șerpilor și a Sangeacului Tulcei, cu patria-mamă. Principatul mai primea teritoriul situat în sudul Dobrogei până la o linie pornind din estul Silistrei și terminându-se la Marca Neagră la sudul Mangaliei, dar trebuia să retrocedeze „M. **S. împăratului Rusiei, partea din ținutul Basarabiei care a fost despărțită de Rusia** în **urma Tratatului din 1856".**[35] Insula Șerpilor împreună

cu Delta Dunării a trecut în posesia României, practic la 12 aprilie 1879.[36]

Luându-se în calcul lungimea frontierelor fluviale și maritime de protejat, așa cum se prezentau ele după unirea Dobrogei cu țara, s-a ajuns la concluzia că navele existente în 1878 erau insuficiente, prezentând și **„serioase rămâneri în urmă în privința dotării tehnice și puterii de foc".**[37]

în cadrul acțiunilor pentru dotarea marinei militare, se înscrie și construirea la șantierele din Londra, a celei mai puternice nave de care dispunea România, crucișătorul *Elisabeta,* lansat la apă la 13 decembrie 1887.[38] Bucurându-se de toate avantajele de ultimă oră în ceea ce privește sistemul de propulsie, armament $i instalații electrice, dar fiind dotat și cu vele pentru instruirea cadeților și a echipajelor, crucișătorul era după estimările unor diplomati și specialiști străini, prima navă de luptă a Mării Negre.[39]*

Anii 1916-1918 s-au caracterizat prin angajarea hotărâtă a poporului român în efortul decisiv de eliberare a teritoriilor strămoșești aflate încă sub dominație străină, pe fondul luptei alături de Antanta, în

prima conflagrație mondială.

Chiar in ziua intrării României în război, de partea Antantei, la 14/27 august 1916, guvernul român a comunicat Comisiei Europene a Dunării (C. E. D.), cu sediul la Galați, declarația de război făcută Austro-Ungariei și măsurile ce urmau să fie luate la gura marelui fluviu, în urma acestui act. Printre ele, una era deosebit de importantă pentru Insula Șerpilor, deoarece se referea la zona sa, (insula fiind la circa 45 de kilometri nord-esl de Sulina), care era declarată zonă militară, iar în funcția de comandant militar al portului și orașului de la gura Dunării era numit Eugeniu P. Botez. Numit cu acordul reprezentanților in C. E. D. (ai Franței, Marii Britanii, Italiei și Rusiei), Eugeniu P. Botez a fost primul român căruia îi revenea acest post, și, imediat, comandantul militar s-a angajat in măsuri energice de dragaj a brațului Sulina, pentru a ușura navigația vaselor de război a puterilor aliate, sub protecția celor românești.[40]

Pe Marea Neagră o adevărată primejdie o reprezentau bombardamentele aviației și atacurile submarinelor germane, care interceptau drumurile navelor comerciale, încercând să le

scufunde și să dezorganizeze transporturile militare dintre porturile românești și cele rusești și, chiar din primele zile ale războiului, aeroplane și submarine inamice și-au făcut apariția în apropierea coastelor maritime românești.[41]

Artileria marină românească a răspuns prompt atacurilor aviației inamice și, la 25 septembrie/7 octombrie 1916, tirul unei baterii de la Sulina a lovit un hidroplan german ce bombarda orașul, aparatul fiind apoi capturat de vedetele ieșite în mare[42], dar, din păcate, sprijinul navelor escadrei ruse a fost slab. Privat de sprijinul forțelor navale, flancul stâng, maritim, al frontului dobrogean a cedat și bateriile grele inamice, hidroavioanele germane și navele lor militare reprezentau un pericol real pentru Sulina, unde erau retrase un număr mare de vase militare și comerciale românești. în această conjunctură, crucișătorul

ultramodern german *Breslau* a distrus ușor, cu tirul tunurile sale, farul din Insula Șerpilor, care va fi reconstruit în 1922, de Comisia Europeană a Dunării.[43]

Retragerea Rusiei din război, ca urmare a revoluției din 1917, a obligat România - rămasă singură în fața Puterilor Centrale - să accepte armistițiul de la Focșani din 26 noiembrie/9 decembrie și apoi pacea de dictat de la București din 24 aprilie/7 mai 1918. Din cauza condițiilor deosebit de grele impuse României, printre care cedarea Puterilor Centrale a întregii Dobroge, cu portul maritim Constanța, și controlul brațelor Dunării și a litoralului Mării Negre din fața lor și, implicit, a Insulei Șerpilor, de către o nouă Comisie Europeană, aflată la discreția învingătorilor[44], această pace s-a numit *„pacea punică".* Comentând această pace, Gheorghe I. Brătianu a specificat că, **„în mai 1918 Puterile Centrale profitând de victoria momentană din est, au dictat condițiile lor prin tratatul de la București, ele puneau stăpânire pe aceleași poziții care asiguraseră avântul acestei țări spre libertate, creasta Carpaților și prin Dobrogea, accesul la mare".**[45] Neratificarea de către regele Ferdinand a tratatului din 1918, îl făcea nelegal potrivii Constituției României.

La sfârșitul primului război mondial, Conferința de pace desfășurată la Paris și-a asumat răspunderea de a organiza pe baze noi pacea atât de greu obținulă, dar tratatele de pace încheiate cu țările învinse au marcat clar intențiile celor *„patru niari",* Anglia, Franța, S. U. A. și Japonia, de a—și împărți sferele

de influență, în dauna țărilor mici, printre care și România, care, deși stat cobeligcrant, era numit *stat cu interese speciale.*

în mod normal, România trebuia să intre în toate drepturile sale suverane asupra Dunării maritime, unde era singurul stat riveran, dar Tratatul de pace semnat la 28 iunie 1919, La Versailles, intre Puterile Aliate și Asociate, cu Germania, stabilea că Dunărea maritimă (de la Marea Neagră Ia Galați), era controlată de

Comisia Europeană a Dunării. Se aducea o ştirbire a intereselor naţionale ale României, care s-a pronunţat cu fermitate pentru desfiinţarea respectivului organism superstalal, care a continuat să funcţioneze, cu participarea delegaţiilor României, Angliei, Franţei şi Italiei, fiind excluse statele învinse: Germania, Austria, Ungaria şi Turcia, plus Rusia Sovietică.[46] Tratatul de la Versailles nu amintea nimic de Insula Şerpilor, ceea ce, potrivit uzanţelor de drept internaţional, însemna că era în continuare în posesia României, dar fiind în zona aşa-zisei Dunări maritime, se afla sub controlul C. E. D.-ului, unde hotărau majoritarii, adică Anglia, Franţa şi Italia. Abia în martie 1932 s-a ajuns la un modus-vivendi, care prevedea că, **„România consimte a recunoaşte competenţa întreagă a Comisiei Europene a Dunării de la mare până la Brăila (kilometrul 174)“** in schimb, C. E. D. -ul **„consimte să se abţină de a-şi exercita competenţa sa juridică între Brăila şi Galaţi“,** iar comandantul portului Suiina era recrutat **„numai dintre români[14].[47]** în concluzie, C. E. D.-ul, avea în competenţă Insula Şerpilor şi farul de aici, dar steagul românesc flutura în continuare pe insulă (vezi Anexa nr. 12, p. 165).

Politica externă a României Mari şi-a îndreptat eforturile spre crearea unui regim de securitate europeană, care să garanteze, sub egida Ligii Naţiunilor, statutul internaţional rezultat de pe urma tratatelor semnate între 1918 şi 1920. în 1921, România a încheiat o convenţie de alianţă cu Polonia, înlocuită in 1926 cu un tratat de garanţie, în acelaşi an Bucureştiul semnând un tratat de alianţă cu Franţa şi un tratat de amiciţie şi colaborare cu Italia, ca peste doi ani să adere la pactul Briand-Kellogg, care interzicea războiul ca mijloc de rezolvare a litigiilor. România a aderat, în 1929, la protocolul de la Moscova, prin care statele est-europene şi U. R. S. S. îşi asumau obligaţii similare, apoi, în 1933, la convenţia de definire a

agresorului, în acelaşi an aderând şi la pactul de neagresiune şi conciliaţiune de la Rio de Janeiro.

România a susţinut o activitate diplomatică

permanentă pentru închegarea unor pacte regionale menite a garanta frontierele existente; un prim astfel de pact fiind Mica înțelegere, în 1921, alianță defensivă și antirevizionistă, iar la Atena, în 1934, s-a semnat pactul înțelegerii Balcanice, prin care România, Grecia, Iugoslavia și Turcia își garantau reciproc frontierele, acest an marcând și reluarea relațiilor diplomatice ale Bucureștiului cu Moscova.[48]

Convenția încheiată la Lausanne, la 24 iulie 1923, între Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia, Bulgaria, Grecia, România, U. R. S. S., Iugoslavia și Turcia, care prevedea în principal demilitarizarea Strâmtorilor Bosfor și Dardanele și libertatea de navigație pentru toate vasele comerciale și de război ale tuturor statelor, atât în timp de pace, cât și în timp de război, a fost precedată de discuții aprinse cauzate de jocul de interese al marilor puteri. Conferința de la Geneva, din 1927, nu au putut reglementa producerea noilor tipuri de nave, S. U. A., Marea Britanie și Japonia având interese navale opuse, iar tratatul privind înarmările navale semnat la Londra, în 1930, intre marile puteri amintite, părea numai a stabili un nou echilibru, dar lumea pășea deja intr-un nou deceniu care începea cu semnarea la 24 iunie 1931 a unui Protocol între Moscova și Berlin, prin care U. R. S. S. prelungea Tratatul sovieto-german (1922, reînnoit în 1926), deschizând Germaniei drum larg refacerii potențialului militar și dându-i acesteia posibilitatea să continue politica sa revizionistă.[49]

în contextul situației internaționale a crescut rolul marinei militare românești in cadrul sistemului național de apărare, creându-se pentru această armă atât un nou cadru organizatoric, cât și formarea și pregătirea cadrelor și, nu în ultimul rând, înzestrarea cu noi nave și tehnică de luptă.[50] La acțiunea amplă, de examinare a condițiilor fizice și hidrografice din Marea Neagră, a participat, în 1927, și nava *Mircea,* care folosind aparataj din străinătate, a cercetat, printre altele, și curentul litoral marin în zona Budache, la est de Insula Șerpilor.[51]

Presa vremii menționa vizita canonică a P. S. S.

Cosma al Dunări de Jos la Sulina, Sf. Gheorghe și Insula Șerpilor. Sosit

cu un vas al Comisiei Europene a Dunării, înalta față bisericească a debarcat la 6 septembrie 1936, în Insula Șerpilor, și primit cu evlavie de mâna de oameni care deserveau farul, a notat în 52 cartea de aur a insulei că va înălța *„către Răsărit"* un paraclis. Paraclisul nu s-a mai înălțat, proiectul fiind mai larg și cuprinzând și un schit și o stație de salvare modestă, pentru a da un prim ajutor celor aflați în dificultate pe mare, dar Insula Șerpilor a intrat în vederile Ordinului Suveran și Militar al Cavalerilor Ospitalieri ai Sfanțului Ioan din Ierusalim, Zis de Rhodos și Malta. **„Ordinul cu autorizația Vaticanului a luat în administrare un spital. Cu sprijinul Guvernului României s-au făcut eforturi ca în Insula Șerpilor să se construiască, în locul unei foste leprozerii romane, un spital pentru pelagră. Din nenorocire a venit războiul |i apoi de insula a fost ocupată mai întâi de nemți și** (Inexact, insula nu a fost ocupată de nemți - n. a.).

La 18 august 1938, Conferința de la Sinaia pentru modificarea Dunării maritime, cu participarea delegaților României, Marii Britanii și Franței, a stabilit un *Aranjament* și un protocol final, care prevedea, în esență, încetarea exercitării asupra sectorului maritim al fluviului, a puterilor speciale ale Comisiei Europene, iar personalul acestui organism, inclusiv căpitanul de port din Sulina, treceau sub autoritatea statului român, care primea totodată in administrație, toate bunurile, vasele și instalațiile, precum și farurile din Insula Șerpilor, Sulina și Sf. Gheorghe?

Sub presiunea Germaniei naziste, dictatura regală a alunecat spre dreapta, România fiind tot mai izolată pe plan extern, vechiul sistem de alianțe regionale destrămându-se și ca o consecință a diplomației concilierii promovată de marile democrații occidentale. In această conjunctură, era normal ca la 1 martie 1939, miniștrii Franței, Angliei, Italiei și Germaniei la București, să semneze împreună cu reprezentanții României - Grigore Gafencu și Constantin Conțescu - un acord care prevedea intrarea Germaniei în Comisia Europeană a Dunării și aderarea Italiei la Aranjament.[55]

Tendințele expansioniste ale Germaniei și Uniunii Sovietice vor duce aceste state tot mai aproape de granițele României și, implicit, de Insula Șerpilor, dar a fost nevoie mai întâi de împărțirea sferelor între Moscova și Berlin, materializată prin

semnarea, în capitala U. R. S. S:-ului, la 23 august 1939, a pactului de neagresiune germano-sovietic, cunoscut și sub numele de Ribbentrop-Molotov, care era însoțit de un protocol secret.

Acest document - unul dintre cele mai importante din istoria relațiilor internaționale - prevedea la articolul 1, împărțirea sferelor de interes între cele două mari puteri în zona țărilor baltice și, respectiv, Polonia, iar articolul 3 al protocolului avea următorul cuprins: **„în privința sud-estului Europei, din partea sovietică este subliniat interesul pentru Basarabia. Partea germană declară total dezinteres politic pentru aceste regiuni"[3] ,** deci, această zonă din sud-eslul Europei intra în sfera de interes exclusiv al U. R. S. S.-ului. Ambele părți erau mulțumite: Stalin, în urma primirii marilor recompense teritoriale, iar Hiller, având undă verde în Polonia și fiind sigur că nu va primi din est riposta unui al doilea front; dar pactul a constituit pentru București **„factorul decisiv al izolărij politice și militare a României, care începuse cu remilitarizarea Renaniei și continuase cu dezmembrarea Cehoslovaciei".[57]** Era firesc ca atacul asupra Poloniei, care a marcat prin atragerea apoi a marilor puteri legale înlre ele prin tratate, începutul celui de al doilea război mondial, să siluieze România pe poziții de observare **„strictă a regulilor neutralității stabilite prin convențiile internaționale față de beligeranții din actualul conflict".[58]**

În urma ultimatumului Moscovei, din 26 și 27 iunie 1940, sub amenințarea clară a forței, Uniunea Sovietică a smuls României, complet izolată pe plan internațional, pământurile strămoșești, Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herța. Sub spectrul unui război devastator, Bucureștiul a fost silit, prin comunicatul dat la 28 iunie

1940, **„să accepte condițiile de evacuare specificate"[59];** deci, nu a fost nicidecum vorba de un acord, cum vor menționa sovieticii, ci numai de evacuarea unor teritorii sub amenințarea forței superioare.

Nici pactul Ribbentrop-Molotov, nici așa-zisul acord romă- no-sovielic, din 28 iunie 1940, nu prevedea nimic despre Insula Șerpilor, care era de jure și de facto în continuare a României, dar era clar că, mai devreme sau mai târziu, interesele Germaniei și U. R. S. S.-ului se vor ciocni la Gurile Dunării, unde sectorul

maritim era, formal, sub incidența Comisiei Europene a Dunării, dar activitatea ei era controlată de Berlin.[60]

Apetitul anexionist al Uniunii Sovietice a continuat de asemeni în zona, de o deosebită importanță, a Gurilor Dunării, la 28 septembrie 1940, unități ale Armatei Roșii punând stăpânire pe brațul Chilia, și interzicând navigația română, ca la 28 octombrie, unități ale aceleiași armate să ocupe cu forța trei ostroave, la sud de ramura principală și navigabilă a brațului Chilia, iar la 5 noiembrie, trupe sovietice să ocupe ostrovul situat între brațul Musura și canalul Stari-Slambul. Lucrările unei Comisii Mixte, începute la Moscova, pentru trasarea liniei de delimitare, sunt întrerupte în luna octombrie, fără interes de reluare din partea sovietică, ba mai mult, la Conferința Dunăreană ținută în capitala României, delegația sovietică cerc dizolvarea C. E. D.-ului, lichidarea Direcțiunii Autonome Române la Gurile Dunării și crearea unei așa-zise *„Administrafuni sovieto-române a Dunării Maritime".*[61]

La 22 iunie 1941, armata română a intrat în război, alături de Germania și aliații săi, pentru a readuce la trupul țării provinciile smulse de sovietici, în vara tragică a anului 1940.

În acțiunile militare din anii 1941-1944, marina a operat în special cu forțele maritime. Inițial, prin Ordinul de operații nr. 44 din 21 iunie 1941, emis de Comandamentul marinei militare, se stipula că **„din cauza disproporției față de forțele navale sovietice, atitudinea generală a Diviziei de Mare va fi**

defensivă până la noi ordine".

în timpul acțiunilor de minare la gura Sulina, nu departe de Insula Șerpilor, nava românească puitor de mine *Aurora* a fost atacată de aviația sovietică și scufundată, iar *Delfinul,* primul submarin al flotei românești, trecea în misiune de patrulare spre zona centrală a Mării Negre și pe lângă Insula lui Ahile.[63]

Nerezistând presiunilor făcute de germani, prin Directiva nr. 8 din 30 iulie 1941, generalul Ion Antonescu a acceptat ca forța navală maritimă să acționeze în anumite condiții, în subordinca noului Comandament *Amiral Schwerz.es Meer* (Amiral Marca Neagră)[64]. în aceste condiții, exista posibilitatea ca Insula Șerpilor să fie ocupată de nemți, dar nu s-au găsit dovezi în acest sens, iar comandorul (r) Constantin Necula menționa in 1994: „ca **punct de reper important pentru navigația în zona de N-E a**

Mării Negre (zona gurilor Dunării) a fost construit un far, far căruia i se asigurase o funcționare automată cu acetilenă. Era aprovizionat și verificat in fiecare lună de către o șalupă din portul Sulina. Verificarea funcționării și păstrării caracteristicilor luminoase se lăcea zilnic prin observare din farul mare amplasat în portul Sulina.

în cursul războiului a fost verificat de mine, personal, cu nava Istria, prin debarcare pe insulă, *(Insula Șerpilor - n. a.)* **de mai multe ori".**[65] Să fi omis, domnul Necula, fost comandant al Flotei de Dunăre și șef al Direcției Hidrografice Marine, în articolul, sugestiv intitulat, *Așa a fost răpiți? Insula Șerpilor,* că insula ar fi fost ocupată de germani? Este exclus, cert fiind că odată cu evenimentele de la 23 august 1944, faptele istorice devin deosebit de dense.

Chiar în noaptea de 23 august 1944, s-a dat o Directivă operativă a Marelui Stat Major, care concretiza pe plan militar orientarea politică a noului guvern de conducere națională, precizând că: **„Orice încercare de trecere germană din Dobrogea în Muntenia, peste Dunăre, va fi împiedicată. Toate,**

mijloacele de trecere române și germane să fie trase pe malul de vest al Dunării și puse sub pază. 1..] Comandamentul forțelor navale maritime în legătură cu Divizia 9 infanterie și Comandamentul forțelor navale maritime și fluvial și Comandamentul aero-marină va proceda ia dezarmarea unităților navale germane și de litoral în zona Constanța".[66] Conformându-se ordinului, cele trei comandamente și-au coordonat acțiunile într-un acord deplin, cerându-i-se în mod imperativ, pentru început, viceamiralului Brinkmann - comandantul tuturor forțelor navale, terestre și aeriene germane, din zonă - părăsirea apelor și teritoriului maritim, fără a provoca daune și stricăciuni. Analizând datele de ultimă oră ale situației, care demonstrau superioritatea militară în ansamblu a românilor în regiunea fluvial-maritimă, viceamiralul Brinkmann a ordonat navelor bazate la Constanța, să iasă în după-amiaza zilei de 25 august 1944, în mare, cu direcția Burgas-Varna, dar pe o mare furtunoasă și lipsite de combustibili, majoritatea vaselor escadrei germane au naufragiat, ori au fost sabordate.[67]

Pentru cooperarea între liotele militare ale U. R. S. S. și României în situația creată, în care forțele armate române și

germane erau dizlocate la Dunăre de-a lungul a circa 1000 de kilometri, Delta Dunării fiind degajată în cea mai mare parte de hilleriști, de unitățile noastre, la 41 de ore de la evenimentele de la 23 august 1944, în ziua de 26 august a avut loc o întâlnire între delegații români (generalul Leoveanu, contraamiralul Al. Sloianovici) și cel al Armatei Roșii (comandantul flotei dunărene, contraamiralul S. G. Gorșkov). Delegatul sovietic a comunicat că, neavând cunoștință de încetarea ostilităților, cere **„predarea fără condiții a navelor (românești), a echipajelor și a conducerii lor la Ismail, până la 27 august 1944, orele l,00".[68]**

Imediat ce guvernul a fost informai de situația confuză creată, Ministerul Afacerilor Externe a comunicat Statului Major al Marinei, la 27 august, ora

8,50, și apoi, din nou, a doua zi, următoarele: **„Conform declarației domnului Molotov «conducerea sovietică consimte că, în cazul că trupele române încetează operațiile militare și se angajează să ducă războiul de eliberare împotriva germanilor cot la cot cu Armata Roșie, le va lăsa armele și le va sprijini prin toate mijloacele întru îndeplinirea acestei nobile misiuni»[1]*.[69]**

Armata română, inclusiv flota, s-a conformat, încetând operațiile contra Uniunii Sovietice, angajându-se în luptă cu trupele germane, dar nu puține au fost situațiile când sovieticii au dezarmat și luat prizonieri pe noii lor aliați.

în această situație confuză, privită din punct de vedere al colaborării militare româno-sovietice s-a petrecut și intrarea de facto a Insulei Șerpilor în mâinile *„eliberatorilor".* Constantin Necula scria că, **„începând cu data de 28 august 1944, odată cu sosirea primelor nave sovietice în portul Sulina, operațiunea de asigurare a funcționării farului** (din Insula Șerpilor - n. a.) **a fost preluată de marina sovietică, care a interzis accesul navelor noastre la insulă.**

în seara de 28 august 1944 comunicatul Comandamentului Suprem Sovietic, transmis de Agenția TASS, cu privire la operațiile din acea zi anunța «Vasele și unitățile de debarcare ale Flotei din Marea Neagră au forțat printr-o operație abilă Dunărea și au luat orașul și portul dunărean Tulcea, ca și Sulina, importantă bază navală a invadatorilor fasciști germani în Marea Neagră».

în realitate, cele câteva unități ușoare ale Flotei sovietice

au fost așteptate, întâmpinate și pilotate în portul Sulina de nave române. în drumul lor spre Sulina, unitățile sovietice au debarcat și ocupat Insula Șerpilor, cu un minim efectiv de marinari. Pe insulă nu se afla nici un om de al nostru. Astfel, această operațiune de ocupare cu forțe militare de

către U. R. S. S. a insulei românești s-a realizat fără a trage un foc de armă. Față de această răpire partea română nu a acționat în nici un fel".[70]

Convenția de armistițiu între guvernul român, pe de o parte, și guvernul Uniunii Sovietice, Regalului Unit și S. U. A., pe de altă parte, semnală la Moscova, la 13 septembrie 1944, stabilea statutul României de țară înfrântă și nu cobeligeranlă; așa cum ar fi fost corect, ca urmare a luptei armatelor române alături de Națiunile Unite. Convenția menționa printre altele, că se restabilește frontiera de stat între U. R. S. S. și România, așa cum era stabilită prin acordul sovielo-român, din 28 iunie 1940. Documentul nu menționa nimic despre Insula Șerpilor, dar conform Anexei la articolul 3, prevedea: **„Prin cooperarea Guvernului Român și a înaltului Comandament Român, menționată în art. 3 al acestei Convențiuni, se înțelege punerea la dispoziția înaltului Comandament Aliat (sovietic), pentru deplina folosință cum va socoti de cuviință, pe durata armistițiului, a tuturor construcțiilor și instalațiilor românești, militare, aeriene și navale, porturi, ch'eiuri, cazărmi, magazii, câmpuri de aviație, mijloace de comunicare, stațiuni meteo-rologice, care ar putea fi cerute pentru nevoi militare, în desăvârșită bunăstare și cu personalul necesar pentru îndeplinirea lor".**[71] Deci, nimic nu îi împiedica pe sovietici să stăpânească Insula Șerpilor, sub motivația că foloseau pe durata armistițiului, puternicul far maritim din insulă.

La 9 octombrie 1944 a sosit și momentul decisiv de intrare în sfera de influență sovietică, prin *„aranjamentele"* de la Moscova. Despre acest moment, Nicolae Baciu, un atent cercetător al perioadei istorice respective, scrie: **„Prin «aranjamentele» din octombrie 1944 dintre el și Stalin, la Moscova, Churchill a acordat rușilor, zona de inlluență de 90% în România. Aceasta implica detronarea regelui și instaurarea tiraniei comuniste, într-o țară creștină, latină și democrată. De ce nu a protestat Churchill și apoi nici unul din guvernele**

contra falsificării alegerilor, lichidării intelectualilor, a fruntașilor politici și religioși ai țării? Ne-o spune tot acest bătrân cinic in memoriile sale:

«Noi mi puteam protesta, prea mult, în România, fiindcă făcusem un aranjament cu rușii: ei să aibă primul cuvânt în România și noi să avem primul cuvânt în Grecia. Și Stalin s-a ținut de cuvânt»[7]*-.**

înțelegerile realizate de Marile Puteri Aliate și Asociate (între anii 1943-1945), respectiv U. R. S. S., S. U. A. și Marea Brilanie, au întărit poziția U. R. S. S. față de România, iar după semnarea convenției de armistițiu din septembrie 1944, asupra țării noastre s-a instituit un regim de ocupație, prin **„Comisia Aliată (sovietică) de Control, cu prerogative atât de largi încât putea stânjeni și chiar anula autoritatea guvernelor de la București, inițiativele lor**[73].**

Comportându-se ca ocupanți, sovieticii au trecut la o nouă etapă pentru Insula Șerpilor, aceea a trecerii insulei în interiorul frontierelor maritime ale U. R. S. S.-ului, pe când românii asistau neputincioși. Să-i dăm cuvântul lot lui Constantin Necula, care își amintește că, **„în toamna anului 1945, după victorie, subsemnatul am fost trimis la Suiina pentru a asista la operațiunea de fixare a frontierei maritime româno-sovietice, de către o delegație sovietică. La plecare nu am primit nici o indicație în afară de sfatul de a evita orice complicație. Ajuns la Suiina, am identificat doi ofițeri hidrografi sovietici, care de pe platforma portului, mi-au arătat o geamandură ancorată la circa 1 Mm** (o milă marină = 1 855 m - n. a.) **nord de căpitănia portului, spunându-mi că frontiera urmează la nord brațul Musura, la sud de geamandură și apoi spre est.**

Nu am semnat nici un act, nu am făcut nici un comentariu. Am plecat la Constanța și am raportat

cele întâmplate, atrăgând atenția asupra faptului că linia de geamandură spre est trece pe la sud de Insula Șerpilor, care rămâne astfel în zona maritimă sovietică. Atât șefii mei, cât și eșaloanele superioare militare și politice, au evitat orice discuție și orice reacție față de acest mod de răpire samavolnică a insulei. Nu cunosc dacă ulterior s-a oficializat prin semnarea vreunui act, pierderea acestui pământ românesc.**[74]

Anul 1947 a fost un an decisiv, atât în istoria Europei și a lumii în general, cât și pentru viața politică românească, care a

evoluat în cadrul care a marcat încheierea tratatelor de pace după cel de al doilea război mondial, ridicarea *cortinei de fier* între est și vest, și înlăturarea ultimelor obstacole în calea regimului socialist de tip stalinist, in țările aflate în orbita Moscovei.

Deși s-a situat pe locul al patrulea sub raportul pierderilor umane în războiul antihitlerist, României nu i s-au recunoscut eforturile făcute de unele forțe politice românești, în frunte cu guvernul, numeroasa delegație a României a trebuit să semneze tratatul de pace, la 10 februarie 1947. Printre prevederile dureroase pentru poporul român era fixarea frontierei sovieto- române în conformitate cu așa-zisul acord româno-sovietic din 28 iunie 1940, și cu acordul sovieto-cehoslovac din 19 iunie 1945, ceea ce însemna că frontiera sovieto-română urma brațul Chilia până la vărsarea la Marea Neagră, înglobând în ea Basarabia, Bucovina de Nord și ținutul Herța, iar despre Insula Șerpilor nu se pomenea nimic, ceea ce înseamnă că ea aparținea României.

La articolul 21 al tratatului se prevedea, la punctul 1, că toate forjele aliate vor fi retrase din România în termen de 90 de zile, dar Uniunea Sovietică își rezerva dreptul de a păstra pe teritoriul român forțele armate necesare pentru menținerea liniilor sale militare de comunicare cu zona sovietică de ocupație din Austria[75], iar sub această motivație au mai stat 11 ani și România devenea numai formal un stat independent și suveran, în practică Moscova impunându-și propria formă de

organizare și conducere.

Conform indicațiilor Kremlinului, de accelerare a proceselor de trecere la socialism a țărilor așa-zise de democrație populară, la 6 noiembrie parlamentul a dat un vot de blam tuturor miniștrilor aparținând grupării *„neoliberalilor colaboraționiști"* în frunte cu Gheorghe Tălărescu, diplomat de carieră, doctor în drept. In locul lui Tătărescu, la conducerea Ministerului de Externe a fost numită Ana Pauker, veche luptătoare comunistă, dură, dar foarte inteligentă[76], agentă NKVD (viitorul K. G. B.), din moment ce o confirmă Oleg Gordievski, colonel K. G. B. și rezident desemnat în Marea Britanie până la evadarea sa din U. R. S. S., fost responsabil cu pregătirea, în 1980, a unei istorii strici secrete a K. G. B.-ului[77].

Odată cu Ana Pauker, prima femeie care ocupa, în istoria

diplomației, o funcție de asemenea importanță, la conducerea Ministerului de Finanțe era numit un alt principal exponent al grupării prosovietice din Partidul Comunist, Vasile Luca, fost muncitor, și el agent al NKVD[78].

Comuniștii mai aveau posturi cheie in guvern; pe Teohari Georgescu la Interne, o adevărată eminență cenușie a diversiunilor și pe Gheorghe Gheorghiu-Dej la Industrie și Comerț, dar în planurile lor viitoare mai trebuiau să dețină un post cheie, cel de ministru de Război, și intr-adevăr, așa cum arăta Petru Groza, la investirea lui Emil Bodnăraș în importanta funcție, la 24 decembrie 1947 (în timp ce regele Mihai I se afla la Londra), acesta nu îl schimba numai pe generalul Mihail Lascăr, de la conducerea armatei, ci schimbarea avea *„rosturile ei adânci"™*.

Rosturile adânci se vor vedea atunci când Petru Groza și Gheorghe Gheorghiu-Dej aveau să-i prezinte la 30 decembrie 1947, regelui Mihai I, actul de abdicare, gata întocmit, și adus într-o mapă de piele roșie, iar odată înlăturată monarhia[80], România, satelit al Moscovei, trebuia să semneze cu marele vecin de la răsărit, Tratatul de prietenie, colaborare și asistență

mutuală pe 20 de ani. Cu prilejul semnării la Moscova, la 4 februarie 1948 a tratatului respectiv, de către dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri și V. M. Molotov, ministrul Afacerilor Externe al Uniunii Sovietice[81], cele două importante personaje politice își mai pun semnăturile și pe *Protocolul referitor la precizarea parcursului liniei frontierei de stat între Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice.* Deși face referire la Tratatul de pace de la Paris din 1947, protocolul este contrar prevederilor acestuia, dând sentința aberantă pentru dreptul internațional, potrivit căreia, **„Insula Șerpilor, situată în Marea Neagră, la răsărit de Gurile Dunării, intră în cadrul Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice"[82]** (vezi Anexa nr. 6, p. 157 și urm.).

La 28 mai 1948, ca efect al protocolului de la Moscova, se semnează chiar pe Insula Șerpilor, numită și Insula Zmeinâi, de către Nikolai Pavlovici Sutov, prim-secretar de ambasadă, în calitate de reprezentant al Ministerului Afacerilor Străine al U. R. S. S. și Eduard Mezincescu, ministru plenipotențiar, în calitate de reprezentant al Ministerului Afacerilor Stiăine al Republicii Populare Române, un simplu Proces-Verbal, prin care la ora

12, Insula Șerpilor **„a fost înapoiată"** Uniunii Sovietice, de către Republica Populară Română, prevăzându-se că în acest scop, **„s-au făcut formele legale de cedare a insulei[1]*[83]** (vezi Anexa nr. 7, p. 159). Termenul de **„a fost înapoiată"*** este cu totul anacronic și injust, deoarece Insula Șerpilor nu a aparținut niciodată U. R. S. S.-ului. în privința formelor legale, deoarece organele abilitate - Sovietul Suprem al Uniunii Sovietice și, respectiv, Marea Adunare Națională pentru Republica Populară Română - nu au ratificat niciodată *Protocolul ^Sovieto-Român,* încheiat în 1948, el este nul din punct de vedere al normelor de efrept internațional, și anticonstituțional. Era de fapt un rapt teritorial **„cusut cu ață albă"*,** ne care opinia publică românească nu l-a

cunoscut până în 1990 .

în sfârșit, pentru a se asigura un perimetru al apelor teritoriale ale fostei Uniuni Sovietice, la 12 mile marine în jurul Insulei Șerpilor, în dreptul gurii de vărsare a brațului Sulina, frontiera a fost deviată mult spre sud, **„barând ieșirea directă, pe acest braț în Marea Neagră"[85]** (vezi harta anexată la p. 160).

La 25 noiembrie 1949, prin aceeași *„modă"* a proceselor-verbale, s-a stabilit frontiera româno-sovietică pe Canalul Musura, aflat la vest de brațul Chilia[86], zonă ocupată (așa cum am menționat în prezentul capitol), de trupele sovietice la 28 septembrie 1940, și eliberată în 1941 de trupele române. Era încă o lovitură dală statului român, satelit al Moscovei, de politica sferelor de influență, deși guvernele S. U. A. și Marii Britanii declaraseră în repetate rânduri că nu recunosc nici o modificare teritorială produsă după declanșarea celui de al doilea război mondial.

La 14 mai 1955, România se află printre cele opt state semnalare ale Tratatului de la Varșovia, un pact politico-militar îndreptat împotriva Occidentului și a N. A. T. O., o consecință a *războiului rece.*

Evenimentele din Ungaria, din octombrie-noiembrie 1956, au întării convingerea Moscovei, că trebuie să țină în continuare țările *lagărului socialist* sub ascultarea *glasului armelor* trupelor staționate pe teritoriul lor. Trebuia să se dea însă, și în România, o motivație a staționării trupelor sovietice, de Hrușciov, care blamase virulent politica de forță a predecesorului său, Stalin. Acordul semnat la București, la 15 aprilie 1957, intre reprezentanții guvernelor României și U. R. S. S., referitor la

stalului jurjdic al trupelor sovietice staționate pe teritoriul României, prevedea la articolul 1 că **„staționarea temporară pe teritoriul Republicii Populare Române nu afectează în nici un fel suveranitatea statului român, trupele sovietice nu se amestecă în treburile interne ale Republicii Populare Române[1'87].** Efectivele trupelor urmau a fi stabilite prin convenții speciale între părți, iar mișcarea

acestor trupe, precum și aplicațiile și manevrele urmau a se face în fiecare caz în parte, cu acordul sau consimțământul guvernului român, fiind creată o Comisie mixtă pentru rezolvarea problemelor legate de aplicarea sau interpretarea Acordului[88]. Totuși, peste un an, Hrușciov a acceptat cererea mai veche, mai mult sugerată a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, de retragere a trupelor sovietice din România. Cercetătorii nu au clarificat încă motivația acțiunii Moscovei, ea trebuind legată de scăderea considerabilă a valorii strategice a României, după ce sovieticii semnaseră tratatul de pace cu Austria, la 15 mai 1955, iar pe de altă parte, aflat în plină propagandă de câștigare a opiniei publice occidentale, Hrușciov a socotit, probabil, că se poale dispensa de ocupația unei țări înconjurate și așa, și aflate oricum, la îndemâna diviziilor sovietice staționate în Basarabia[89].

Retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul României în iunie-iulie 1958[90], nu a impresionat cercurile diplomatice occidentale. Departamentul de Stat a considerat-o o acțiune minoră, iar Londra o percepea ca pe un scenariu mai larg, prin care sovieticii doreau să obțină o nouă balanță a puterii militare în Europa, care să le permită să-și redirijeze resursele economice spre sectorul civil, fără nici o grijă, deoarece trupele Armatei Roșii din Ungaria, sau de dincolo de Prut, erau gaia, oricând, să intervină[91].

Sovieticii. nu se gândeau însă să cedeze importantul punct strategic de la Gurile Dunării, din Marea Neagră, pe malurile ei sudice aflâhdu-se Turcia, membră a N. A. T. O. Din datele a doi ziariști de la săptămânalul bucureșlean *Expres,* rezultă că in anii ’5O-’6O a fost construit de către deținuții din batalioanele disciplinare, pe Insula Șerpilor, un radar; din acea perioadă datând o inscripție care sună, cu aproximație, astfel: **„Cinen-a văzut Insula, o va vedea, iar cine a văzut-o, n-o va uita“** In continuare ziarul menționează „că **tot atunci a fost montat cablul telefonic subacvatic ce duce la Odessa și s-a construit cheiul**

la care acostează vase de patrulare și submarine de

dimensiuni reduse. Despre deținuții de atunci, nu se mai știe astăzi nimic" '.

Cursa înarmărilor declanșată de *războiul rece,* care avea drept cap de afiș competiția dintre cele mai mari puteri politice și militare, U. R. S. S. și S. U. A., atinsese cote maxime. Această adevărată psihoză a cercurilor diplomatice și militare la vârf, a dus în 1962, prin *criza rachetelor* din Cuba, la un pas de declanșarea celui de al treilea război mondial[94]. în acest context al relațiilor internaționale, nu e de mirare că Insula Șerpilor, punct strategic de importanță covârșitoare în bazinul Mării Negre, a fost amenajată prin lucrări de mare amploare, lucrări ce nu puteau să nu afecteze grav echilibrul biologic al zonei.

Celebra **„Declarație din aprilie[4']** (1964) a P. M. R.-ului, dovedea pentru prima dală că partidul prevedea în relațiile sale cu alte partide, și ale Bucureștiului cu celelalte state, a principiilor **„(...) independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajul reciproc, întrajutorării tovărășești, neamestecului în treburile interne, respectării integrității teritoriale[4495].** După cum concluziona Vlad Georgescu, declarația **„poate fi socotită mai întâi ca rezultatul unui conflict cu Hrușciov, provocat de acesta, nedorit de Gherghiu-Dej, și care l-a împins pe dictatorul român spre autonomie, doar pentru a-și scăpa tronul de pe care liderul sovietic dorea să-1 înlăture. Pe de altă parte, ținând seama de antecedente, Dej a urmărit întotdeauna să obțină statutul autonom pe care l-a atins în 1964; a reușit să-l împlinească numai în momentul în care condițiile internaționale i-au fost prielnice[4'96].** Același istoric și politolog român observa că, **„în 1965, Dej și grupul lui erau în conflict relativ cu Moscova în privința autonomiei, dar structurile interne peste care domneau nu se deosebeau în chip esențial de cele sovietice"[97].** Tendința aceasta de **„autonomie relativă[4']** a lui Dej, nu s-a manifestat niciodată în privința pretențiilor teritoriale ale României, față de pământurile strămoșești, inclusiv Insula Șerpilor, anexate de U. R. S. S., chiar dacă rebelul

împotriva Moscovei, de la Beijing, Mao-Tze-Dun, la o întâlnire cu o delegație sindicală japoneză **„a menționat pe nume Basarabia (și nu R. S. Moldovenească), drept teritoriu românesc anexat de U. R. S. S„ de la România, una din țările care alături de China au fost încă din veacul trecut victimele expansionismului țarist[4']** . O delegație de partid și guvernamentală romană vizitase

China în octombrie 1959, dar nu s-a publicat conținutul discuțiilor.

La 20 iunie 1961, prin *Decretul nr. 163,* semnal de vechiul agent NKVD (KGB), Gheorghe Gheorghiu-Dej, Consiliul de Slat al R. P. R. ratifica *Tratatul între Guvernul Republicii Populare Române și Guvernul. U. R. S. S., privind regimul frontierei de stat româno-sovietice, colaborarea ți asistența mutuală în probleme de frontieră.* La punctul 3, aliniatul 3 al tratatului se prevedea: **„Traseul detaliat al frontierei în sectoarele de uscat și în sectoarele de ape de frontieră curgătoare este arătat în documentele de marcare din 1948-1949.“"** Aceasta însemna că, dictatorul Dej accepta ca Insula Șerpilor să aparțină în continuare U. R. S. S.-ului.

Dar, totuși, Dej a lăsat succesorului lui **„o Românie care** * J 77

10Q

începuse să se ridice și un popor care se reînvățase să spere“ , iar în perioada numită de *„autonomie și neostalinism"* (1965-1983), de unii cercetători, Ceaușescu, în ascensiune internă accentuată după 1967, a dus până in 1974 o politică **„treptată de deschidere internă și dezangajare față de ruși“[100]. în ceea** ce privește accentuarea cursului autonom al politicii externe, specialiștii nu s-au fixat încă dacă să se folosească sau nu, de termenul de *„independență românească",* cu un caracter real, sau ca o axiomă[10] .

Această politică de dezangajare nu a deranjat prea mult pe sovietici, iar după 1974, legăturile dintre Ceaușescu și Brejnev, liderul de la Moscova, au cunoscut o oarecare îmbunătățire, ceea ce a culminat cu

vizita *numărului unu* de la București, în 1976, în Basarabia și Crimeea și cu cea a celui sovietic la București, cercurile politice la vârf românești, **„abandonând de pildă pentru moment polemica din jurul problemei basarabene“[103].**

în anii ’80, pe măsură ce cultul personalității lui Ceaușescu a sporit în intensitate[104], falimentul economic al României a devenit din ce în ce mai evident, economia fiind redirijată spre o integrare crescândă in cea sovietică, în condițiile în care, lipsit de masiva cerere de produse pe piața marelui vecin de la Răsărit, industria grea nu ar fi putut supraviețui[105]. Apropierea a vizat in mare măsură și sfera politicului și, **„în ciuda câtorva crize de vanitate prezidențială și chiar a unor dispute restrânse pe plan ideologic, politica externă a lui Ceaușescu s-a aliniat**

pozițiilor sovietice, in cea mai mare parte a problemelor majore[106].**

Cuvintele pronunțate la plenara C. C. din 13-14 martie 1985, prin care Ceaușescu a făcut cunoscut că noul curs sovietic nu reprezintă nici o noutate în context românesc, sugerau că glasnostul și perestroika nu aveau nici o șansă de a fi aplicate in România, dar, **„deși liderii sovietici au evitat cu grijă exprimarea oricăror critici deschise, esența și tonul programelor transmise în limba română de Radio Moscova, ca și atitudinea lui Gorbaciov in timpul vizitei din octombrie 1988, indică în mod clar că mai devreme sau mai târziu, sovieticii așteaptă ca aliații lor să urmeze noua linie a Kremlinului**[107].**

In contextul politicii externe promovate de Ceaușescu în anii ’70, ’80, acesta nu a pus niciodată problema Insulei Șerpilor, Moscovei și nici nu a amintit de ea cu vreo ocazie. *Ziua* din 25 martie 1996 deschide o nouă pistă în această direcție, arătând că între 1976-1978, dictatorul român a dus tratative fără rezultat cu reprezentanții sovietici pentru a stabili condițiile de retrocedare a Insulei Șerpilor. Sursa este unul dintre ofițerii români participanți la tratative, al cărui nume din

păcate nu este menționat.

NOTE

1. George Petre, Ion Bitoleanu, *Tradiții navale românești.* Edit. Militară, București, 1991, p. 84.
2. A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traianâ,* vol. V, București, 1914, p. 205.
3. C. Cârțână, I. Seftiuc, *Dunărea în istoria poporului român,* Edil. Științifică, București, 1976, p. 30.
4. Vezi, pe larg, politica expansionistă a țarinei Ecaterina a II—a în Marea Neagră, și față de Țara Românească și Moldova, în *Acte și documente relative la istoria renașterii României,* publicate de Ghenadie Petrescu, D. A. Sturdza, tipografia Carol Gobi. București, 1888, vol. I, pp. 125-138.
5. *Istoria Românilor, Compendiu,* Edit. Didactică și Pedagogică, București, 1969, p. 260.
6. Paul Cernovodeanu, *Mai 1812. Pacea de la București* în *Magazin istoric,* serie nouă, martie 1993, p. 3 și urm.
7. *Acte și documente privitoare la istoria renașterii României,* București, 1900, vol. I, pp. 296-302.

8. C. Cârțână, I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 33.
9. Vasilc Cucu, Gheorghe Vlăsceanu, *Insula Șerpilor,* Casa de editură și presă „Viața Românească", București, 1991, p. 30.
10. *Ibidem,* p. 31.
11. C. Cârțână, 1. Seftiuc, *op. cit.,* p. 34.
12. *Acte și documente privitoare la istoria renașterii României,* București, 1900, vol: I, p. 328.
13. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 31.
14. *Ibidem.*
15. *Curierul românesc* din 27 mai 1836.
16. C. Cârțână, I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 34.
17. Pentru construcția farului, V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 43, indică anul 1837 sau 1842, iar M. Drăghicescu, în *Istoricul principalelor puncte de pe Dunăre de la gura Tisei și până la Mare și pe coastele Mării de la Varna la Odessa,* București, 1943, p. 493, indică anii 1846/1847.
18. *Ziua,* nr. 145/1994.
19. Vezi, pe larg, textul *Tratatului de pace de la Paris (1856)* la Ghenadie Petrescu, D. A. Sturdza, *op. cit.,* vol. II, 1889, pp. 1075-1084.
20. C. Cârțâna, I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 43.

21. M. Drăghicescu, *op. cit.,* p. 491.
22. *Insula Șerpilor. Sinteze, momente principale din istoria și diplomația României.* Nr. 1 (6); 1994, M. A. E., Direcția Arhivă și Documente Diplomatice, București, p. 4.
23. C. Cârțână, 1. Seftiuc, *op. cit.,* p. 99.
24. G. Petre, 1. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 119.
25. *Ibidem.*
26. *Ibidem,* p. 123 și urm.
27. M.'Kogălniceanu, *Texte social-politice alese,* Edit. Politică, București, 1967, p. 315 și urm.
28. Ioan Scurtu, *Monarhia în România (1866-1917),* Edit. Danubius, București, 1991, p. 30 și urm.
29. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 45.
30. *Ibidem.*
31. N. Ciachir, *Istoria popoarelor din sud-estul Europei în epoca modernă.* Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1987, pp. 243-245.
32. I. Scurtu, *op. cit.,* p. 31.
33. N. Iorga, *Politica externă a regelui Carol I,* București, 1916, p. 304.
34. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 16.
35. *Documente privind istoria României. Războiul de independenjă,* voi. IX, Edit. Academiei, București, 1955, pp. 382-384.
36. M. Drăghicescu, *op. cit.,* p. 494.
37. G. Petre, I. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 154.

38. *Ibidem,* p. 159.
39. *Documente privind istoria militară a poporului român. Mai 1888 - iulie 1991,* Edil. Milit., București, 1975, p. 88 și urm.
40. C. Cârțână,I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 114 șiurm.
41. G. Petre, I.Bitoleanu, *op. cit.,* p. 208.
42. *Ibidem.*
43. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 32.
44. C. Cârțână,I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 119 șiurm.
45. Gh. I. Brătianu, *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană,* Edil. Meridiane, București, 1988, vol. I, p. 101.
46. C. Cârțână, I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 172.
47. *Ibidem,* p. 268 și urm.
48. Vlad Georgescu, *Istoria românilor - de la origini până în zilele noastre,* EdiJia a III—a, Edit. Humanitas, București, 1992, p. 211.
49. G. Petre, I. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 224.
50. Vezi, pe larg, despre creșterea capacității de luptă a marinei române în perioada interbelică la G. Petre, I. Bitoleanu, *op. cit.,* pp. 222-248.
51. Vezi, pe larg, operațiunile desfășurate în 1927 de nava *Mircea* în

Revista Marinei, an III, nr. 1/1928, pp. 38-41.
52. *Marea Noastră,* nr. 2 și 3/1937, p. 35.
53. Citatul este reprodus din interviul acordat *Palatului de Justiție* din sept. 1992, de Ioan Șoneriu, ambasador al ordinului de Malta la București; despre acest ordin care se autointitulează ca având caracter umanitar, vezi, mai pe larg, Gdraud Michel de Pierredon, *Istoria politică a Ordinului Suveran al Sf. Ioan de Ierusalim (Ordinul de Malta),* Edit. Universității, București, 1993, cu referire la relațiile ordinului cu România, la Nota traducătorului, pp. III—V; și pp. 142-146.
54. C. Cârțână, I. Seftiuc, *op. cit.,* pp. 323-326.
55. *Ibidem,* p. 334 și urm.
56. Ioan Scurtu, C-tin Mocanu, Doina Smârcea, *Documente privind Istoria României, .între anii 1918-1944,* Edil. Did. și Pedag. R. A., București, 1995, p. 524.
57. Florin Constantiniu, *Intre Hitler fi Stalin. România și pactul Ribbentrop-Molotov,* Edit. Danubius, București, 1991, p. 87.
58. Ioan Scurtu, C-tin Mocanu, Doina Smârcea, *Documente privind Istoria României, între anii 1918-1944,* Edit. Did. și Pedag. R. A., București, 1995, p. 525.
59. *Universul* din 4 iulie 1940.
60. C. Cârțână, I. Seftiuc, *op. cit.,* p. 60.
61. Gh. Buzatu, *România cu și fără Antonescu,* Iași, Edil. Moldova, 1991, p. 65.
62. G. Petre, I. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 264.

63. *Ibidem* și urm.
64. *Ibidem,* p. 266.
65. Constantin Nccula, *Așa a fost răpită* Insula Șerpilor, în *„Marea Noastră",* serie nouă, nr. 12/1904, p. 13.
66. G. Petre, 1. Bitoleanu, *op. cit.,* p. 272.
67. *Ibidem,* p. 274.
68. '*Ibidem,* p. 282.
69. *Ibidem.*
70. Constantin Necula, *Așa a fost răpită Insula Șerpilor,* în *„Marea Noastră",* serie nouă, nr. 12/1994, p. 13.
71. Gh. Buzatu, *op. cit.,* p. 278.
72. N. Baciu, *Agonia României 1944-1948,* Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1990, p. 264.
73. Gh. Buzatu, *Din istoria secretă a celui de al doilea război mondial,* vol. I, Edil. Științ. și Encicloped., București, 1988, p. 335.
74. Constantin Necula, *Așa a fost răpită Insula Șerpilor,* în *„Marea Noastră",* serie nouă, nr. 12/1994, p. 13 și urm.
75. Vezi, pe larg, textul *Tratatului de pace din 1947,* în *Viața politică în*

documente, coordonator Ioan Scurtu, Arhivele Statului din România, București, 1994, pp. 91-108.

76. Pentru personalitatea și activitatea Anei Pauker, vezi, pe larg (cu unele interpretări eronate de fapte), Marius Mircu, *Dosar Ana Pauker,* 1991, și *România cu și fără Antonescu,* p. 291 și urm; pp. 294-297.
77. Cristopher Andrew, Oleg Gordievski, K. G. B. *Istoria secretă a operațiunilor sale de la Lenin la Gorbaciov,* Edit. AII, București, 1994, p. 252.
78. *Ibidem.*
79. *Viața politică în...,* p. 287 și urm.
80. Vezi, pe larg, despre abdicarea regelui Mihai: Ioan Scurtu, *Monarhia în România,* pp. 170-177, Nicolette Frank, *O înfrângere în victorie,* Edil. Humanitas, București, 1992, pp. 354-360; Mircea Ciobanu, *Convorbiri cu Regele Mihai I al României,* Edit. Humanilas, București, 1992, pp. 57-63.
81. *Scânteia,* nr. 1039 din 7 februarie 1948.
82. *Insula Șerpilor. Sinteze, momente principale din istoria și diplomația României,* nr. I (6); 1994, M. A. E., Direcția Arhivă și Documente Diplomatice, București, p. 7.
83. *Ibidem* (cele două citate), p. 16.
84. *Presa Panoramic* nr. 2/1990, p. 13, conține prima relatare veridică a Procesului-Vcrbal din 28 mai 1948, sub semnătura lui Constantin Tatu, pe când V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 50, indică greșit semnarea respectivului Proces-Verbal, și de profesorul Porfiri.

85. *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria și diplomația României,* nr. 1 (6); 1994, M. A. E., Direcția Arhivă și Dixumente Diplomatice, București, p. 7.
86. V. Cucu, Gh. Vlăsceanu, *op. cit.,* p. 50.
87. Note de George Potra și Delia Rădulescu, în *Istoria războiului rece,* Andree Fontaine, vol. II, Edit. Milit., 1992, p. 65.
88. *Ibidem.*
89. Vlad Georgescu, *op. cit.,* p. 267.
90. Note de George Potra și Delia Rădulescu, în *Istoria războiului rece,* Andree Fontaine, vol. II, Edit. Milit., 1992, p. 66.
91. Dr. Sergiu Verona, *Cum au plecat trupele sovietice din România,* în *Magazin istoric,* mai 1995, p. 51 și urm.
92. *Expres,* nr. 49 (149) din 8-14 dec. 1992.
93. *Ibidem.*
94. Despre impactul avut la București de *„criza rachetelor",* România hind singura țară din lagărul socialist căreia nu i s-a comunicat nimic despre adevărata situație, vezi, pe larg, Al. Oșca și M. Chirițoiu, *Addenda la criza rachetelor în România,* în *Magazin istoric,* martie 1995, pp. 89-91.

95. Victor Frunză, *Istoria stalinismului în România,* Edit. Humanitas, București, 1990, p. 446.
96. Vlad Georgescu, *op. cit.,* p. 272.
97. *Ibidem,* p. 273.
98. V. Frunză, *op. cit.,* p. 452 și urm.
99. Despre activitatea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej ca agent NKVD, vezi, pe larg, Cristopher Andrew, Oleg Gordievski, *op. cit.,* p. 336; *România cu și fără Antonescu,* p. 293; Gh. Buzatu, *Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial,* vol. II, Edil. Enciclopedică, București, 1995, p. 51; 64.
Pentru punctul 3, alin. 3 al tratatului din 1961, vezi, pe larg, *BuL oficial al M. A. N. al R. P. R..,* nr. 21 din 11 august 1961, p. 3.
100. Vlad Georgescu, *op. cit.,* p. 274.
101. *Ibidem,* p. 275.
102. *Ibidem,* p. 279.
103. *Ibidem,* p. 298.
104. Despre cultul personalității lui Ceaușescu, vezi, pe larg, V. Frunză, *op. cit.,* pp. 409-509; Vlad Georgescu, *op. cit.,* pp. 283-292.
105. Despre situația economică a României în perioada anilor '80, vezi, pe larg, Vlad Georgescu, *op. cit.,* pp. 268-292.
106. Vlad Georgescu, *op. cil.,* p. 313.
107. *Ibidem,* p. 314.

K.G.B.-UL NU CREDE IN MALTA

Atât analiștii români cât și cei occidentali și-au pus întrebarea dacă la Malta, în întâlnirea la vârf dintre Gorbaciov și Bush, de pe pachebotul *Maxim Gorki,* din 2-3 decembrie 1989, s-a discutat in cadrul situației din estul Europei, problema României.

în emisiunea intitulată *Sindromul maltez,* televizată pe postul național în zilele de 4 și 11 decembrie 1994, Felicia Meleșcanu încearcă să găsească un răspuns la problemă, redând un interviu cu fostul președinte al U. R. S. S.-ului, Mihail Gorbaciov, în dezacord cu poziția fostului președinte de la Casa Albă, George Bush, care a refuzat un interviu asemănător.

în interviul respectiv, Gorbaciov a spus că a salutat împreună cu Bush, progresele din Europa centrală și de est, fără vreun amestec din afară, țările din această zonă având dreptul la alegeri libere; fostul lider sovietic

negând că la Malta ar fi avut loc o discuție privind România, și declarând în continuare că la întâlnirea avută în septembrie 1990, la Geneva, cu cancelarul Helmut Kohl, nu a discutat nimic despre sferele de influență.

Pentru cei mai mulți analiști, momentul Malta reprezintă cel mai important eveniment al timpurilor noastre: sfârșitul războiului rece. Implicați în zona cea mai fierbinte a supcrpulerii, Michael R. Beschloss și Strobe Talboott, primul analist principal la CNN, de la instalarea lui Bush și până la demisia lui Gorbaciov, istoric de prestigiu, iar cel de al doilea corespondent pentru Europa de est al revistei *Time,* corespondent pentru Departamentul de Stat al Casei Albe și al serviciilor de securitate națională, ambasador al S. U. A. la Moscova, analist politic de marcă, sunt până în prezent, cu lucrarea lor, *La cele mai înalte nivele,* cu titlul original, *At the Highest Lixels,* cei mai implicați

autori cu privire la momentul crucial de la Malta, în special, și la perioada de sfârșit a războiului rece, în general. Conform respectivei lucrări, pe 2 decembrie 1989, în prima întâlnire dintre liderii celor mai mari puteri polilico-militare ale lumii, când au rămas singuri, numai cu interpretii și stenografii, Gorbaciov i-a spus lui Bush că **„toate părțile trebuie să recunoască, că Europa de est își ia propriile decizii. Statele Unite și Occidentul ar face bine să nu exploateze această situație".**[1]

Avertismentul lui Gorbaciov, de a nu fi exploatate schimbările din Europa Răsăriteană - le-a spus Bush, colaboratorilor său când s-a întors la Casa Albă de la Malta - l-au ajutat pe președintele Statelor Unite să înțeleagă **„care este îngrijorarea iui** (a lui Gorbaciov - n. a.) **cea mai intimă".**[2]

Coroborând la cele spuse de Gorbaciov și Bush, conform relatărilor din *La cele mai înalte nivele,* cu interviul acordat de fostul lider de la Moscova, Felicici Meleșcanu, reiese că la Malta nu s-a discutat nimic despre România, dar după cum se știe, mai există o parte secretă a convorbirilor din 2-3 decembrie 1989,

dintre șefii celor două superputeri.

Problema discutării sferelor de influență e la fel de neclară la ora actuală, din lipsa de acces a cercetătorilor la documentele considerate confidențiale. După cum am mai arătat, în același interviu acordat televiziunii române, Gorbaciov neagă orice referire la această problemă, inclusiv în discuțiile avute cu H. Kohl, la Geneva, în septembrie 1990. Nu cu mult timp înainte, la Jeleznovodsk, în Crimcea, la 16 iulie 1990, mai avusese loc o întâlnire dintre cei doi șefi de state, cu prilejul căreia s-a încheiat un acord, despre care comentatorul politic Walter Schiilze a spus că, anunțarea lui **„a avut efectul unei bombe, producând surpriză în întreaga lume, inclusiv în cadrul ierarhiei politice și militare de la Moscova"[3].** Dr. Mihai Ionescu sublinia că la Jeleznovodsk **„ceea ce fusese poziția sovietică, intransigentă în. ceea ce privește rezolvarea «problemei germane» - neutralitatea statului reunificat - a fost abandonată, spre surprinderea întregii lumi. Gorbaciov s-a declarat de acord cu apartenența Germaniei la N. A. T. O."[4],** dar publicistul se întreba: **„care a fost «prețul» plătit de Germania pentru acest abandon de principii al Moscovei?".[?]**

Săptămânalul *Românul* sublinia că înțelegerea din Crimeea a suscitai rezerve și întrebări, din partea celorlalți membri ai N. A. T. O., mai ales că **„tratatul de parteneriat sovieto-german din septembrie 199(1 prevede la articolul VII că cele două părți își vor armoniza pozițiile în eventualitatea unei amenințări la adresa păcii pe arena internațională"[6]** și unii dintre experți au început să vorbească **„de un «drept de control codificat» al celor doi parteneri, cu deosebire în Europa de est".[7]**

Am insistat asupra unei posibile noi probleme a sferelor de influență, intre marile puteri S. LI. A., U. R. S. S. și Germania, căci dacă ea ar exista, poate dirija politica mondială și europeană inclusiv în sud-estul

bătrânului continent, în care se află România și străvechiul ci pământ dobrogean - Insula Șerpilor. Această posibilitate se exclude deocamdată, deoarece nu sunt dovezi concrete care să dovedească existența unei noi împărțiri a sferelor de influență.

Mihail E. Ionescu arăta în 1993 că, dacă din punct de vedere istoric comportamentul Rusiei față de Europa de est a fost constant imperialist, astăzi situația este **„fără precedent istoric. Rusia/U. R. S. S. s-a retras voluntar din Europa de est în intervalul 1989-1990 recurgând și la dizolvarea structurilor militar-economice care îi asigurau hegemonia în regiune (Pactul de la Varșovia și C. A. E. R„ în 1991). Declanșat prin așa-numita «noua gândire politică» etalată de cuplul Gorbaciov-Șevardnadze în 1988-1989, procesul retragerii din Europa de est a avut (și are) două componente majore"[8]:** prima fiind recunoașterea reunificării celor două state germane, și a doua este retragerea din fostele state membre ale Tratatului de la Varșovia, a trupelor sovielice/rusc, procesul mergând și mai departe; Rusia procedând la o retragere parțială a trupelor ei de pe teritoriul fostelor state baltice.[9]

Dar un alt eveniment de marcă va influența evoluția fostului U. R. S. S., în sistemul mondial și european, și anume, dezmembrarea uriașului stat sovietic. După eșecul puciului conservator de la Moscova, din decembrie 1991, republicile componente declarându-și independența, Moscova a făcui eforturi mari diplomatice încercând să mai păstreze măcar un nucleu al vechii uniuni, liderii Rusiei, Ucrainei și Belarus hotărând la

întâlnirea de la Minsk, din 7-8 decembrie 1991, crearea Comunității Statelor Independente (C. S. I.). Astfel, România, angajată pe drumul ireversibil al unor profunde, dar lente, transformări democratice după Revoluția din decembrie 1989, s-a văzut cu **„cinci vecini, dintre care trei - Ucraina, Republica Moldova, Iugoslavia restrânsă (Serbia și Muntenegru) - sunt state apărute în ultimii trei**

ani"[10] (azi, ultimii patru ani - n. a.). Președintele României a numit acest tip de vecinătate - *„relativă",* pentru că, **„nu mai departe decât dincolo de comunitatea de obârșie, limbă, tradiții și obiceiuri cu frații noștri de peste Prut, există un alt vecin, Federația Rusă, pe care o putem socoti chiar un vecin direct.**[11]

Problema încă neclucidată până astăzi, este cărui vecin direct sau indirect aparține Insula Șerpilor? Pentru a răspunde la această întrebare, doi ziariști români și-au asumat dificila, care a devenit pe parcurs chiar periculoasa misiune, de a afla la fața locului, care este situația, reală; numele lor fiind Marius Herghelegiu și Dan Cristian Turturică. întorși după peripeții de roman de aventuri și spionaj, din recunoaștere, ziariștii respectivi, au publicat la sfârșitul lunii noiembrie și începutul celei următoare, în anul 1992, un amplu serial, de trei episoade, intitulat: *Prin cenușa unui imperiu.* Pentru că este unul din puținele documente care relatează aspecte de pe Insula Șerpilor, sunt redate, în continuare, pe larg, fragmente din serialul mai sus menționat, (extrase din săptămânalul bucurcștcan, *Expres).*

Marius Herghelegiu și colegul său de breaslă, după ce au trecut ilegal din Moldova în Ucraina, profitând că din cauza aglomerației din autobuzul în care se aflau, nu li s-a făcut controlul de rigoare la graniță,[12] au luat contact cu un **„colonel K. G. B„ la el acasă. O vreme îi vorbim** (cei doi ziariști - n. a.) **de faună, floră și arheologie. Insula este, nu-i așa, un monument natural și istoric. Ne ascultă ușor amuzat și zice că și pe el îl interesează toate astea ba chiar, în tinerețe, a fost la un cerc de arheologie. Culmea e că știe destul de multe despre insulă, dar informațiile iții se opresc la istorie. Și el și noi jucăm un teatru ieftin. Ca să nu ne mai învârtim în cerc, îl întrebăm cum putem ajunge acolo. Doar cu o aprobare de la Odessa. Și dacă la Odessa vom li trimiși la Kiev, sau mai sus la Moscova?**

Admite că e posibil, dar ăsta e regulamentul. Apoi citește pe îndelete recomandările noastre și încearcă la telefon, la un superior, ca să vedem că-și dă silința. Evident, șeful e plecat din birou. Mai încercăm să-l tragem de limbă, ceea ce-l amuză teribil. înainte' de a ne despărți schimbăm adresele ca între prieteni și ne promite că va trece prin București să ne caute. Asta la paștele cailor. La toată discuția ascultase, dintr-un tablou uriaș aliat deasupra biroului polcovnicului, Djerjinski. în Uniunea Sovietică, grănicerii nu fac parte din armată, ci din K. G. B. Astăzi lucrurile sunt neschimbate".[13] Două informații din pasajul citat trebuie comentate. Prima se referă la informațiile legate de istorie și, respectiv, de arheologie, iar domnul V. Z. (nu și-a dat numele din motive de securitate), fost comandant al unui batalion de voluntari din Transilvania, afirma într-un interviu acordat săptămânalului clujean *NU,* din 30 august 1993 că, **„anul trecut și acum doi ani, rușii au făcut săpături arheologice și tot ce s-a găsit a fost depozitat «la Odessa și Moscova".**

O primă remarcă este activitatea febrilă, care parcă vroia să **„șteargă",** sau să pună la adăpost, în cele două orașe, vestigiile arheologice, dar dacă unul era Odessa și celălalt Moscova, înseamnă că în anul 1992, statutul Insulei Șerpilor era un *„condominium"* ruso-ucrainean, convingere ce se va întări și cu alte dovezi. Dar până atunci, ziariștii de la *Expres* ne mai informează că, încercând fără rezultat sprijinul de a ajunge în insulă de la un veteran de război, președintele Asociației pentru Sprijinirea Armatei, din Izmail, acesta le relatează că, susținuse în vara anului respectiv o expediție de cercetare a Insulei Șerpilor, dar scafandrii intervievați în urma dezvăluirilor bătrânului, **„sunt fie plecați în cursă fie, pur și simplu, nu vor să vorbească".**[14]

Nicolae Pavlovici Pcredela, șeful unităților militare ucrainene de pe Insula Șerpilor, mărturisea și el că, **„rămășițele templului lui Ahile și alte obiecte de o mare importanță arheologică au fost transferate la muzeul arheologic din Odessa, iar alte obiecte, cu**

o vechime de 25(10 de ani, au fost scoase din mare de o echipă de scafandri".[15]

Revenind la cea de a doua informație a celor doi ziariști români, că lucrurile nu s-au schimbat azi (adică în toamna lui

1992), în privința K. G. B.-ului, care are în subordine grăniceriі, se pune întrebarea care grăniceri ai Federației Ruse sau ai Ucrainei? O'clarificare aduce tot V. Z., care, în august 1993 declara: **„Cred că Insula Șerpilor, Bolgradul, Tighina și Tiras- polul, plus ceva din Odessa (având un nod foarte important de radiocomunicații) reprezintă avanpostul cel mai dotat și modern al Rusiei. Un alt loc mai înarmat și mai bine dotat nu este în zona 'asta până la Nipru".**[16]

Urmează întrebarea, firească, a reporterului: dacă ucrainenii au cerut evacuarea acestor trupe? Răspunsul: **„Ei au cerut să treacă sub jurisdicția Ucrainei, însă numai o parte au trecut, restul au rămas în trupele rusești. Până la evacuarea trupelor rusești va mai curge multă apă pe Nistru. Sevastopolul și Crimeea sunt în mâna rușilor...".**[17] Aflăm două lucruri extrem de importante: că Insula Șerpilor făcea parte din avaifpostul cel mai dotat și mai modern al Federației Ruse (în vara lui 1993), și că unii dintre militarii ucraineni rămăseseră în trupele rusești, acestea fiind, în cazul celor de grăniceri, subordonate Ministerului de Interne, din timpul lui Vladimir Alexandrovici Kriucikov (1988-1991), K. G. B.-ul fiind reorganizat în Serviciul Rus de Informații, și divizat pe republicile componente ale C. S. I.-ului.[18] Deci, în concluzie, chiar dacă Insula Șerpilor aparținea în noiembrie 1992, Ucrainei, din punct de vedere militar și din punct de vedere al pazei grănicerești, rezultă că ținea de Moscova.

în cele din urmă, celor doi ziariști insistenți le-a surâs norocul și s-au îmbarcat, la un preț de negociere stabilit cu căpitanul, pe o cursă de agrement *Intiirist.* Condițiile au fost dure: în caz de întâlnire sau se isca furtuna, întoarcere; interzicerea fotografiatului și a

apropierii la mai mult de o milă (1 855 metri) de Insula Șerpilor și limitarea *„vizitei[1]"* la un sfert de oră. Și în sfârșit bucurcștenii o văd cu ochiul liber, scriind: **„Merită să facem atâta drum. Mai ales pentru ceea ce se afla pe ea. înțelegem și de ce nu aveam cum, noi, cetățenii români, să o vizităm. Pe Insula Șerpilor se află o splendoare de radar. Crispat, căpitanul cedează minut după minut și se apropie tot mai mult. I^i un moment dat un apel radio. Cineva de pe insulă îl întrebă ce vrea. Zice că face o cursă de probă. Urmează o discuție lungă, în care vasul dă ocol stâncii, la o distanță mai**

mică decât speram noi. Mai încercăm odată fără succes să căpătăm aparatul (csle vorba de aparatul de fotografiat mare, confiscat de căpitan pentru a nu se face fotografii - n. a.). **Pe platoul din vârful stâncii, cele două antene radar se arată din toate unghiurile. Spre nord, pe un alt paltou, câteva construcții. Bărăci dispuse în careu, cisterne grupate una lângă alta, apoi la oarecare distanță, trei clădiri anexe. Cum dăm roată insulei, ne apare în partea ei estică o porțiune mai joasă betonată. Un mic port** (vezi Anexa nr. 8 - Harta cu amplasamente militare - p. 161 n. a.). **Pe șalupă distingem doi militari, atât de aproape încât le vedem stema pe bonetă. Căpitanul e nervos și ne face semn să nu ne mai agităm prin cabină și să nu ne holbăm pe geam. E nerebdător să plece cât mai repede mai ales că în tot acest timp a vorbit cu cei de pe insulă. Dacă acestora le pare ceva suspect și vin spre noi cu o barcă, s-ar putea să vedem Kievul, iar el să-și piardă pâinea. Când ajungem aproape de locul unde începusem ocolul, vasul schimbă direcția și începem să ne îndepărtăm. Vedem din nou militari și un fel de obelisc alb, între bărăci și radar. Fără să-și dea seama, căpitanul, profitând de zgomotul motoarelor, tragem câteva fotografii cu aparatul mic ținut la șold** (ziariștii mai aveau asupra lor păstrat ascuns aparatul foto-mic - n. a.) **și cu**

degetul nedezlipit de pe declanșator. Aparatul trage cadru după cadru, dar zgomotul motorului de armare ne trădează. Furios căpitanul lasă timona și ne ia aparatul. îl deschide ca un apucat și voalează filmul".[19] Astfel a dispărut singura probă documentară a intrării în apele Insulei Șerpilor a unor români, după 48 de ani, dar să notăm concluziile celor doi temerari, despre această bază militară formidabilă de' la Gurile Dunării: **„Insula are o importanță strategică deosebită, de pe ea se pot controla Gurile Dunării, deci accesul fluviului spre Europa și o bună parte din România, Bulgaria și Turcia ca și Marea Neagră în întregime... Aici se află un radar de foarte mare putere, păzit cu strășnicie de unități ale armatei și K. G. B. ului. Radarul «vede» o bună parte a Balcanilor și, lucru foarte important, tot ce mișcă în Mediterana, până la coasta de nord a Africii și zona controlată de Israel. Este deservit de o unitate militară de mărimea unei companii, comandată de un maior. Aprovizionarea se face pe**

mare de la Odessa și Sevastopol și pe calea aerului cu elicopterele. De altfel, este cel mai însemnat post de observație al Uniunii Sovietice în Mediterana, care este mare N. A. T. O. Iar după ce Albania a evacuat submarinele atomice sovietice din golful Vlora, a rămas și singurul.

Radarul de pe Insula Șerpilor a fost construit prin anii '50-60, de către deținuții din batalioanele disciplinare. Tot atunci a fost montat cablul subacvatic ce duce la Odessa și s-a construit cheiul la care acostează vase de patrule și submarine de dimensiuni reduse. Despre deținuții de atunci nu se mai știe astăzi nimic[44].[20]

Ziarul clujean *NU,* arăta că, pe Insula Șerpilor **„se află două emițătoare puternice de radiolocație. Unul este îndreptat spre Africa, altul este îndreptat spre Europa, în special valea Dunării. Unii militari consideră că centrul de dirijare electronică și**

sistematizare a informațiilor se află în subsolul cetății Tighina.[44]"[1] Cu aceste instalații radar de mare putere se pot dirija chiar rachetele balistice de diferite raze, iar apele teritoriale ale Insulei Șerpilor sunt permanent supravegheate la suprafață, de vedele rapide de patrulare, iar la adâncime, intră în submersie, 2-3 submarine. Insula se află în legătură cu divizia de trupe speciale de la Bolgrad, unitate de o mare mobilitate dotată cu tehnică de ultimă oră, printre care și cu tunul cu diametrul țevii variabil numit *NONA,* de calibrul 32, care poate trage și cu rachete, și cu obuze.[22]

Când toată mass-media românească era preocupată de ecourile și perspectivele ce se deschideau României, în urma semnării de primul-ministru, a Acordului European de Asociere la Cominitățile Europene, o știre apărută în *Evenimentul zilei,* din 15 februarie 1993, putea fi remarcată numai de un observator atent: **„«Cea mai dificilă problemă este renegocierea tratatului de bază dintre România și Federația Rusă», ne-a declarat un membru al delegației române participante la consultările bilaterale desfășurate săptămâna trecută la Moscova. Dificultatea constă în reticența părții ruse la sintagma «eliberarea consecințelor pactului Ribbentrop-Molotov». Revizuirea tuturor acordurilor bilaterale este mai mult decât necesară, aceste acte datând din perioada 1950-1960.**

în privința retrocedării Insulei Șerpilor, partea rusă a concluzionat ferm: «Problema este de competența Guvernului Ucrainei», refuzând detalierea subiectului.**

Din păcate, mai multe detalii în legături cu discutarea problemei Insulei Șerpilor la Moscova, nu au fost găsite, dar știm că transparența în politica dxternă nu este a detaliilor, ci a principiilor, așa că rezolvarea părea la prima vedere a fi Kievul. Părea, deoarece problema Insulei Șerpilor trebuie văzută într-un context mai larg decât a relațiilor româno-ucrainene, insula fiind în „zona de cooperare economică a Mării Negre", (C. E. M. N.) creată din inițiativa Turciei, la prima întâlnire la

Istanbul, la 25 iunie 1992, a 11 șefi de state și de guverne din regiune. Or, această zonă depășește spațiul regiunii est-europene propriu-zise, atât geografic, cât și geopolitic, deoarece statele transcaucaziene formate prin dezmembrarea U. R. S. S.-ului, nu aparțin regiunii est-europene, iar Turcia are acum atenția prioritar îndreptată spre alte spații geopohtice, Marea Neagră devenind pentru statele din zonă, un cadru secundar în perspectiva propriei securități.[23]

în altă ordine de idei, Ucraina și-a îndreptat tot mai mult atenția spre o altă grupare regională (deși face parte din C. E. M. N.) - *Trilaterala,* care include Polonia, Cehoslovacia și Ungaria, dar mai ales așa numita asociere *„carpatică",* la-care mai conlucrează Polonia, Slovacia, Cehia și Ungaria. Aceste orientări ale Ucrainei spre diverse grupări regionale sunt o consecință a unor divergențe serioase cu Federația Rusă, în ceea ce privește problema Cri meci, a flotei exsovietice din Marea Neagră și, se pare, și a Insulei Șerpilor, probleme ce au fost atenuate, dar nu rezolvate definitiv.

în urma dezintegrării Uniunii Sovietice și a proclamării independenței Ucrainei (24 august 1991, reconfirmată la 1 decembrie, același an), ea devine noul vecin al României, pe o lungime a frontierei de 485 de kilometri. Având o suprafață de 603 700 km^2, este a doua țară ca mărime din Europa, situându-se ca populație pe locul al cincilea pe continent (cu a doua armată după a Federației Ruse), al cărui efectiv de 700000 militari depășea cu 50% efectivele armatei germane. Ucraina posedă arme nucleare tactice și strategice, ocupând o importantă poziție

geostrategică împreună cu Republica Belarus, care separă Federația Rusă de Europa. Aceste trei republici au alcătuit un **„nucleu slav",** formând la 8 decembrie 1991, Comunitatea Statelor Independente, organism care în documentele de constituire precizează că, nu este o formațiune superstalală și la care, peste două săptămâni, au aderat alte șapte republici sovietice (Kazahslan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadjikistan,

Kârgâstan, Armenia, Azerbaidjan), la care s-a alăturat ulterior, Republica Moldova.'[4]

După cum se știe, apartenența la Ucraina a Bucovinei de Nord, Basarabiei de Sud și ținutului Herța, teritorii românești, sunt o consecință a pactului Ribbentrop-Molotov. Ambasadorul Ucrainei la București, Leontii Sănduleac a declarat în februarie 1993 că, **„relațiile româno-ucrainene pot fi considerate drept bune.... [..]. Principalul este că frontierele între România și Ucraina nu sunt rezultatul pactului Ribbentrop-Molotov[4]*/[5]** Diplomatul a adăugat in continuare că **„Ucraina nu are pretenții teritoriale față de vecinii săi și respinge în modul cel mai categoric orice pretenție față de pământurile sale, indiferent de la cine ar veni".[26]** La acea dată, cu 176 de rachete strategice șt 2000 de focoase nucleare, Ucraina era o importantă putere nucleară; parlamentul de la Kiev cerând în noiembrie 1993, garanții serioase. Statelor Unite, Marii Britanii și Federației Ruse, pentru ratificarea Tratatului de dezarmare START/1, fapt vehement criticat de miniștrii de Externe ai NATO, dar mai **27** [1]
ales de Moscova. Boris Tarasiuk, principalul negociator al Ucrainei în domeniul armamentelor, a declarat că țara sa nu reprezintă o amenințare pentru Europa centrală, ci, mai curând, o contrapondere față de Rusia, garantându-și propria-i securitate cu un minim de arme nucleare, poziție cel mai bine **„înțeleasă de vecinele ei Polonia și Ungaria"** . Agenția *Reuter,* intr-un comentariu privind politica de securitate a Ucrainei, față de poziția țărilor est-europene, din data de 14 decembrie 1993, menționa că: **„Ministrul român de externe, Teodor Meleșcanu, a adresat, cu săptămâni în urmă, un apel la o mai niare înțelegere pentru poziția Kievului, arătând că nu este în interesul Occidentului să izoleze Ucraina".**

Poziția României, de bună vecinătate, care apare în toate

documentele oficiale ale Bucureșliului, după serqnarea cu întâietate intre țările din estul Europei a *Parteneriatului pentru pace,* făcea foarte firesc sprijinul acordat Kievului, în problema securității sale, legate de armele nucleare, cele două țări fiind animate de dorința aderării la NATO. în plus, România și Ucraina sunt legate prin importante relații economice, la construcția uriașului Combinat minier de îmbogățire a minereurilor cu conținut de fier de la Krivoi-Rog, parteneriatul țării noastre fiind foarte prezent, atât cu utilaje, cât și cu forță de muncă, iar faptul că în 1993, Ministerul Finanțelor se angaja să contracareze în acest scop un împrumut de 40 miliarde lei, de la o bancă comercială, vorbește de la sine.[30]

în noiembrie 1993, parlamentul de la Kiev a ratificat tratatul de neproliferare la care **„ministrul român de Externe ia act cu interes și satisfacție"[3] ,** reafirmând **„atașamentul ferm al României față de principiul neproliferării armelor nucleare**[32].**
Totodată, a menționat domnul Mircea Gioană, pe atunci purtătorul de cuvânt al respectivului minister, că hotărârea Ucrainei **„este de natură să contribuie la întărirea securității, stabilității și încrederii în zona noastră geografică**[33].** Purtătorul de cuvânt menționat făcea cunoscut că, într-o scrisoare adresată la mijlocul lunii februarie 1994, de ministrul român de Externe Teodor Meleșcanu, omologul său ucrainean Anatoli Zlenkov, se arăta, pornind de la necesitatea dezvoltării și evoluției favorabile a raporturilor dintre cele două state, **„dorința și interesul părții române de a contribui la intensificarea relațiilor bilaterale, în beneficiul ambelor țări ale noastre**[34].** Totodată, sunt evidențiate acțiunile cele mai importante, care ar urma să fie finalizate în perioada următoare, și anume: negocierea unei declarații politice, pregătirea întâlnirii româno-ucrainene la vârf, realizarea vizitelor în România a conducătorilor de departamente din țara vecină, semnarea protocolului privind schimburile de mărfuri și servicii pe anul 1994.[35]

întâlnirea la vârf s-a realizat, e drept, înlr-un cadru neoficial, cu prilejul participării președintelui României,

Ion Iliescu și al Ucrainei, Kucima, la Reuniunea la nivel înalt a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, de la Budapesta, când cei doi președinți au avui în ziua de 5 decembrie 1994, o discuție.

Concluziile acestei discuții, în opinia președintelui României, ne scutește de* orice comentariu: **„Am constatat că, probabil, va fi dificil de finalizat un document care să menționeze Pactul Ribbentrop-Molotov. Eu am exprimat că pentru noi asta nu înseamnă revendicări in materie de teritorii; pornim realist de la o situație dată în Europa privind frontierele, și înțelegem că nimeni nu ar sprijini o altă poziție a României, decât luarea în considerare a configurației politice actuale a Europei și asta o vedem foarte bine în legătură cu cea a-ți spus dumneavoastră** (este vorba de dl. Vasile Popovici, Partidul Alianței Civice - n. a.). **Se poate gândi și o altă formulă, într-o primă fază, adoptarea unor declarații politice care să vorbească despre dorința și voința reciprocă politică a celor două state de a lua în considerare situația în care ne aflăm, problemele cu care ne confruntăm, interesul reciproc pentru normalizarea și dezvoltarea relațiilor bilaterale. Deci, putem găsi tot felul de formule din acest punct de vedere, care să nu însemne nici concesii asupra unor probleme de principiu, dar, în același timp, să faciliteze dezvoltarea unor relații normale de bună vecinătate cu toate țările".**[36]

ROMPRES menționa că, la 17 mai 1995, **„o delegație diplomatică ucraineană a plecat miercuri spre România, pentru a discuta problemele mult disputate de mai multă vreme privind raporturile de la frontieră și statutul minorităților etnice, care împiedică semnarea unui tratat de prietenie", a anunțat Ministerul de Externe, de la Kiev, citat de agenția Reuter.**

«Oficialitățile au declarat că un grup de diplomați urmează să discute problema a trei

porțiuni de teritoriu care sunt considerate de unii români ca parte a teritoriului patriei lor» scria agenția citată.

Ucraina respinge orice aluzie la faptul că Bucovina de nord, Basarabia de sud și Insula Șerpilor, din Marea Neagră, nu ar fi parte din teritoriul ei, menționează Reuter.

Orice încercare de reexaminare a frontierelor și de returnare a teritoriilor pierdute nu poate duce la o tragedie, a declarat Boris Tarasiuk, prim-adjunct al ministrului de Externe, într-o conferință de presă la Kiev, cu referiri la România, precizează

Reuter. «încercările de a încuraja separatismul într-o țară vecină sunt extrem de periculoase», a spus el.

Reuter adaugă că cele' trei regiuni, alături de actuala Republică Moldova, au fost anexate de Uniunea Sovietică în baza pactului Ribbentrop-Molotov ,,[37] (inexact, după cum am menționat în acest capitol, Insula Șerpilor a fost ocupată de trupe sovietice la 28 august 1944).

Se cuvin câteva precizări cu privire la știrile preluate prin agenția Reuter, și anume: semnarea unui tratat de prietenie româno-ucrainean se amână din două cauze importante, dar nu nerezolvabile: raporturile de la frontieră și statutul minorităților, în al doilea rând, Ucraina respinge din start orice aluzie la faptul că Bucovina dp nord, Basarabia de sud și Insula Șerpilor, precizată vag *„din Marea Neagră“* (dar nu se arată că este la cca. 45 de km nord-est de orașul-port românesc Sulina), nu ar fi teritoriul ei. în al treilea rând, Ucraina nu este informată, sau se face că nu este informată că frontierele terestre dintre România și ea, sunt rezultatul Pactului Ribbentrop-Molotov (vezi declarația ambasadorului Leontii Sănduleac din februarie 1993). în al patrulea rând, prin glasul agenției Reuter, denotă că Occidentul nu cunoaște că Insula Șerpilor a fost anexată de U. R. S. S., nu ca urmare a pactului sovieto-german, din august 1939, ci ca urmare a unui perfid rapt teritorial, înfăptuit în etape, între 28 august 1944—28

mai 1948, care nu-și are legitimitate, prin documentele încheiate cu Republica Populară Română (de sovietici), contestabile din punct de vedere al dreptului internațional.

Până la sfârșitul lunii iunie 1995, în privința relațiilor ro- mâno-ucrainene, mai este menționată runda de negocieri purtată intre- 14 și 17 ale respectivei luni, la București, între delegația ucraineană de expcrți și omologii lor români . în legătură cu această întâlnire^ *ROMPRES* menționa că negocierile sunt „asu**pra Tratatului politic de bază și celorlalte documente politico-juridice bilaterale: Declarația comună și principiile și liniile directoare pentru tratatul cu privire la regimul frontierei dintre cele două state și pentru acordurile referitoare la delimitarea spațiilor marine[1*3] .** Nicăieri nu am găsit vreo referire la Insula Șerpilor, cu prilejul acestei runde de negocieri.

NOTE

1. Michael R. Beschloss și Strobe Talbootl, *La cele mai înalte nivele,* Edit. Elit, 1994, p. 224 și urm.
2. *Ibidem,* p. 236.
3. Dr. Mihai Ionescu, *Un non pact secret sovieto-german? Jeleznovodsk un nume de memorat,* în *Românul* din 9-5 martie 1992.
4. *Ibidem.*
5. *Ibidem.*
6. *Ibidem.*
7. *Ibidem.*
8. Mihail E. Ionescu, *După hegemonie,* Edit. Scripta, București, 1993, p. 127.
9. *Ibidem.*
10. Ion Iliescu, *Revoluție și reformă,* Edit. Enciclopedică, București, 1994, p. 259.
11. *Ibidem,* p. 262 și urm.
12. *Expres,* nr. 47 (147) din 24-30 nov. 1992.
13. *Ibidem,* nr. 48 (148) din 1 dec. 1992.
14. *Ibidem.*
15. *România liberă* din 19 noiembrie 1992.
16. *NU,* nr. 123 din 30 aug. - 5 sept. 1993.
17. *Ibidem.*
18. Despre reorganizarea K. G. B.-ului vezi Michael R. Beschloss și Strobe Talboott, *op. cit.,* p. 676; Cristopher Andrew, Oleg Gordievski, *op. cit.,* p. 462; *Dosarele poliției secrete,* suplimentul săptămânalului *Acum* din 1991, p. 7.
19. *Expres,* nr. 49 (149) din 8-14 dec. 1992.
20. *Ibidem.*
21. *NU,* nr. 123 din 3 aug. - 5 sept. 1993.
22. *Ibidem.*
23. Mihail E. Ionescu, *op. cit.,* p. 122.
24. Rezumatul prezent privind poziția geo-strategică și locul Ucrainei în Europa s-a făcut după *Dicționar istoric - Ucraina,* de Florentina Dolghin în *Magazin istoric,* nov. 1992, pp. 88-92; *Federația Rusă,* de Vasile Șandru în *Magazin istoric,* iunie 1994,-p. 82.
25. *Tineretul liber* din 19 februarie 1993.
26. *Ibidem.*
27. *Extras* rezumativ din comentariul *Ucraina ar avea sprijinul tacit al țărilor Est-Europene pentru politica sa de securitate* (Reuter), în Inform. Centrale al ROM PREȘ, din 14 decembrie 1993.
28. *Ibidem.*

29. *Ibidem.*
30. Vezi, pe larg, paricneriatul de la Krivoi-Rog, în *Legea privind parteneriatul României la Construirea combinatului minier de îmbogățire a minereurilor acide cu conținutul de fier de la Krivoi-Rog - Ucraina și asigurarea resurselor de finanțare necesare,* în *Monitorul Oficial al României,* (partea I-a) an. VI, nr. 5/12 ianuarie 1994.
31. Extras din *Conferința de presă a M. A. E.,* în *Inform. Centrale, ROMPRES,* din 19 ianuarie 1994.
32. *Ibidem.*
33. *Ibidem.*
34. Extras din *Bid. Servic. gen. de știri interne,* ROMPRES, din 23 februarie 1994, fila 20. >
35. *Ibidem.*
36. *Convergența opțiunilor, dezbateri, întrebări și răspunsuri după susținerea alocuțiunii în consiliul Național Consultativ pentru Integrarea Euro-Atlantică - București, 28 decembrie 1994,* în *Toamnă diplomatică,* de Ion Iliescu, Edit. Redacției publicațiilor pentru străinătate, 1995, p. 238 și urm.
37. *Bid. Informațional ROMPRES,* Știri Externe din 17 mai 1995.
38. *Informații Centrale,* ROMPRES, din 14 iunie 1995.
39. *Ibidem.*

VI.
INSULA ȘERPILOR- DE LA NORMAL LA PARANORMAL

Vestitul filozof grec Platon (427-347 î.Hr.), afirma că legenda Atlantidei era o legendă de familie, pe care o auzise de la legiuitorul atenian Solon (640-559 î.Hr.), unul din cei șapte înțelepți ai Greciei antice, cu care se înrudea pe linia maternă. Legenda respectivă a fost imortalizată de Platon în două *Dialoguri: Tinieu (Timaios)* și *Criiias.* Nici nu și-a imaginat filozoful socratic că tulburătoarea întrebare: a existat Atlantida?, incită de peste 23 de secole mințile posterității, de la șarlatani, teozofi, oculiști până la savanți de notorietate mondială, iar **„însăși preocuparea despre existența ei ocupă un loc în istoria universală a culturii,"**[1] fapt semnificativ marcat de **„peste 20000 lucrări științifice și beletristice, articole mai ample și eseuri printre care 2000 sunt consacrate în întregime acestei probleme"**[2]**.**

Din păcate, nu s-a găsit încă nici o dovadă hotărâtoare, în sprijinul existenței continentului atlantic, din următoarele cauze principale:

— Marea prudență cu care este tratat subiectul în lucrările științifice de autoritate, deoarece nici un cercetător oricât de elevat ar fi în formația sa enciclopedică nu poate fi stăpân în aceiași măsură pe scara largă a datelor unui număr foarte mare de științe pe care Ic folosește allantologia. N. F. Jirov, doctor in științe chimice, scria că **„Atlantologia cu știință poate fi considerată unul din capitolele biogeografiei**

moderne a perioadei ‘ cuaternare (antropogenul) a istoriei geologice a Pământului și mai ales a acelei părți a acesteia, care în mod cronologic datează din timpul formării omului rațional, timp care a precedat direct epoca noastră istorică, începând cu ultima glaciație."' Această

știință interdisciplinară folosește datele geologiei, oceanologiei, istoriei, astronomiei, antropologiei, etnografici etc.

— Nivelul actual al științei și tehnicii nu permite încă cxcavarea miilor de tone de sedimente sub care stau eventualele vestigii ale Atlantidci, pe fundul oceanului, iar cercetările oceanografice, și nu numai, nu dau o imagine clară a istoriei geologice a Oceanului Atlantic, mai ales pentru epocile perioadelor glaciară și poslglaciară.

— în perioada *războiului rece* au fost ținute în cel mai mare secret cercetările N. A. S. A., ale Pentagonului și ale organismelor similare sovietice, privind spațiul cosmic, a posibilității existenței extratcriștilor și a O. Z. N.-urilor, de care, după cum vom vedea, atlanții aveau cunoștință.

— Folosirea insuficientă în sprijinul atlantologiei a fenomenelor denumite exotice, paranormale. P. S. 1., parapsihologice sau altfel, care sfidează paradigme fundamentale; succesele acestor fenomene fiind atât de remarcabile, încât în 1969, Asociația parapsihologică *(Parapsychological Association)* a fost primită în prestigioasa Asociație americană pentru progresul științei *(American Association for the Advancement of Science),* pe scurt AAAS, ceea ce a echivalat cu recunoașterea oficială a parapsihologici ca știință.[4] Unii cercetători au ajuns la concluzia că atlanții cunoșteau tclepatia pe care o foloseau atât între ei, cât și asupra animalelor.

Dar să ne întoarcem la *Dialogurile* lui Platon, cu mențiunea că orice cercetător care crede în existența Atlantidci, trebuie să plece de la premisa că în cele două lucrări există măcar un *sâmbure de adevăr,* acestea fiind redate în rezumat după versiunea românească îngrijită

de prof. univ. Maria Marinescu-Himu? în *Timaios,* în cadrul unei conversații despre natură, imaginată între patru personaje, Crilias cel Tânăr, văr cu Platon, redă povestea Allantidei, pe care o auzise de la bunicul Crilias cel Bătrân, care la rândul lui o știa de la un străbunic Dropides, care o cunoștea de la înțeleptul legiuitor Solon, căruia, în sfârșit, i-o spusese uh venerabil preot din Sais, capitala administrativă a Egiptului acelor timpuri. Bătrânul preot al templului zeiței Neith îl informează pe Solon că în cărțile sfinte era descrisă, cu circa 9000 de ani mai înainte, dincolo de Coloanele lui Hercule (Strâmtoarea Gibraltar - n. a.), o insulă uriașă **„mai mare decât**

Libia și Asia la un loc.“[6] Ea deschidea navigatorilor accesul spre alte insule și spre **„întreg continentul opus“**[7] (probabil America - n. a.), cu care era mărginită acea adevărată mare (foarte probabil Oceanul Atlantic - n. a.). Sacerdotul arată în continuare că, **„Pe această insulă Atlantida s-a alcătuit un mare și puternic stat de regi, a căror putere se întindea asupra întregii insule, asupra multor altor insule și asupra unor părți ale continentului. Afară de asta, ei stăpâneau și în partea de aici Libia până la Egipt și Europa până în Tyrrhenia“**[8] (denumire dală de autorii antici Italiei occidentale - n. a.). Expansiunea atlanților a fost oprită de străvechii atenieni, care dând dovadă de eroism și energie i-au învins pe năvălitori. După aceea s-au produs îngrozitoare cutremure de pământ și potopuri care au distrus oastea arhaicilor atenieni, și, într-o singură zi și o noapte de urgie, însăși insula Atlantida s-a scufundat în mare.

în *Critias* se arată că în urma teribilei catastrofe, a rămas în locul Atlantidei un mâl de netrecul care îi oprea pe navigatori să pătrundă în *marea exterioară. Dialogul* începe legenda Atlantidei cu mitologia împărțirii Pământului între zei, Atena primind prin tragere la sorți, Atica; Hefaistos ia în stăpânire Egiptul, iar zeul apelor, Poseidon, ocupă Atlantida. în această insulă, la jumătatea distanței de la mare se găsea o câmpie fertilă pe care se ridica un deal, unde unul din oamenii care

venise direct din pământ, deci era semizeu, Evenor, trăia fericit cu jumătatea lui, Leucipe.

Cuplul a dat naștere unei fiice foarte frumoase, Clilo (Cleito), care rămasă orfană de părinți la vârsta măritișului, a fost luată în căsătorie de însuși Poseidon. Acesta a trasat cinci cercuri, la o distanță egală de centrul dealului și a ridicat două vajuri de pământ, despărțite între ele prin șanțuri largi și adânci, umplute cu apă, care făceau reședința alianță inaccesibilă oamenilor, ce nu cunoșteau încă navigația. în centrul insulei, puternicul zeu a făcut să țâșnească două izvoare, unul cu apă caldă și altul cu apă rece, vegetația fiind bogată și hrănitoare.

Clilo i-a dăruit lui Poseidon cinci perechi de gemeni, toți de sex masculin, care după ce au primit o educație pe măsură, au căpătat câte o întindere din insulă; Atlas sau Atlant, fiul cel mai mare intrând in posesia părții celei mai bogate și mai întinsă din centru. Atlas a fost numit de Poseidon, rege peste ceilalți

regi-frați, el contribuind la dezvoltarea orașului principal numit și *orașul cu porți de aur. - Poseidonis,* în concepția multor allantologi, capitală a regatului cel mai important, care conform calculelor lui Rousseau-Liesens, avea o suprafață de 160 (XX) km^2, deci cât a Cehiei, Slovaciei și Olandei la un loc.

Nu vom relata toată legenda ci vom puncta numai elementele care indică o civilizație atlantă foarte dezvoltată, în vreme ce populațiile vecine se aflau cel mult în mezozoic. Legea era transmisă regilor allanți pe baza inscripților scrise de strămoșii legendari pe o coloană de orichalc strălucitor, acest misterios metal stârnind o adevărată dispută printre specialiști. Reputatul atlantolog N. F. Jirov, pe baza cercetărilor lui Neumann și Rickard, ajunge Ia concluzia că **„era un aliaj aramă-zinc sau, mai simplu, alamă (sau tombac)“[9].** Allanții mai cunoșteau, in opinia aceluiași cercetător, metale care se reduceau direct din minereuri: cositorul și probabil arama care era folosită la ridicarea construcțiilor ciclopice, unde nu se foloseau materiale liante (ciment, asfalt, var, ipsos ele.).

Construcțiile impresionante ale allanților, menționate în *Critias,* sunt în opinia reputatului cercetător sovietic, mai sus amintit, în primul rând antiseismice[10].

Aceste construcții urbanistice, după sistemul circular, au fost legate mai curând de cultul Soarelui, dar cele mai mari probleme sunt ale vechimii construcțiilor Allantidei. Platon situează distrugerea Allantidci cu 8000-9(XX) de ani înaintea epocii lui Solon, deci scufundarea acesteia a avut loc acum 10 600-11 600 de ani, N. F. Jirov apreciind acest lucru în etape începând cu prima (13 000-10 (XX) î.Hr.), iar celebrul manuscris *Codex Vaticanus* apreciază potopul ca un fenomen real, ce a avut loc acum 13100 de ani, deci nu prea departe de cronologia platoniciană. Poate cea mai veche așezare de tip urban, unanim recunoscută de specialiști, este în apropierea lerihonului de astăzi, pe teritoriul Iordaniei, la vest de râul Iordan, datată după metoda carbonului radioactiv cu anul 6840 î.Hr. Dar săpăturile de la Porțile de Fier ne vor oferi o surpriză de mari proporții, care este descrisă în capitolul de față.

După părerea lui N. F. Jirov, Marele canal al Allantidei, adânc de 1 plethru (~ 25 m), lat de un stadiu (~ 185 m) și în lungime loială de 10000 de stadii (— 1850 km), deci o construcție grandioasă cu scopuri multiple: colectarea apei ce

sc scurgea din munți; rol de bazin regulator, comunicând cu inele de apă ale capitalei; aducerea din munți a lemnului și a ailor materiale, poate avea o legătură cu relieful actual al fundului Oceanului Atlantic (vezi Anexa nr. 9, p. 162). Mai precis, mijlocul oceanului respectiv este străbătut de coama nord-allanlică subacvatică, înaltă, de-a lungul căreia se întind văi paralele, adânci, din care se remarcă Valea mediană, mărginită de ambele părți de lanțuri muntoase, a căror înălțime, deasupra fundului văii respective, este de câțiva kilometri.[11] Revista *Atlantis* din Londra, în nr. 12/1959, arăta că cele mai noi date despre relieful fundului Oceanului Atlantic atestă că grandioasa rețea de irigații de pe Atlantida avea și rolul de ameliorare a solului.

Dar cel mai surprinzător lucru este legătura pe care

o fac unii atlantologi, adepți ai culturii înalte ale atlanților, cu legenda zeului Thol al vechilor egipteni, care se presupune că a venit din Atlantida aflată în pragul picirii, unde ocupa un loc de primă mărime. Simțind apropierea morții, Thot și-a expus înaltele cunoștințe în *Tablele de smarald,* text legendar a cărui proveniență n-a fost încă stabilită, scris într-o limbă aparte, simbolică și figurativă. Aceste cunoștințe ce constituie un bun al civilizației moderne, erau uluitoare pentru acele vremuri, reprezentând, în esență, unitatea în diversitate a macrocosmosului, definind in acest sens forțele interne ale materiei care se află în cele mai mici particule, dar și in mase uriașe de substanță și arătând cum acestea pot fi luate în stăpânire. Savantul N. F. Jirov, în extrem de documentata sa carte, *Atlantida* apărută la Moscova în 1964 (730 de lucrări și articole folosite ca bibliografic), pentru a nu-și pierde postul, include datele cuprinse în *Tablele de smarald* în capitolul *Legenda ezoterică a Atlantidei,* însă cl lasă ca cititorii să citească printre rânduri, scriind: **„Această interpretare, prezentată într-o revistă franceză** (Bac H., *A propos des „Tables d'Emerand",* in *Atlantia,* nr. 195, Paris, 1959 pp. 79-82, pe care o indică ca bibliografie - n. a.^, **este atât de interesantă încât merită s-o reproducem aici[1]*.[1']**

Același savant, preluând o legendă ocultă din lucrarea lui A. 1. Șternfeld, *Introducere în cosmonautică,* o reproduce in rezumat, arătând că **„în timpul pieirii Atlantidei, o parte a atlanților s-a salvat cu ajutorul unor nave cu reacție, zburând din America și Africa, iar o altă parte ar fi plecat cu rachete**

cosmice pe alte planete. întrucât astfel de nave erau la dispoziția unui număr foarte restrâns de persoane - numărul lor fiind, în general, neînsemnat, ca de altfel și baza materială - cu ele s-au salvat foarte puțini atlanți, care însă și-au pierdut puterea lor din trecut. Navele s-au uzat, rezervele de combustibil s-au epuizat și navele rămase, devenite acum inutilizabile, au fost distruse de popoare care își aminteau despre

expedițiile de pedepsire ale atlanților. Această legendă a stat la baza unui șir de capitole ale romanului fantastic «Aelita» al lui A. N. Tolstoi" .

Când am citit rândurile de mai sus, in 1981, am zâmbit, dar când am citit în cartea lui Dan Apostol, *Deocamdată... enigme,* că, potrivit *ecuației Green-Bank,* în galaxia noastră ar putea exista aproximativ 50 de milioane de civilizații, aflate în diferite stadii de dezvoltare[15], zâmbetul mi-a înghețat pe buze, dar tot am rămas sceptic. Scepticismul a începui să se risipească când am aflat că genialul savant Albert Einstein a spus: **„în fața imensității Universului, cuvântul «imposibil» pronunțat cu teamă și respect, de umanitate, dispare";** și tot el a afirmat că O. Z. N.-urile sunt produsul unei civilizații plecate de pe Pământ acum 20 000 de ani. Ce secrete a dus în mormânt marele om de știință, de a putut face această ultimă afirmație?

în legătură cu O. Z. N.-urile, de care se ocupă pe larg o nouă știință, ufologia, voi relata doar două aspecte. Emisiunea TV Cluj din 6 decembrie 1993, dedicată *obiectelor zburătoare neidentificate,* a redat imagini din arhivele secrete americane, care au devenit publice datorită trecerii a patru decenii, unde este înfățișat contactul fizic al specialiștilor americani cu un extraterestru capturat în 1948, sosit pe Terra cu o „farfurie zburătoare", care avea un câmp gravitațional propriu. Extraterestrul a avut cinstea ca în 1954 să ia contact personal cu președintele S. U. A., Eiscnhover, care i-a declarat că lumea nu era pregătită pentru aceste întâlniri, probabil având în vedere tulburătoarea diferență în favoarea civilizației necunoscute.

Timothy Good, unul din cei mai autorizați cercetători contemporani ai fenomenului O. Z. N., notează că președintele Mihail Gorbaciov a admis că **„fenomenul O. Z. N. aparține realității și ar trebui tratat în mod serios"[16].**

întrebarea care se pune este dacă allanții erau în stare să plece cu rachete cosmice spre alte planele și pentru aceasta

trebuie explicată problema necunoscută încă a

determinării cu certitudine a regiunii unde au apărut oamenii de Cro-Magnon.

Lucrurile se complică foarte mult deoarece nici o teorie științifică nu este destul de bine argumentată pentru a explica veridic și complet aventura rasei umane. Capacitatea cutiei craniene care determină mărimea creierului, dar și gradul de inteligență, a evoluat lent de la *Australopiteci* la *Homo Erecms,* cu numai 200 cm , în 2-3 milioane de ani, pentru ca să facă uriașul salt la *Homo Neanderthalensis* (apărut acum 150000 de ani și dispărut acum 30000 de ani) - de 700 cm^3, iar la *Homo sapiens Cro-Magnon* (apărut acum 30 000 de ani), cu încă 100 cm^3! Cu alte cuvinte *Cro-Magnonii* aveau performanțele psihice ale contemporanilor, și chiar le depășeau în unele cazuri. După calculele cercetătorului Bolk, ar fi fost în mod normal necesari încă 30 de milioane de ani in plus pentru a se ajunge la performanțe fizice și psihice ale grupei *Cro-Magnon* în cazul păstrării ratei de evoluție obișnuită de la *Australopithecus* și până la *Homo Neanderthalensis.* Să nu uităm că *Cro-Magnoni* plecați probabil din Atlantida au avut realizări excepționale: producerea focului, realizarea unor arme cu care să poată lovi la distanță, olăritul, capcane de vânătoare, construcția de locuințe, descoperirea unor principii de bază ale tehnicii, dacă numim numai pârghia și roata, domesticirea animalelor[17].

Un posibil răspuns la inexplicabilul salt al capacității craniene descris mai sus, a fost căutat în *neotenie* care este definită ca mecanismul biologic ce permite unor specii să păstreze caractere infantile sau neonatale pe parcursul vieții, proces ce a stat la baza evoluției omului din maimuță. Specialiștii arată însă că neolenia nu poate fi provocată decât printr-o intervenție genetică repetată!! Deci neotenia, cu alte cuvinte un adevărat control în evoluția speciei *Homo Sapiens,* pentru prima oară avansată de anatomistul olandez Louis Bolk, a fost reluată de cercetători actuali, care sunt de părerea stupefiantă că, dacă exista o evoluție normală, mecanismele genetice nu puteau apărea, decât într-o perioadă de cel puțin zece ori mai lungă decât cei 15 milioane de ani, acceptați ca interval al'edificării speciei *Homo Sapiens.*[18]

Dacă admitem că prin inginerie genetică exlratcreșirii au implantat inteligența Cro-Magnonilor din Atlantida, aceștia puteau să conducă legendarele nave cu reacție atât spre alte

planete cât și spre alte zone ale Terrei, în timpul pieirii continentului allant. Astfel s-ar da răspuns la o altă mare întrebare și anume care este originea unor populații actuale, care au caractere genetice și rasiale neobișnuite?

Din această categorie face parte casta nobiliară a oamenilor albi, foarte inalți, având părul și barba de culoare roșie sau blondă și urechile alungite in mod artificial, prin atârnarea în lobii lor a unor cârlige de 10 —15 cm, descoperiți de olandezi când debarcă în 1771, pe Insula Paștelui. Acest mic grup de populație are realizări impresionante, dintre care amintim doar cele 1000 de statui uriașe, platforme și rampe de piatră pe care legendele susțin că -au aterizat *Viracochas* (oameni zburători) - care stau la baza cultului *„oamenilor fregată[1]',* ce apar reprezentați pe gravuri și sculpturi cu aripile și capetele păsării numite fregată. Sunt legende care susțin că *Viracochas* au venit de pe continentul american, navigând pe mare în niște ambarcațiuni foarte mari. O parte a *„urechilor lungi"* au plecat pe mare spre Polinezia de unde urmele lor se pierd definitiv în largul Pacificului. Denumirile indigene ale Insulei Paștelui: *Te Pito o te Henua* („Buricul pământului"); *Rapa-nui* („Rapa cea Mare") și *Mata-Kite-Rani* („Ochiul care privește spre cer"), dovedesc lingvistic că *Viracochas* au venit pe insulă din patria lor cea mare Peru, privind pentru eternitate spre ea.[19] Dacă analizăm lucrările ezoterice ale unor inițiați ca Blawatska, Manzi, Scott-Eliot, Steiner, atlanții apar de multe ori cu pielea deschisă la culoare, cu părul blond sau roșu și înalți de circa 3 m. Legendele indienilor din Peru spun că zeul Manco-Capac **„a venit din cer cu soția sa, o femeie albă cu ochii albaștri și păr roșu“** iar cele preincașe sunt pline de faimosul Viracocha, care a creat Pământul din haosul primordial[20]. Dar, se pune întrebarea, de unde știau acești indieni că în spațiul cosmic domnește întunericul și frigul, iar

stelele se nasc și mor ca și oamenii?! Viracocha și însoțitorii lor, *Fiii soarelui,* erau oameni albi foarte înalți, cu părul și barba blonde sau roșii, ceea ce contrastează puternic cu popoarele amerindiene, iar ca o confirmare palpabilă, în Peru au fost descoperite mumii... blonde. Vestitul faraon Keops a avut printre numeroasele lui soții o blondă care i-a dăruit o fiică tot blondă, Platon indicând clar că atlanții au cucerit Egiptul."[1]

Pentru a aborda în.totalitate problema populațiilor actuale cu caractere genetice cu totul deosebite, s-ar putea scrie o carte voluminoasă, dar nu acesta este subiectul capitolului de față. Analiza firelor de păr și a pielii efectuată de experți francezi, peruani și nord-americani, a unor „mumii blonde", perfect conservate în uriașele peșteri mortuare din deșertul Paracas, aflat pe coasta peruană a Pacificului, au dovedit că era vorba de o rasă Cro-Magnon.^ Dar cum puteau aceste civilizații preincașe să prelucreze platina, a cărei fuziune se produce la peste 1800°C, sau să traseze giganticele, controversatele desene din valea Nazca a căror dimensiuni ieșite din comun sunt vizibile în întregime doar de la înălțimi de peste 800 m? (or, în împrejurimi nu există munți și dealuri). Desenele au fost executate într-o perioadă îndelungată de timp, dintr-un aparat ce staționa la punct fix,' pentru a permite calculul precis al coordonatelor. Gravurile cuprind figuri de animale și una singură de om, însă realizate la scară gigantică, iar ceea ce dă cel mai mult de gândit sunt uriașele *piste* dreptunghiulare, perfect rectilinii, cu lungimea de 14-10 km, iar devierile de la linia dreaptă a unei piste lungi de 8 km, sunt numai de 1-2 centimetri! Toate pistele se sfârșesc brusc, unele la marginea falezelor și a prăpăstiilor, ceea ce elimină ipoteza că ar fi fost drumuri. Unele *borne* de piatră așezate la 1,5 m distanță una de alta, ca și întreținerea acestor trasaje uriașe seamănă uluitor cu cosmodromurile și aeroporturile militare moderne, iar presupunerea că sunt realizări ale capriciilor naturii este greu de admis[73].

Am pomenit mai înainte că Viracochas își pierd urmele din Polinezia în imensitățile Pacificului, dar poate

ei sunt străbunii îndepărtați ai straniei populații *Ainos* din insula japoneză Hokkaido, cu evidente caractere somatice europene: prognatismul, pigmentația și pilozitatea rasei albe, având o înălțime medie de 2 m. Populația denumită și *Ainu* înseamnă *persoană* sau *om,* și numai 3000 sunt aini „curați", ce nu s-au amestecat cu populația japoneză.

Minipoporul respectiv număra doar 50 000 de oameni în 1978 și nu se explică cum a supraviețuit la 20000 km distanță de cea mai apropiată populație albă. *Ainos* au limbă, cultură și mod de viață specifice, iar legendele lor spun că sunt urmașii unei populații care a fost educată la înalt nivel de atotștiutorul

zeu Okiku-rumi-Kamui, aterizat în vremuri imemorabile în nordul insulei Hokkaido, care după ce și-a îndeplinit nobila misiune s-a urcat din nou în nava cu care venise, metalică, argintie ziua și roșie noaptea, dispărând pentru totdeauna spre stele, într-un zgomot ca de tunet.[24]

Grupa sangvină a populației Ainos este total diferită de a celorlalte populații de pe glob, dar iată că în anii ’60 și, respectiv, ’70, în imensele jungle amazoniene din Matto Groso, ținutul comorilor și al aventurierilor de pretutindeni, au fost descoperite triburile enigmatice de indieni cu pielea albă, păr blond sau roșcat și ochii albaștri numite *Los Bravos („cei liberi și curajoși").*

în 1977, membrii unei expediții anglo-braziliene au dat la izvoarele râului Araguaia, de războinici blonzi, înalți de 2 metri, cu trupurile de o mare perfecțiune fizică, complet goale; grupul având înarmate cu arcuri, săgeți și lănci, chiar și pe femei. După priviri curioase, dar nu ostile, la o comandă, grupul a dispărut tot atât de repede precum apăruse. în 1979, însă, cercetători de la *Fundația Națională pentru Problemele Indienilor,* au intrat în contact direct cu membrii tribului de indieni albi numit *pixuma,* după zona unde au fost depistați - râul Pixuma, situat la 70 km de Brasilia. Cercetătorii și-au dat seama că au în față pe descendenții europoizi ai rasei *Cro-Magnon-Chancelade* ce vorbeau o limbă total necunoscută, dar care amintea de incașă;

erau de o perfecțiune statuară, dar au refuzat orice

analiză de natură medicală. S-a mai auzit de ei, sporadic, până în 1984, refuzând orice contact cu civilizația și pe bună dreptate, dacă ținem seama de genocidul produs în rândul indienilor amazonieni, în ultimele trei secole[25]. Poate ei sunt urmașii *Fiilor Soarelui* aduși de *Viracocha,* poate au aceiași grupă sangvină cu Ainos, poate...

După cum am văzut, știința actuală nu poate răspunde la multe întrebări importante, negând uneori *Dialogurile* lui Platon, care au fost- numite de mulți cercetători, ca plăsmuiri ce nu au nimic comun cu realitatea istorică. De cealaltă parte se opun nume de prestigiu ale științei contemporane: profesorii Richard Hennig, Adolf Schulten, Albert Rivaud (Sorbona), J. V. Luce (Oxford), Ivar Lissner, H. H. Borchardt, Redă Malaise, Sprague de Camp și mulți alții.[26]

Legenda lui Platon aruncă două umbre de fantastic:

localizarea Atlanlidei în Oceanul Atlantic intră în contradicție cu permanența în timp a oceanului respectiv, iar în al doilea rând explicația civilizației alianțe, net superioare față de popoarele din jur, aflate cel mult in mezozoic. în consecință, Atlantida a începui să fie căutată pe tot globul.

Suedezul Olof Rudbeck indică patria sa ca veritabilă Atlanlidă, iar orașul întemeiat de Poseidon - Upsala, într-o lucrare vastă, publicată în 1675. Renumitul astronom Bailly, ridicat de revoluția franceză in postul de primar al Parisului, plasează Atlantida în nordul Groelandei, contrazicându-1 pe germanul Johann Christian Bock, care, „descoperise[14] cu 100 de ani mai înainte, controversatul continent în Africa de Sud, ca la 1868, Godron să indice patria atlanților în Sahara, iar peste un deceniu, Etienne Felix Berlioux anunță marele eveniment al găsirii Atlanlidei în regiunea Munților Atlas din nordul Africii.

Atlantida a mai fost „găsită[44]: în țara Yoruba aflată de-a lungul malurilor Nigerului; în Creta; îh Marea de Azov; lângă Insulele Britanice; în Marea Tireniană, în Egee; în Mediterana; în Tunisia; în Sicilia; în Malta; în Olanda, în Danemarca; în Palestina; în Caucaz; în orașele Gades și Tartessos din Spania; în Antile; în Insula

Madagascar; în Mongolia; în Marea Sargaselor; în Amazonia; la Micene, etc.

Nici una din aceste ipoteze nu rezistă criticii științifice din lipsă de dovezi arheologice certe, de popularitate în rândul unui grup de cercetători printre care se numără Jacques-Yves Cousteau, bucurându-se *ipoteza niinoică* lansată de profesorul J. V. Leuce. După al doilea război mondial, specialiști ai Institutului de seismologie din Atena și ai Institutului geologic Lamont al Universității Columbia, au ajuns la concluzia că o erupție vulcanică de o putere neobișnuită s-a produs pe insula Thera-Santorin, aflată la numai 120 de kilomatri nord de Cnossos, capitala Cretei minoice, valuri uriașe inundând cele două insule și distrugând, pe prima, orice formă de viață.

în 1976-1977, o echipă de scafandri de pe nava de cercetări oceanografice *Calipso,* sub conducerea comandantului Cousteau, a confirmat atât grandioasa explozie cât și consecințele ei, care au distrus atât de înfloriloarea cultură a Cretei minoice, pe care o cunoaștem încă din școală.

Această ipoteză are punctul vulnerabil în cronologie, deoarece

identificând insula Atlantis cu Creta, nu s-au scurs, cum scria Platon, unsprezece sau douăsprezece milenii de la nimicirea ei, ci doar trei și jumătate. Dacă îl luăm pe Platon ca atare, este valabil raționamentul lui Horia Matei că, **„dacă admitem existența Atlantidei în fața Coloanelor lui Hercule (Gibraltar), trebuie în mod implicit să admitem și posibilitatea, ba chiar probabilitatea existenței unor contacte foarte vechi între apusul Europei (și Africii) și America - contacte considerabil ușurate de prezența marii insule astăzi acoperită, total sau parțial, de apele oceanului. Cu alte cuvinte, nu Columb cu caravelele sale spaniole (în 1492), nici Leif Erikson cu normazii lui (în jurul anului 1000), sau Brandan cu călugării săi irlandezi (circa 550), au stabilit primele contacte directe dintre Europa și America - aceste contacte fuseseră stabilite cu multe milenii**

O altă ipoteză, pe care o voi expune pe scurt este cea a Insulelor Canare, care fac parte din cele cinci grupuri de insule situate în fața coastei de sud-vest a Europei și a coastei de nord-vest a Africi, ce apar sub genericul de Macaronezia. Atât studiile lui N. F. Jirov, în colaborare cu paleontologul italian Alfo Baiocco, cât și studiul din 1958 al lui Attilio Gaudio, sau altele mai noi, nu pot să dovedească cu certitudine originea celor mai vechi locuitori ai Insulelor Canare, strămunii Cro-Magnoni ai guanșilor.

Mitologia greacă numește Canarele, Insulele Blajinilor, pe care se găseau legendarele Câmpii Elizee, unde cei protejați de Zeus, tatăl tuturor zeilor, trăiau o fericită viață veșnică. Analizele privind speciile endemice din Macaronezia au dus la concluzia că Insulele Canare sunt cele mai vechi, dar nu există o părere unică cu privire la natura geologică și la timpul formării celor 5 grupuri de insule.

N. F. Jirov îi numește pe Cro-Magnonii canarieni - *giumșii propriu-zișI* - cu o talie înaltă (peste 1,80 m), față lată, bărbia triunghiulară, orbite mari joase și sprâncene pronunțate, printre ci intâlnindu-sc frecvent indivizi blonzi, cu ochi albaștri și chiar roșcovani. Erau un popor frumos, dar „vedetele" erau fără discuție femeile din Gran Canaria. Acești aborigeni exterminați in totalitate la mijlocul secolului al XVl-lea de spanioli, au o structură gramaticală a limbii încă neelucidată, iar în insula

Gomera oamenii comunicau în a doua jumătate a secolului nostru nu prin cuvinte, ci prin fluierături!

Nici unul din cele trei tipuri de scrisuri atribuite aborigenilor canarieni nu a fost descifrai, o altă ciudățenie fiind numărul foarte mare de mumii apreciate ca deosebit de vechi. Procedeul de mumificare era in piei de animale, cusute cu grijă.

Atlantologii au privit cu interes și faptul că în Gran Canaria au existat și fecioare preoțesc, numite *harimaguadas,* asemănătoare cu fecioarele soarelui din Peru incași, dar cea mai mare enigmă a rămas originea

populației autohtone care nu cunoștea navigația pe mare, nu avea nici cele mai elementare mijloace de plutire, iar foarte mulți nu știau să înoate.

Toate acestea i-au făcut pe mulți atlantologi să opineze că guanșii sunt, probabil, ultimii descendenți ai atlanților, iar Canarele ultimele resturi ale Allantidei.[28]

Și acum abordăm și plaiurile mioritice, cu Simion Florea Marian, membru al Academiei Române, care scria în 1901, că *Blajinii* sunt un popor de creștini locuind, goi, pe o insulă, printre livezi de pomi roditori, ale căror fructe sunt unica hrană a acestor ființe/[9] Comentând această variantă, Victor Kernbach arată că aici se deslușește limpede intruziunea mitului greco-roman despre Insulele Fericiților[30], dar tot Simion Florea Marian menționează alte narațiuni in care Blajinii sunt urmașii lui Set, al treilea fiu al lui Adam și al Evei,[31] deci este o populație extrem de veche. Din cele ce urmează reiese că Blajinii nu erau alții decât allanții!

Nicolae Densușianu, membru corespondent al Academiei Române în Secțiunea istorică, și-a cheltuit 40 de ani din viață pentru a dovedi în 1913, în monumentala sa lucrare *Dacia preistorică,* că suntem-strămoșii celui mai mare imperiu din istoria omenirii, Imperiul Pelasgic. Teoriile și interpretările lui Densușianu sunt în mare parte depășite în urma descoperirilor arheologice făcute ulterior, multe sunt eronate, dar ceea ce rămâne pozitiv este imensa bibliografie a autorilor antici, ale căror pasaje întregi sunt redate în românește.

Dacia preistorică concluzionează că nucleul spiritual inițial al Imperiului Pelasgic era in perimetrul Porților de Fier - Munții Bucegi - Munții Buzăului. Nu vom comenta argumentele lui Densușianu nici pro nici contra, ci se vor enunța numai elementele

care susțin teoria că în perimetrul mai'sus amintit, extins cu Marea Neagră, s-a dezvoltat o civilizație atlanlă.

Citind o serie de autori antici, Densușianu arată că în timpuri foarte vechi, primitive, ale istoriei, în Insula Leuce (Albă) se afla *Templul Hyperboreilor* (a cărui origine vine de la vântul Borea), templu al zeului Apollo,

de formă sferică la exterior și plin- de daruri. Hypcrboreii aveau un mod propriu de a vorbi și se manifestau prietenos mai ales față de atenieni și locuitorii din Delos. Populația respectivă îl venera foarte mult pe Apollo, deoarece mama sa Latona se născuse pe Insula Leuce, deci era Hyperboreană, Densușianu susținând că de la numele ei își trage denumirea Ostrovul Letei din Delta Dunării.

Apollo revenea în insulă la un interval de 19 ani, prilej cu care Hyperboreii organizau la începutul primăverii, serbări vesele cu muzică și dans. Cercetătorul menționează că celebrul oracol a zeului Apollo din Delphi a fost întemeiat de niște oameni veniți din țara Hyperboreilor (corect hiperboreenilor - n. a.).

Deosebit de inderesant este faptul că, citând legendele apollinice, Densușianu arată că sunt variante ale autorilor antici în care Apollo (cel bun, cel alb, cel pur) apare ca fiu al zeului apelor, Neptun[3]\

Templul lui Apollo din Insula Șerpilor s-a bucurat, se pare, de o deosebit de mare popularitate înainte de războiul troian, având răsunet până in zilele noastre în colindele românești, miraculoasa, imagine fiind **Biserica cea mare cu 9 altare** sau **Mănăstirea albă sfântă,** aflată în prundul (insula) Mării Negre. Densușianu, citând *Dicționarul topografic* a lui Frundescu, arată că diferite insule din albia Dunării poartă numele de prund, iar sub cuvintele *„prund de mare“* din colindul de mai jos se înțelege **„o insulă mică în mare“[33]:**

într-al Mărei negre prund La dalbele mănăstiri
Ler, D6mne, Ler,

Eca D6mne-n prundul mărei Hoi Leronda
Lerului D6mne, La mănăstirea cu n6uă altare
Mi-ard n6uă lumânări

Sus’mi ard și jos’mi pică,
Picătura ce pică
Slujescu-mi nouă preoți
Și cu nouă logofeți...

Tcodorescu, *Poesii populare,* p. 43.
(S-a păstrai ortografia din textul original - n. a.)

După alte colinde, mănăstirea se află într-un ostrovel (insulă mică) dintre Marea Albă (denumirea antică a părții vestice a Mării Negre) și Marea Neagră propriu-zisă - după Densușianu. Reproducem mai jos cele două citate[34]:

Ostrovel de mare, Cam din Marea albă Și din Marea nâagră...

(comuna Băbeni-Români, Jud. Dâmbovița)

Prundulejul Mării dalbe
La dalbele mănăstiri
Sunt nouă preoți bătrâni...

(comuna lanca, jud. Brăila)

Densușianu ajunge la concluzia că mănăstirea îndreptată cu ferestrele in număr de 9 (toate elementele arhitectonice sunt în număr de 9), spre *sfântul Soare* este faimosul templu a lui Apollo din timpuri *urano-saturnice,* și mai face precizarea că sub numele de *Ilion* din colindele noastre, apare cel numit *Soarele* sau *Apollo.* în timpurile primitive ale istoriei[35].

De la bun început trebuie să remarcăm că nu s-a găsit nici un fel de urme arheologice ale Templului lui Apollo, dar aceasta se poale explica prin:

— construirea pe insulă a mărețului templu a lui Ahile descris in prezenta lucrare, care putea distruge sau folosi materiale din cel al lui Apollo;

— niciodată pe insulă nu au fost făcute cercetări arheologice sistematice;

— nu se știe ce relicve au scos la lumină săpăturile arheologice sovietice, unele submarine, din 1991-1992.

Numele de *Poseidon,* întemeietorul *„Imperiului Atlant"* înseamnă în opinia lui Adrian Bucureseu „Cel care. stă"[3]*', dar figurina celebră *Gânditorul de la Hamangia* șade probabil pe un scăunel puțin înalt,

privind undeva departe, cu capul între mâini, într-o atitudine contemplativă, poziție care i-a adus privilegiul de a fi simbolul privatizării în masă din țara noastră. în opinia autorului mai sus citat, *sei-don* mai înseamnă și *„(îl) [ine apa; vas; corabie etc. ',* deci denumiri legate indisolubil de apă, și admițând că *Gânditorul* îl reprezintă pc Poseidon se pune problema unui atât de mare grad de abstractizare la un „neolitic", care se poate explica prin neotenie sau, mai precis, prin intervenție genetică repetată, care în opinia subsemnatului nu era străină atlanților.

Citând din Platon aflăm că în capitala atlanților **„Palatul regal dinăuntrul acropolei era rânduit astfel: la mijloc fusese lăsat acolo, inaccesibil, templul sfânt dedicat lui Cleito și al lui Poseidon, înconjurat de jur împrejur de o îngrăditură de aur...**[37] (vezi Anexa nr. 10, p. 163 și Anexa nr. 11 p. 164).

Ansamblul acesta este foarte asemănător cu templul Soarelui și Lunii, din Cuzco, capitala enigmaticei populații a incașilor de pe continentul sud-american, considerată de origine atlantă, de unii atlantologi, dar seamănă și cu *Templul Hyperboreilor* din Insula Șerpilor, de formă sferică la exterior, care în opinia lui Densușianu reprezenta un centru de cultură spirituală a populației insulare.

în lucrarea de față am descris pe larg celebrul templu a lui Ahile din Insula Șerpilor (Leuce), cu ziduri ciclopice, adică fără nici un liant între ele, construite din mari blocuri de piatră, întocmai ca zidurile construcțiilor din capitala atlanților descrisă de Platon. Ca să ne imaginăm despre vechimea templului lui Ahile, dar mai ales de faptul că termenul de *ciclopi,* de la care derivă *ciclopice,* trebuie căutat în spațiu) carpato-danubiano- pontic, este de remarcat faptul că Homer, care dă cele mai vechi informații despre ciclopi în cartea a X-a a *Odiseii,* arată că acesta a fost un popor prin excelență pastoral viețuind în nordul Tracici, iar Hesiod ii socotea pe ciclopi drept titani, fii ai lui Uran și ai Gaei.

Pausanias, scriitor cu pregătire multilaterală care a călătorii mult în bazinul Mării Medilcrane, situându-se in perioada romană

a lucrăturii grecești, nota in secolul al II-lca d.Hr.: **„Există la gurile Istrului, în Pontul Euxin, o insulă închinată lui Ahile, numită Leuke. Ea are o circumferință de 20 de stadii, este plină de păduri stufoase și de animale, unele sălbatice, altele domestice; în ea se află un templu al lui Ahile și o statuie. Se spune că cel dintâi om care a venit în această insulă, a fost I.eonymos din Crotona. Crotomiații se aflau în război cu locrienii din Italia, care pe baza rudeniei lor cu locrienii din Opunt, au chemat în sprijinul lor pe Aias, fiul lui Oileus. I^eonymos care comanda pe crotoniați și care a atacat pe locrieni în partea unde era așezat Aias, a fost rănit, și, Fiindcă suferea cumplit din pricina rănii căpătate, s-a dus la Delfi. Pythia l-a trimis în insula Ixiuke și i-a spus că acolo i se va înfățișa Aias, care îl va tămădui. Insănătoșindu-se după un timp, s-a întors din insula Ixuke, unde spunea că văzuse pe Ahile, pe Aias fiul lui Oileus, pe Aias fiul lui Telamon și, împreună cu ei, pe Patroclos și pe Antilohos.“^[8]**

Din acest text reiese că dacă celebra prezicătoare Pythia de la oracolul din Delfi l-a trimis pe Leonymos în insula Leukd pentru vindecare, e foarte probabil ca Delfi să fi fost creat de hiperboreeni deci de atlanți, iar insula era un loc miraculos din punct de vedere al efectelor medicale. Adăugând la aceasta că Hecateu numea *Insula Hyperboreenilor* și cu numele de *Helixoea,* care nu este alta decât *Felicia* sau *Insula Fericirilor,* și tot sub acest nume, dar sub cel grecesc de *Makaron (A Fericirilor),* apare insula Lcuce la marele enciclopedist roman C. Plinius Secundus (23-79), in *Istoria nautrală* (IV 27. 1-2), iar în opinia lui Adrian Bucurescu - *Atlantis* se traduce prin *Fericirii, Frumoși?*[9]*,* suntem numai la un pas de o concluzie importantă.

Unii allantologi consideră Insulele Fericiților (Canarele), ca un rest al continentului dispărut Atlantida, iar denumirea identică a unui grup de insule din Oceanul Atlantic cu a actualei Insule a Șerpilor, parc, la prima vedere, o coincidență. Tot o coincidentă pare altă denumire a Canarelor - cea de Insulele Blajinilor, dar numele de Blajini are o rezonanță destul de curioasă in

folclorul românesc, fapt dc care am amintit.

Boccaccio menționează că, in anul 141, in timp ce o navă portugheză vizita insula Gran Canaria (din grupul Canarelor - n. a.), a fost descoperită o clădire in care se găsea statuia unui

bărbat gol, având doar un șorț sumar, din frunze de palmier, care ținea un glob in mână. Statuia respectivă, a fost dusă la Lisabona și de soarta ei nu se mai știe nimic[40]. Horia Matei este de părere că statuia poale să-l reprezinte pe **„același Atlas la care se pare că face aluzie și anticul Solon (prin intermediul lui l'laton), iar globul de pe umăr era bolta cerească: așa este foarte ades reprezentat Atlas, fiul lui lapet și fratele lui Prometeu, în arta statuară de inspirație mitologică; evident., că în acest caz este vorba de Atals, întâiul născut a Ini Poseidon și rege în Atlantida**[41].** Dar, Diodor din Sicilia scrie că regele Atlas, al cărui imperiu se alia lângă ocean, a fost primul care a privit universul ca pe un glob (lib. IV 275 - *Plinii Hist. Nat.* lib. II 2), ceea ce dovedește cunoștințe deosebit de înaintate pentru acele timpuri, iar la Herodot, Atlas este numele unui râu însemnat, care curge din înălțimile Haemului vechi (Carpați) și se varsă în Islrul de jos (Dunărea de jos), Densușianu identificând acest râu cu Oltul de azi[4'].

în urma acestor analize de mitologie comparată, se conturează ipoteza că în zona Mării Negre, respectiv în Insula Leuk6 au venit probabil atlanți, în urma scufundării continentului lor, în zona mării respective descoperindu-se ruine subacvatice destul de impresionante: în golful Koktebel; în Chersones lângă Feodosia; în partea de est a strâmtorii Kerci, pe locul importantului port antic Fanagoria.

Nu putem trece cu vederea că în Marea Neagră există un **„alt triunghi al Bermudelor**,** mobil, și lăsând la o parte legendele gruzine și povestirile marinărești rusești din secolele X111-X1V, care povestesc despre dispariții misterioase de bărci și corăbii; **„mai recent, foști ofițeri ucrainieni din fosta Flotă sovietică a Mării Negre au dezvăluit**

conținutul unor dosare ultrasecrete, referitoare la fenomene inexplicabile, petrecute în timpul războiului. Astfel, la.- 31 unai 1944, crucișătorul sovietic «Țiolkovski» a dispărut undeva la 70 km sud de Crimeea, în plină zi, pe o vreme excelentă, însă după ce căpitanul raportase intrarea într-o ciudată ceață neagră. I^i *5* iulie 1944, avioanele decolate din Odessa pentru o recunoaștere marină nu s-au mai întors, iar martorii oculari - câțiva pescari executați ulterior de K. G. II. - au povestit că aparatele au intrat într-un nor de asemenea negru, din care n-au mai ieșit[44].** Și acesta nu e

singurul... caz. Deci, se pune fireasca întrebare: dacă știința nu a răspuns la acest fenomen contemporan, și nu e unicul, cum să răspundă dacă armura lui Ahile avea sau nu proprietăți electrostatice, sau ce boli indică vindecarea prin acupunclură, adâncitura din ceafa *Gânditorului,* alias atlanlul Poseidon?!

Să vedem care sunt ipotezele moderne ale prezentei atlanților și'în spațiul mioritic. Poale că *Dacia preistorică* a lui Densușianu, rămânea uitată în rafturile bibliotecilor, dacă trei descoperiri uluitoare nu făceau ca să fie necesar a fi recercetală. Cercetătorul arăta că centrul mare și puternic al populațiunii neolitice din Europa, s-a format la Dunărea de Jos și pe teritoriul Daciei, după venirea curentului cel mare meridional sau Carpato-Mycenic, sau a oamenilor născuți de-a dreptul din pământ, cum se numeau aceștia, iar nucleul spiritual al acestui centru erau altarele, coloanele și statuile de dimensiuni colosale din Bucegi, printre care și reprezentarea megalitică cunoscută de noi ca *Sfinxul.*

O primă observație este că din pământ s-au născut, după Platon, primii locuitori ai Atlanlidei, Evenor și Leucipe, iar a doua este că *Sfinxul* din Bucegi a suferit numai in ultima sută de ani serioase modificări în urma acțiunii agenților naturali, dar și a turiștilor, el fiind după unele fotografii.și desene mai vechi, mult mai aproape de o imagine din profil, a unui uriaș chip uman, și mai bine conturat sub anumite unghiuri de lumină. Asupra acestei uriașe stânci sunt păreri pro și contra în rândul

cercetătorilor: dacă e un capriciu al naturii sau o sculptură gigantică, și nici cercetări nu s-au făcut la baza ei, dar ceea ce este ciudat pare a fi partea superioară ca o „căciulă", din alt tip de stâncă. *Sfinxul* situat pe platoul din apropierea cabanei *Babele,* a revenit în actualitate după ce cunoscutul cercetător peruvian Daniel Ruzo (care a descoperit în Peru, sculpturi de dimensiuni uriașe pentru realizarea cărora autorii unui popor necunoscut au folosit acum circa douăzeci de milenii, stânci naturale), a cercetat *Sfinxul* și vârful *Omul,* în 1968. Cercetătorul nu a exclus posibilitatea ca unele megalile din munții noștri să fie prelucrate de oameni, părere susținută și de prof. Traian Naum, în timp ce prof. Victor Tufcscu și prof. Petre Coteț neagă vehement originea antropică a *Sfinxului*[44].

Dar, să poposim la *Sfinxul* din Egiptul antic, țară care în

opinia lui Plalon, și nu numai, a fost cucerită de atlanți. Acest gigantic idol, leu în poziția șezând întins, cu cap omenesc, are o înălțime de circa 20 de metri și o lungime de circa 57 de metri, fiind puternic erodat de agenții naturali de-a lungul mileniilor. Apoi, cuceritorii arabi, la începutul secolului al IX-lca, conform pcrceptelor *Coranului,* care nu permite reprezentarea chipului uman, l-au mutilat, distrugându-i uriașul nas. Și in cazul *Sfinxului* egiptean controversele în datare sunt prezente, în timp ce majoritatea cercetătorilor sunt de opinie că arc aceeași vechime cu marile piramide de la Giseh din vecinătate; sunt alți specialiști care apreciază la circa 9000 de ani vechimea lui și chiar mai mult. Dar nu aceasta este problema cea mai importantă, ci faptul că istoricul egiptean Manethon relatează despre fabuloasa țară *Siriath,* ce s-ar fi scufundat catastrofal în epoca primului zeu-rege al Egiptului, *Thot,* iar pe de altă parte legendele egiptene vorbesc despre insula *Aaru* sau *Amenti,* aflată la apus, înconjurată de ziduri metalice, cu multe porți dispuse radiar, ceea ce seamănă izbitor cu capitala atlanților descrisă de Platon. Or, numele Sfinxului vine de la egipteanul *Shespank,* care înseamnă *Statuie vie*[4>], și amintește uluitor de uriașele statui din

Insula Paștelui a *urechilor lungi,* socotiți de atlantologi urmașii atlanților. Conform tradiției orale, strămoșii urechilor lungi au mișcat statuile respective în greutate de câteva zeci de tone de la locul construcției până la locul amplasării lor (o distanță apreciabilă), prin telepatie, procedeu cunoscut atlanților. Există și o interpretare a inițiaților, deci ezoterică, conform căreia Sfinxul egiptean a fost ridicat în cinstea faraonului luminat Orpheus care era denumit adeseori *Leul* în amintirea reginei *Leukippe (Leoaica),* străbunica sa, or *Leukippe = Leucipe,* știm foarte bine cine era! Ezolcriștii merg mai departe arătând că Orpheus a fost cel care a acceptat separarea Egiptului de Centru, dar acest Centru spiritual era tocmai cel pomenit de Densușianu, în spațiul Porțile de Fier-Munții Bucegi-Munții Buzăului-Marea Neagră, unde clima neprielnică nu a permis decât păstrarea *Sfinxului românesc* și a *Babelor* din Bucegi[46].

Simple fabulații vor spune cercetătorii de marcă, și, pentru a risipi îndoielile acestora, se vor aduce dovezi arheologice, precum și cele rezultate din explorarea spațiului cosmic. Densușianu, plecând de la raționamentul că termenul *Coloanele lui*

Heracles sau Hercule reprezintă numai un simbol legal de lemplul lifi Heraeles, loealizează extrema de vest a *Centrului spiritual* neolilie al *Imperiului pelasg* la Porțile de Fier.

Cu prilejul construirii în cooperare româno-iugoslavă la Porțile de Fier a cunoscutei hidrocentrale, a fost scos la iveală un „oraș" vechi de 80 de secole! Este vorba de Lepinski-Vir, descoperit pe mâlul iugoslav, care a fost mutat porțiune cu porțiune pe o platformă specială situată la 20 de metri deasupra nivelului Dunării. Această descoperire epocală a echipei de arheologi iugoslavi, condusă de D. SlrejoviC, constituie o dovadă de necontestat, că civilizația europeană nu își are geneza în cea din Orientul Apropiat. în 1968 se stabilește că Lepinski-Vir are trei straturi de cultură, un urbanism dezvoltat, cu o deosebită realizare artistică vădită în „protorealismul" sculpturilor, iar studiul scheletelor descoperite aici, duce la concluzia că ele aparțin unui tip

european robust - variantă a lui Cro-Magnon - dar acesta a avut fără îndoială și precursori[47]. Cu cele 8 milenii vechime, Lepinski-Vir e cu 1160 de ani mai „bătrân" decât prima așezare urbană din istoria omenirii, atestată arheologic în apropierea Ierihonului actual, „orașul preistoric" de la Porțile de Fier fiind în plină înflorire când Sumcrul nici nu exista.

După doi ani de studii perseverente s-a reconstituit complet așezarea, cercetătorii ajungând la concluzia că fondatorii au avut o concepție avansată în ridicarea locuințelor, exploatând la maximum avantajele cadrului natural, având ca fațadă malul Dunării și în spate o pantă abruptă colinară; întreaga așezare apărând ca un volum, prin care se pătrunde prin niște „porți strâmte" dinspre nord și sud, lăsând în centru un spațiu liber care corespunde cu piața liberă a urbelor actuale. Acolo se ridica locuința centrală cu o fațadă înaltă care accentua spațiul central, având două case vecine în poziție radială, în raport cu casa principală, fiind orientate către sud-est și nord-esl. in timp ce toate celelalte locuințe sunt orientate spre vest. Astfel că vântul dominant care suflă dinspre est, să nu lovească niciodată partea cea mai largă a fațadei. *Urbea* era prevăzută cu două axe principale, una ducând către piață, iar a doua către marginile așezării, această dispunere acum 8000 de ani fiind o inovație extraordinară[48].

Locuințele sunt construcții solide, la ridicarea cărora s-a folosii lemnul, piatra și calcarul, de dimensiuni ieșite din comun pentru perioada respectivă, având interioarele decorate cu plăci colorate de piatră, iar o particularitate deosebită erau pardoselile căptușite cu o tencuială subțire roșie și albă cu rol de hidrofug! Casele sunt dispuse intr-o perfectă simetrie, toate având formă trapezoidală, sau mai precis secțiune tronconică de 60°, care se pdtea realiza numai prin cunoștințe matematice precise, după cum arăta academicianul Nicolae Teodorescu. Este probabil ca baza caselor să nu fi fost desenată numai după un sistem octogona!, ci după o metodă pe care noi nu o cunoaștem, și care corespunde, în linii mari, operației noastre de triangulate, obținându-

se în final un triunghi echilateral, dar mai larg la punctele luate pentru fațadă, și mai scurt la punctele opuse.[49]

Descoperirea de la Lepinski-Vir coroborată cu cea a celebrelor tăblițe de lut de la Tărtăria, de lângă Orăștie, care datate cu ajutorul carbonului radioactiv, s-au dovedit a fi mai vechi cu cinci secole decât tăblițele sumeriene (existând încă rezerve dacă ele reprezintă într-adevăr o scriere), l-a făcut pe celebrul arheolog american W. Schiller să lanseze ipoteza aproape fantastică, că **„civilizația s-a născut acolo unde trăiește astăzi poporul român, răspândindu-se atât spre Răsărit cât și spre Apus".**[50]

O altă descoperire senzațională s-a făcut în timpul lucrărilor obișnuite de întreținere a *Sfinxului* egiptean, când muncitorii au descoperit o galerie ce duce la o cameră secretă. In această încăpere au descoperii un misterios sul de hârtie, scris cu 5000 de ani în urmă, care în pasajele descifrate prognozează sfârșitul lumii în anul 2001, când Terra va fi scoasă de pe orbită datorită ciocnirii cu o cometă, dar există și o posibilitate de salvare prin trimiterea unei perechi de astronauți care să recreeze rasa umană pe altă planetă?[1]

Vechile legende spun că un întreg oraș se ascunde sub valurile de nisip ale deșertului din preajma idolului uriaș; în acest oraș existând *Sălile de înregistrare,* unde se păstrează cristale în care se află înmagazinate toate secretele universului. Reputatul arheolog dr. Michael Roth a specificat că descifrarea secretelor cristalelor **„ar putea avea importanță crucială pentru omenire",**

cu observația prudentă la un om de știință: **„ducă scrierile spun adevărul**"**

întotdeauna oamenii de știință au manifestat o reținere prudentă față de descoperirile șocante, acest lucru rcpetându-se și în cazul descoperirii pe planeta Mane... a unui „Sfinx" de dimensiuni incredibile. Dar să facem un rezumat al cunoștințelor despre planeta Mane - numită și Planeta Roșie - prima fotografie a suprafeței sale, care a fost făcută cunoscută, fiind în aftul 1976, după amarlizarea a două sonde americane Viking.

Imaginea a scos in evidență un peisaj marțian format din roci și nisip, munți și văi, iar mostrele de sol supuse unor sofisticate experimente i-au pus pe specialiști în fața unei controverse foarte importante: au fost detectate sau nu bacterii? Părerile au fost împărțite, totuși pe Planeta Roșie există unele particularități care constituie asemănări cu Terra - Planeta Albastră, astfel sunt cei doi poli, acoperiți cu calote înghețate, care își modifică dimensiunile în funcție de anotimpuri. Dar aceste calote s-au dovedit a fi in realitate dioxid de carbon înghețat, existând în proporții mici și apă în compoziția lor. Multe dovezi duc la concluzia că s-ar găsi gheață sub suprafața planetei, în schimb presupunerea existenței vegetației a căzut, zonele de vegetație dovedindu-se a fi simpli nori de praf suflați de vânt[53].

Cei mai mulți cercetători au pus diagnosticul că orice posibilitate de viață pe Marie este exclusă, în urma analizării mostrelor aduse de cele două sonde ale Statelor Unite. O categorie mai puțin numeroasă de oameni de știință mai au lăsat o portiță deschisă, și, anume că viața ar fi putut evolua până la o anumită fază, desigur primitivă, cu milioane de ani în urmă, când planeta a fost umedă, având mari râuri și o atmosferă mai densă, această atmosferă fiind în prezent compusă în mare parte din dioxid de carbon, care prin disociere tehnică poate da oxigenul necesar respirației umane[7’’1].

Și, iată că dovada că *Homo sapiens* a putut rezista neschimbat de-a lungul mai multor milioane de ani, a venii de unde ne așteptam cel mai puțin - Marte, în aprilie 1977. la *Congresul de astronomie* de la Acapulco (Mexic). Până atunci savanții înregistraseră dinspre Mane, doar niște lumini ciudate in 1937, de două ori în 1954, și de patru ori în 1958; exploziile luminoase respective având ca explicații: o erupție vulcanică, reflexia luminii

soarelui pe suprafețe înclinate, înzăpezite, căderea unui meteorit, lascrilor naturali, formali în cazul unei mari concentrații de bioxid de carbon din atmosferă etc.[55]

Cu prilejul congresului amintit, profesorul J. J. Hurtak

de la Universitatea California - S. U. A., a prezentat pentru prima oară în public, două imagini senzaționale transmise de sonda spațială americană *Mariner* 9, încă din 1972, dar făcute, „uitate" de N. A. S. A. în „dosarele de importanță secundară". Fotografiile au fost făcute la un interval de șase luni una de alta și sub unghiuri diferite, ceea ce excludea orice eroare tehnică și dovedeau că pe solul marțian se află un ansamblu format din patru piramide letraedrice, cu fețele și muchiile regulate, asemănătoare cu celebra piramidă a lui Keops dar de zece ori mai mari. Lângă ele un chip uman colosal sculptat într-o stâncă având în diametru 1500 m și înălțimea de 500 m, privește spre cer cu un zâmbet amical chemând parcă Cosmosul la rațiune și pace, chiar de pe planeta care poartă numele zeului roman al războiului, Marte.

N. A. S. A. și-a exprimat sec părerea prin purtătorul de cuvânt: „O simplă aglomerare de stânci sculptată de vânt." Unii astronomi au interpretat piramidele drept „conuri vulcanice modelate fațetat de intemperii sau de eroziuni glaciare", dar nici geologii nu s-au lăsat mai prejos calificându-le drept „vechi pungi de lavă solidificată sub scoarță, în jurul cărora solul s-a erodat ulterior", iar despre uriașul chip uman s-a considerat ca „o simplă iluzie provocată de jocul luminii și umbrelor", sau „o dună de nisip modelată de vânt", mergându-se până acolo încât a fost etichetată ca „o pată pe lentilele aparatului de fotografiat a sondei *Mariner".* Dar, in 1976, stația automată *Viking-Orbiter* a fotografiat și ea ansamblul stupefiant de pe Marte, cu diferența că înălțimea era mai mică și sub alt unghi decât în 1972. Toate aceste imagini la care s-au adăugat datele suplimentare obținute până în 1985, au determinat un număr de oameni dc știință, printre care și treizeci de universitari americani, care alcătuiesc *Grupul de investigare a Planetei Marte,* să considere „complexul" ca fiind probabil construit în urmă cu foarte mult timp de o civilizație necunoscută. Prof. dr. West Churchman, șeful catedrei de astronomie de la Universitatea Berkeley din California, a declarat: **„Este greu de crezut că**

această simetrie ar putea fi creată de vânt și nisip. Dacă ar fi existat numai chipul omenesc, nu aș H fost pe deplin convins, dar faptul că piramidele sunt tetraedrice și dispuse intr-un anume mod în raport cu acesta, mă determnină să cred în existența unei străvechi civilizații pe Marte“, iar colegul său de la aceeași universitate, Richard Hoagland, și-a exprimat părerea că fotografiile obținute de Viking - reprezintă **„indicii serioase privind prezența unei vechi civilizații marțiene.**[1156]

în lucrarea *Enigme în Galaxie,* cercetătorul Florin Gheorghiță ajunge la concluzia că descoperirea chipului omenesc de pe Marie poate fi **„un indiciu al faptului că tipul humanoid este rezultatul programatic al proceselor de evoluție a materiei vii bazată pe chimismul carbonului**[11]**,** dar, mai poate constitui, așa cum scrie în *Din tainele naturii,* Dan Apostol, **„o dovadă a faptului că una sau mai multe specii humanoide s-au răspândit cu mult timp în urmă în galaxia noastră sau chiar în Univers, favorizând apariția sau doar evoluția unor ființe inteligente asemănătoare lor.**[11] De ce nu ar fi aceștia atlanții, plecați odată cu scufundarea continentului lor, iar un grup desprins din emigranți să fie acei *hiperboreeni* din Insula Șerpilor și Cro-Magnoni de la Lepinski-Vir?

Concluzionând cele expuse în prezentul capitol, ne putem explica secretomania rușilor și ucrainienilor asupra vestigiilor arheologice milenare din Insula Șerpilor, dar mai ales față de misteriosul „triunghi** mobil din Marea Neagră. îmi exprim serioasa îndoială că atunci când cercetătorii ruși și ucrainieni arată că falia magnetică din respectivul triunghi, se deschide de la o fracțiune de secundă până la câteva minute, în anumite perioade, odată la câteva zile, nu spun totul[57]. Cred că aici e tot amestecul K. G. B.-ului cosmetizat, care știa că încă din anii ’70, Ivan T. Sanderson și asociații săi au elaborat o hartă cu douăsprezece regiuni de „anomalii**, identice celebrului Triunghi al Bermudelor, ce se repetă la intervale dc 72 de grade una de alta, răspândite în jurul globului[58]

Subliniind că planeta noastră operează prin electromagnetism, Sanderson se întreba, pe bună

dreptate, dacă cumva zonele respective funcționau ca niște uriașe generatoare dc anomalii, care creează vâltori în interior și exterior, unde obiectele pot fi atrase și eliminate îa afara altor dimensiuni de spațiu-timp[59].

NOTE

1. Radu Vulpe, Prefață la ediția română a lucrării *Atlantida* de N. F. Jirov, F.dil. Științifică, București, 1967, p. 8.
2. Horia Matei, *Enigmele Terrei,* Edit. SAECULUM I.O., Edil. VESTALA, București, 1995, vol. I, p. 47.
3. N. F. Jirov, *op. cit.,* p. 28.
4. Adrian Pătruț, *De'la normal la paranormal,* Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 306.
5. Pentru cele două dialoguri vezi, pe larg, N. F. Jirov, *op. cit.,* pp. 469-480.
6. *Ibidem,* p. 472.
7. *Ibidem.*
8. *Ibidem.*
9. *Ibidem,* p. 72.
10. *Ibidem,* p. 76.
11. *Ibidem,* p. 56 și urm.
1.1. N. Th. Zhirov., *The topography of Atlantis of Plato,* In *Atlantis,* London, nr. 12/1959, p. 89.
13. N. F. Jirov, *op. cit.,* p. 148.
14. *Ibidem,* p. 147.
15. Despre ecuația Green-Bank vezi, pe larg, Dan Apostol, *Deocamdată... enigme,* Edil. Sport-Turism, 1986, pp. 242-246.
16. Timothy GtxxJ, *Raport O. Z. N. 1992,* Savas Press, 1993, p. VII.
17. Dan Apostol, *Din tainele naturii,* Edit. Sport-Turism, București, 1987, p. 224 și urm.
18. Pentru neotenie, vezi pe larg, *Deocamdată., enigme,* pp. 44—45.
19. Pentru Virachocas, vezi, pe larg, *Ibidem,* pp. 46-50.
20. Dan Apostol, *op. cit.,* p. 24.
21. Paul Ioan, *Earaonul a iubit o blondă,* în *Magazin,* nr. 17/1995.
22. Dan Apostol *op. cit.,* p. 32.
23. Pentru uriașele desene de la Nazca, vezi, pe larg, *Deocamdată... enigme,* pp. 78-86.
24. *Ibidem,* p. 50.
25. Pentru „indienii albi", vezi, pe larg, *Din tainele naturii,* pp. 27-33.
26. Floria Matei, *op. cit.,* p. 47 și urm.
27. *Ibidem,* p. 63 și urm.
28. Pentru problema guanșilor, vezi, pe larg, N. F. Jirov, *op. cit.,* pp. 273-278; Horia Matei, *op. cit.,* pp. 65-75.

29. Simion Horea Marian, *Sărbătorile la români,* Instit. de arte grafice Carol GObl. 1901, vol. III, p. 1721
30. Victor Kernbach. *Universul mitic al românilor,* Edit. Științifică, București. 1994, p. 201.

31. Simion Florea Marian, *op. cit.,* p. 172.
32. Pentru Templul Hiperborccnilor, vezi N. Densușianu, *Dacia preistorică.* Institutul de arte grafice Carol Gobi, București, 1913, pp. 77-103.
33. *Ibidem,* p. 104.
34. *Ibidem.*
35. *Ibidem,* p. 111.
36. Adrian Bucurescu, *Atlanți după atlanți,* în *Strict Secret,* nr. 277/2995.
37. N. F. Jirov, *op. cit.,* p. 476.
38. Pausanias, *Călătorie în Grecia,* Ed. Științifică, București, 1974, voi. 1, p. 260.
39. *Atlanți după atlanți.*
40. N. F. Jirov, *op. cit.,* p. 276.
41. Horia Matei, *op. cit.,* p. 74.
42. N. Densușianu, *op. cit.,* p. 291.
43. Ovidiu Vitan, *în Marea Neagră există un „Triunghi al Bermudelor" mobil, Revista fenomenelor paranormale,* nr. 11/1995.
44. Despre *Sfinxul* din Bucegi, vezi, pe larg, Horia Matei, *op. cit.,* pp. 38-41.
45. Adrian Bucurescu, *Lumini și umbre în Egipt,* în *Strict secret,* nr. 251/1995.
46. *Ibidem.*
47. Ion Văduva-Poenaru, *în căutarea civilizațiilor.* Edil. Geneze, București, p. 11.
48. *Ibidem,* p. 11 și urm.
49. *Ibiden.*
50. *Ibidem,* p. 8.
51. Florența Panait, *Sfinxul dezvăluie când și cum va sfârși lumea,* în *Pirat magazin,* nr. 21/1995.
52. *Ibidem.*
53. Cecil Folescu, *Există inteligență extraterestră?* Edil. Albatros, București, 1991, p. 66 și urm.
54. *Ibidem.*
55. Dan D. Farcaș, *Extratereștrii printre noi,* Edil, peniru turism, București, 1991, p. 127.
56. Despre problema „complexului de pe Martc", vezi, pe larg, *Din tainele naturii,* pp. 232-235.
57. *In Marea Neagră există un „Triunghi al Bermudelor" mobil.*

58. Charles . Berlitz, *Triunghiul. Bermudelor, incredibila povestp a dispariţiilor misterioase,* Edit. SAECULUM l.O. şi Edil. VESTALA, Bucureşti, 1995, p. 106.
59. *Ibidem,* p. 108.

IN LOC DE EPILOG, ULTIMA ORĂ, STRICT AUTENTICĂ

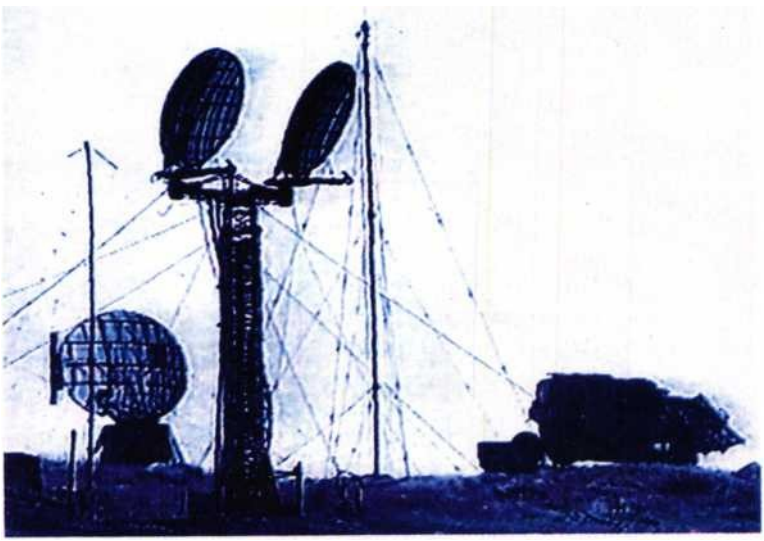

Foto color reprodusă după un film al TVR din 1966, având în plan câteva *jucării* ce se numesc radare militare sofisticate.

Perestroika nu a pătruns pe Insula Șerpilor, fapt ce e dovedit și de fotografia color alăturată înfățișând radare militare sofisticate, care observă tot ce mișcă în Marea Neagră, și nu numai. Excelența Sa, O. Cealîi a negat însă, în martie 1996, masarea forțelor militare în insulă.

Dacă privim cu atenție la fotografia color reprodusă după un film difuzat de TVR, observăm o locuință pe Insula Șerpilor, putând adăposti circa 4 familii. Ea nu este o locuință temporară, ci stabilă, confirmând informațiile obținute de la o sursă de încredere, precum că insula face parte din raionul Odessa, și a fost colonizată pentru prima dală în istoria ei cu cetățeni. Bineînțeles ucrainicni. Acest lucru implică mai multe constatări: Kievul nici nu se gândește să înapoieze insula. României; locuitorii permanenți ai insulei pol fi atâl specialiști in exploatarea hidrocarburilor (cu familiile respective), cât și specialiști... în tehnică

militară, inclusiv radare.

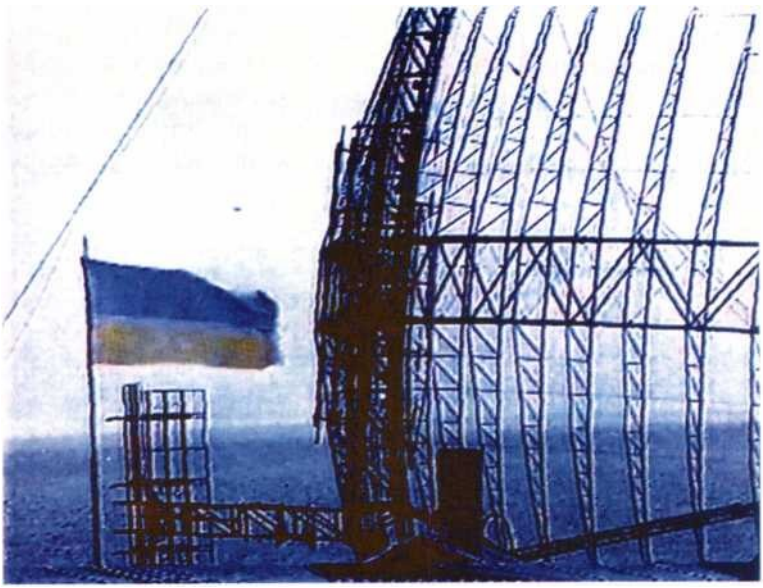

Din fotografie, se vede eum bieolorul uerainean flutură pe Insula Șerpilor alături de o instalație militară sofistieată, eare, probabil, eaută „hidrocarburi". De când flutură acest steag? Poale, ne informează două instituții rătăcite-n tranziție: M. A. E. și S. R. I.? Oricum, in toamna anului 1992, când doi gazetari români se apropie de insulă, ei nu pomenesc nimic de vrc-un drapel.

Vizitată cu luntrile lor monoxile, încă din neolitic, de neandei (Italienii dobrogeni, având un mare renume timp de unsprezece secole, în lumea antică, prin marele templu închinat lui Ahile. cunoscând rând pe rând hegemonia persană; ateniană; a Regalului Pontului; romană și, apoi de-a lungul întregului ev mediu, a Bizanțului, Insula Șerpilor, s-a aflat tot timpul în jocul

de interese al marilor puteri politico-mililare ale momentului, ca și azi.

În deceniul opt al veacului al XIV-lea, despotul dobrogean Dobroliță, care a înfruntat timp de 15 ani de la egal la egal unitățile marinei de război genoveze, una din cele mai puternice ale timpului, nu s-a sfiit să participe la o puternică expediție, pentru a-1 instala pe ginerele său Mihail pe tronul Imperiului de la Niceea. Două documente latine, din 1390 și 1391, formulau stăpânirea viteazului voievod Mircea cel Bătrân în Dobrogea și Insula Șerpilor drept *terrarum Dobrodicii despotus.*

Tricolorul românesc a fluturat deasupra Insulei Șerpilor, desprinsă în erele geologice din catena munților din nordul Dobrogei, de la 12 aprilie 1879 până la 28 august 1944. Atunci, profilând de faptul că mareșalul Antonescu fusese arestat în urma loviturii de stat de la 23 august, un mic detașament de marinari sovietici (noii noștri aliați), a ocupat insula, fără a trage un foc de armă.

Astăzi, când Tezaurul de la Moscova și Insula Șerpilor par a fi definitiv pierdute, trebuie să reflectăm la cuvintele lui Ion Antonescu, care nu a cedat insula nici germanilor nici sovieticilor:

„Numai unip vom putea asigura dreptatea neamului nostru și unitatea pământurilor, care ale lui au fost și ale lui trebuie să rămână."

Cele arătate în continuare în prezentul capitol țin să demonstreze că:

— Ucraina neagă în continuare orice drept al României asupra Insulei Șerpilor.

— Oficialitățile de la Kiev consideră drept pretenții teritoriale, orice referire mai precisă a Bucureștiului, în problema insulei.

— Dorind să intre în N.A.T.O., atât România cât și Ucraina, angajate in semnarea unui tratat bilateral de bază, manifestă extremă prudență, la masa tratativelor, în privința granițelor maritime ale Insulei Șerpilor.

— Kievul caută să minimalizeze importanța

economică și strategică a- Insulei Șerpilor.

— Presa bucureșlcană din ultimii doi ani a relatat opiniei publice, în cea mai mare parte obiectiv, complexa și delicata problemă a Insulei Șerpilor.

— Luările de poziție ale unor partide politice, personalități politice și societăți și asociații culturale din România.

— în învățământul gimnazial și liceal despre Insula Șerpilor se vorbește puțin.

— Asupra guvernării antonesciene care a păstrat cu mari eforturi Insula Șerpilor în interiorul fruntariilor naționale, unii încearcă delațiunea.

— în august ’44, răul în privința insulei a venit de la Moscova.

în perioada posldecembristă, oficialitățile de la București au făcut o încercare timidă de a deschide subiectul Insulei Șerpilor, la Moscova, in februarie 1993, dar au fost rapid pasate la Kiev. Ucraina a afirmat de câteva ori, atrăgând răspicat atenția că, nici vorbă de a nu considera teritoriile Bucovina de nord, Basarabia de sud și Insula Șerpilor ca nefăcând parte din granițele sale.

în ceea ce privește teritoriile Bucovina de Nord și Basarabia dc Sud, acestea sunt o consecință a împărțirii sferelor de influență in Europa de est între Germania și U. R. S. S. prin pactul de tristă faimă Ribbentrop-Molotov, încheiat la Moscova, la 23 august 1939, dar Kievul consideră că frontierele între România și Ucraina nu sunt rezultatul respectivului pact, respingând blamarea documentului. Președintele Ion Iliescu s-a exprimat clar în această problemă: **„Dar, de principiu, eu cred - și am căutat să explicăm și în discuțiile pe care le-am avut cu reprezentanții Rusiei și cu reprezentanții Ucrainei - că această poziție a noastră de condamnare a pactului Ribbentrop-Molotov nu înseamnă exprimare de revendicări teritoriale astăzi, ci este vorba de a consemna o poziție în legătură cu un act fără bază**

juridică, fără bază morală, fără bază istorică". *(Toamnă diplomatică - septenibrie-decembrie 1994* - p. 249).

O atitudine mult mai tranșantă o are senatorul socialist Adrian Păunescu, inițiatorul Proiectului de recomandare privind Pactul Ribbentrop-Molotov, la care au aderat doar pairu parlamentari români: Ion Gabrielescu - P. N. Ț. C. D.. Ion Mocioi - P. R. M., Adrian Severin - P. D., Adrian Moțiu - P. U. N. R., alături de încă șase parlamentari europeni.

Aceasta este prima inițiativă (iulie 1995) de condamnare solidară europeană a Pactului Ribbentrop-Molotov și a consecințelor lui.

Adrian Păunescu a declarat că, prin respectivul proiect, pactul în cauză este declarat nul și neavenit și se recomandă angajarea țărilor membre în înlăturarea consecințelor lui nefaste pentru restabilirea adevărului istoric *(Jurnalul național* din 8/9 iulie 1995).

Inițiativa d-lui Adrian Păunescu este foarte bună, dar ea este surpinzător de puțin susținută, atât pe plan național, cât și pe plan european. De dincolo de ocean, Statele Unite manifestă un interes deosebit pentru Ucraina, interes manifestat și cu prilejul vizitei președintelui Kravciuk la Washington, în 1992, și a președintelui Kucima, în noiembrie 1994. La alocațiunea rostită la conferința de presă din capitala de pe malurile Potomacului, în primăvara lui 1994, președintele Clinton a spus că țara sa sprijină integritatea teritorială a Ucrainei.

S. U. A. sprijină Ucraina ca un factor de echilibru în zonă, impotriva tendinței vădite a Federației Ruse de a stopa extinderea N. A. T. O. spre est. Ucraina are legături economice excelente cu China, mai ales în producerea materialelor pentru industria aero-spațială. în acest context, Rusia a făcut importante concesii Ucrainei, dându-și seama că puternica republică i-ar putea bara ieșirea la singura mare caldă, visul de totdeauna al țarismului - Marea Neagră. Astfel că cel

puțin deocamdată Crimeea și Insula Șerpilor, precum și o parte din fosta flotă militară sovietică rămân, după o dispută acerbă in stăpânirea ucrainienilor.

Dacă facem o analiză a unor publicații de presă românească rezultă că, Insula Șerpilor se afla în august 1993, din punct de vedere militar, în stăpânire comună ruso-ucraineană. De aici, radare puternice observă tot ce mișcă în Marea Mediterană care este mare N. A. T. O., iar Ucraina face eforturi deosebite ca și România, de altfel, de a intra in acest organism.

Opinia publică este din ce in ce mai informată despre legitimitatea apartenenței Insulei Șerpilor, străvechi pământ desprins în epocile geologice din Dobrogea, la România. Subsemnatul a scris o serie de articole ample în acest sens în *Tineretul liber, Formula As, Tribuna învățământului,* etc.

Consider de o deosebită importanță tratarea subiectului de

către specialiștii noștri în dreptul public internațional și de ecologiști. In recenta ediție a doua, revăzută și adăugită, a lucrării *Curs de drept internațional public* a d-lui dr. Ion Diaconu, există solid documentate capitole ca: *Apele teritoriale; Zone maritime cu regim special; Mări, strâmtori, canaturi; Regimul navigației pe Dunăre etc.* în primul capitol menționat, autorul arată că, potrivit Convenției asupra dreptului mării din 1982, de la Montego Bay (Jamaica), intrată în vigoare abia în 1994, după ce i s-au adus anumite modificări, lățimea mării teritoriale este de până la 12 mile marine și se stabilește prin lege internă de fiecare stat. Această lățime a mării teritoriale, situată de-a lungul litoralului unui stat, se stabilește la maximum 12 mile marine dincolo de liniile de bază. Liniile de bază se constituie din linia celui mai mare reflux de-a lungul coastei, iar, unde este cazul, liniile care unesc punctele cele mai avansate spre larg ale insulelor, stâncilor, ale altor formațiuni terestre din apropierea țărmului, ca și instalațiile permanente cele mai avansate ale porturilor. în primul caz, Insula Șerpilor se află la mai

mult de cele 12 mile marine de linia celui mai mare reflux al coastei ucrainiene. în al doilea caz, s-a arătat clar în această lucrare că în toamna lui 1945 ocupanții sovietici ai Insulei Șerpilor, au mutat abuziv (folosind dreptul pe care-1 dădea politica sferelor de influență a marilor Puteri Aliate), geamandura care marca granița maritimă româno- sovielică, la circa o milă maritimă, nord de Sulina, fără ca partea română să semneze vreun act. în realitate, deși azi Insula Șerpilor se află în apele teritoriale ale Ucrainei ca o moștenire a granițelor teritoriale ale fostului U. R. S. S., ea se află în „zona contiguă" a Ucrainei și României, adică in fâșia de mare care se întinde dincolo de limita exterioară a mării teritoriale, până la o distanță de 24 mile marine de la liniile de bază spre larg. în concluzie, cred că insula ar trebui demilitarizată și pusă sub jurisdicția și controlul, (din punct de vedere al securității sanitare, vamale, fiscale sau de imigrație, precum și pentru a pedepsi infracțiuni comise pe teritoriul său), Ucrainei și României, ca o soluție de compromis temporar.

Așa cum am arătat în această lucrare, prezența bazei militare de pe Insula Șerpilor a afectat grav biosistemul din această zonă a Mării Negre, inclusiv scăderea alarmantă a numărului de delfini asupra cărora s-au făcut experiențe militare dure. La delfinariul

din Constanța se găsește astăzi un singur delfin căruia i se caută cu înfrigurare o pereche, fiind cunoscut de către specialiști că respectivul mamifer marin nu trăiește mult singur în captivitate. Este un semnal de alarmă pentru ecologiști și nu numai.

în condițiile când runda tratativelor pentru semnarea Tratatului politic de bază dintre Ucraina și România, desfășurată la București în noiembrie 1995, s-a încheiat fără rezultate din cauza' problemei Insulei Șerpilor, aceasta a revenit puternic în actualitate.

Ministrul de Externe, T. Mcleșcanu, a declarat în Senat, pe 4 decembrie 1995, răspunzând unei interpelări, că între România și Ucraina există discuții

privitoare la apartenența și statutul juridic al Insulei Șerpilor care, potrivit Kievului, **„face parte de drept și de fapt din teritoriul ucrainean/*** *(Libertatea* din 14 decembrie 1995). Reamintind afirmația șefului diplomației române, potrivit căreia partea română, la rigoare, s-ar putea adresa Curții Internaționale de Justiție de la Haga, după epuizarea tuturor eforturilor sale, noul purtător de cuvânt al M. A. E., S. Ducaru, a arătat în conferința de presă din 6 decembrie 1995, că Bucureștiul nu cere insula, dar protestează în legătură cu pretenția Ucrainei de a se conferi **„statutul de ape teritoriale**** unei distanțe de 12 mile marine în jurul Insulei Șerpilor. *(Jurnalul național; Evenimentul zilei* din 7 decembrie 1995).

Purtătorul de cuvânt al Președinției, T. Chebeleu, a declarat la 8 decembrie, ca ultimă soluție în caz de eșec a negocierilor bilaterale, tot Haga. Se părea că acesta va fi epilogul, deoarece după cum arată *Jurnalul național* din 20 decembrie 1995, Kievul și-a exprimat dorința de a-și întări prezența militară în insulă, citând în acest sens, declarația șefului departamentului pentru relații externe din Ministerul Apărării, Alexandru Ourban.

încurajat de faptul că purtătorul de cuvânt de la Colroceni a calificat ca „improvizație**, declarația ministrului de Externe român în Parlament, Kievul și-a retras precipitat ambasadorul de la București. Excelența Sa, Olexandr Cealîi, a fost chemat în Ucraina de Ministerul de Externe, care a arătat că diferendul în privința Insulei Șerpilor este calificat drept **„încercare de a înainta pretenții teritoriale", care „crează un fond negativ pentru finalizarea negocierilor bilaterale asupra tratatului politic**** *(Libertatea* din 14 decembrie 1995)

Ziaristul Andrei Nișteanu, comentând pertinent așa-zisa plecare *„pentru consultări"* a d-lui Cealii, în *Rontănia liberă* din 10 ianuarie 1996, menționează că, procedeul respectiv **„are loc ori de câte ori ceva Toarte grav, intolerabil a avut loc în relațiile**

bilaterale - și are semnificația, pe plan diplomatic, a unei bruște «căderi» a barometrului politic dintre două țări"

Domnul Nistreanu arată în continuare că *„ghea[a la ntal“,* a fost provocată de răspunsul șefului cancelariei diplomatice românești, la interpelarea amintită din Parlament, răspuns în care dl. Meleșcanu nu a afirmat răspicat dreptul de necontestat al României asupra Insulei Șerpilor, ci s-a limitat la un fapt foarte cunoscut în teoria și practica internațională. Și, anume că, dacă negocierile româno-ucrainiene privind delimitarea platoului continental și a altor spații din Marca Neagră, ar intra în impas, partea română are în vedere, la rigoare, să se adreseze Curții Internaționale de Justiție.

Andrei Nistreanu concluzionează că, prin procedeul respectiv, folosit rar și care nu se justifică, se urmărește în realitate să se exercite și o anume presiune asupra guvernului țării de reședință, precizând că, sfătuit **„probabil tot de Cotroceni, dl. Meleșcanu a mai avut o întâlnire «lămuritoare» cu dl. ambasador Cealâi în ajunul plecării acestuia la Kiev. Nu este prea greu de ghicit care a fost scopul acestei întrevederi. Dar, intransigent, dl. profesor-ambasador nu a cedat «explicațiilor» și a plecat acasă, oferind astfel o probă indubitabilă că Excelența Sa știa ca. nimeni altul că în România sindromul obedienței față de imensitatea estului supraviețuiește".**

Continuând procesul de elaborare a tratatului între România și Ucraina, întrerupte în ianuarie 1996 din cauza divergențelor de opinie privind Insula Șerpilor, în februarie, la București, a avut loc o nouă rundă de negocieri la nivel de experți. Runda nu a abordat chestiunea denunțării Pactului Ribbentropp-Molotov și nici pe cea a frontierelor, pregătind însă terenul pentru o viitoare întâlnire româno-ucraineană, de dala asta, la nivel de prim-miniștri.

La finalul întâlnirii de lucru, din 26 manie 1996, de la Ismail, prim-minișlrii României și Ucrainei. Nicolae Văcăroiu și Evghenii Marciuk, au semnal comunicatul comun al convorbirilor oficiale. De asemenea au fosl

documente: Convenția între cele două guverne privind trecerea simplificată a graniței de stat comune de către cetățenii care domiciliază în județele și raioanele de frontieră; Acordul între cele două executive în domeniul transporturilor internaționale rutiere; Acordul privind serviciile aeriene; Convenția privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital; Acordul privind cooperarea științifică și tehnologică și Acordul de cooperare în domeniul sănătății și științelor medicale între ministerele de resort ale celor două țări. Tânărul cotidian *Actualitatea* din 1 aprilie 1996 remarca pe bună dreptate: „însă, **în ceea ce privește tratatul de prietenie româno-ucrainean, progresele sunt minime."**

în luna martie se mai produce un eveniment cu urmări directe asupra Insulei Șerpilor, mai precis, pe de o parte, după cum preciza agenția Mediafax, continuarea procesului de modernizare a forțelor armate ucrainiene cu o reducere a efectivelor cu circa 70 000 de oameni. Pe de altă parte au continuat operațiunile de delimitare a Flotei Mării Negre, la 27 martie, în cadrul unei ceremonii desfășurate în Crimeea, Rusia transferând către Ucraina, 27 de unități de război. Kievul s-a îmbogățit astfel cu nave militare pentru paza de coastă și pentru lupta anti-submarin, submarine, lansatoare de rachete, etc.

Spinoasa problemă a delimitării flotei maritime a Mării Negre, trebuia definitivată până în martie 1996, conform *Acordului privind varianta zero,* însă, Rada (Parlamentul de la Kiev) nu l-a ratificat, astfel că, așa numita criză a flotei, continuă. în zonă mai există un obstacol al relațiilor ruso-ucrainiene, statutul orașului Sevastopol și Constituția Crimeei.

Posturile TVR și respectiv PRO TV au difuzat filme prin care pe Insula Șerpilor se observă o intensă activitate. întrebat de zvonurile potrivit cărora pe insulă, ar fi fost masate forțe militare ucrainiene,

ambasadorul Kievului la București a declarat: **„Acestea sunt cu adevărat zvonuri și ele țin de domeniul fantasticului. Pe insulă este amplasată o unitate de grăniceri, «înainte», aprovizionarea ei era asigurată de flota maritimă sovietică din Marea Neagră. în ultimii ani, aceste funcții nu au mai fost îndeplinite de nimeni. De aceea, azi, Ucraina a fost nevoită să efectueze operațiuni de reconstrucție. Acestea se datorează uzurii falezei și a diferitelor mijloace de tehnică; dar**

lucrările care se desfășoară acum pe insulă sunt pure operațiuni de reparații, de întreținere. Din moment ce infrastructura s-a deteriorat s-au impus aceste lucrări. Pentru Ucraina, Insula Șerpilor are o importanță națională din punct de vedere economic. In anii precedenți, foarte multe nave de braconaj, nu românești, ci ale unor terțe țări, au fost reținute de grănicerii noștri. Rezervele de petrol și gaze naturale se află, în principal, pe platoul continental/* *(Ziua* din 15 martie 1996)

Să fie sinceră declarația Excelenței Sale, O. Cealîi? Mă îndoiesc.

în martie 1996, ambasadorul ucrainean la București, Oleksandr Cealîi, a declarat, pe bună dreptate, intr-un interviu acordat cotidianului *Dayli Express* din Kiev că, anumite cercuri politice din România, inclusiv unii deputați, adoptă poziții radicale, considerând Insula Șerpilor drept teritoriul românesc *(Jurnalul național* din 5 martie 1996). într-adevăr, stafful P. N. Ț. C. D consideră indiscutabil că Insula Șerpilor este teritoriul românesc, menționând că insula a făcut obiectul unei **înțelegeri ordinare,** semnată de Petru Groza și Molotov. Țărăniștii consideră cea mai îngrijorătoare problemă dorința ucrainienilor de extindere a platformei continentale la 24 mile, ajungându-se astfel pe teritoriul românesc, atrăgând atenția că, în aceste condiții, orice tratat s-ar încheia cu Ucraina, ar fi **samavolnic** în opinia liderului P. R. M., Vadim Tudor,

pe când Biroul de Presă al Partidului Democrat, dădea în *Cronica română* din 21 noiembrie 1995, un comunicat în care se specifica printre altele: **„în rândurile cetățenilor României produc o foarte mare îngrijorare deciziile Dumei de Stat de la Moscova privind declararea Transnistriei drept «zonă rusească de interes strategic deosebit», precum și refuzul guvernului Ucrainei de a negocia soluționarea situației Insulei Șerpilor și a altor sechele ale celui de al doilea război mondial. Partidul Democrat împărtășește această stare de neliniște și își reafirmă pozițiile susținute constant privind cerința fundamentală de promovare a unei politici externe subordonată, în mod real, intereselor majore de securitate națională a României.****

Un grup de societăți și asociații culturale reprezentând peste o sulă de mii de membrii (Societatea Culturală *Glasul Basarabiei,* Asociația Culturală *Pro Basarabia și Bucovina,* Societatea

Culturală *Ținutul Herța,* Consiliul național al Reîntregirii, Societatea culturală *București Chișinău,* Uniunea Vatra Românească, Societatea Culturală *Ginta Latină,* Societatea pentru Cultura și Literatura română din Bucovina, Asociația de Istorie *Nicolae Iorga,* Asociația Română a Victimelor Represiunilor Staliniste, Mișcarea Renașterii și Unității Românilor din întreaga Lume, Academia Daco-Română, Societatea de Cultură Macedo-Română), au cerul într-o patetică scrisoare deschisă, ca președintele Iliescu și Guvernul să nu semneze Tratatul cu Ucraina, decât în condițiile restituirii teritoriilor românești: Nordul și Sudul Basarabiei, Nordul Bucovinei, Ținutul Herța și Insula Șerpilor. Grupul respectiv prezintă corect printre motivațiile de ordin istoric, politic și de drept internațional că **„originea răului care a adus României dezastrul datează din anul 1808 când Franța, prin Napoleon Bonaparte - principalul vinovat - a semnat la Erfurt un tratat cu țarul**

Alexandru I, căruia i-a dat mână liberă ca, după terminarea războiului cu Turcia, să ocupe Basarabia, în schimbul recunoașterii de către țar a fratelui său ca rege al Spaniei; iar Turcia - al doilea vinovat - pentru că a cedat rușilor Basarabia care nu era a ei, Turcia Fiind doar suzerană a Țărilor române, fiind obligată să le apere de orice agresor pentru tributul pe care-l primea de la acestea.

Al treilea mare motiv a fost Germania care, prin tratatul semnat de Ribbentrop și Molotov, la 23 august 1939, a cedat sovieticilor Basarabia, după ce ea fusese reunită cu Țara în anul 1918; iar sovieticii s-au extins cu de la sine putere și peste nordul Bucovinei și Ținutul Herța, neprevăzute în tratat, iar în 1948 și peste Insula Șerpilor." *(Ziua* din 26 martie 1966)

Am întrerupt aici textul, pentru că punctul pe i il pune în ziarul *Ziua* din 23 martie 1996, Uniunea Românilor Bucovineni inlr-o declarație remisă și Ministerului Afacerilor Externe, în care sc spune: **„Pentru răpirea ulterioară în 1948 a Insulei Șerpilor, neprevăzută în tratatul de la Paris, din punct de vedere al dreptului internațional nu există nici o motivație pe care România să fie motivată să 6 accepte, în contextul în care acest teritoriu prin situarea sa geografică, are o importanță strategică deosebită, atât ca punct de control zonal, cât și în delimitarea spațiului aerian și a limitei apelor teritoriale."**

Dar, să revenim la scrisoarea deschisă, care arată că **„România trebuie să insiste pe lângă acele state cu pondere mare în Consiliul Europei, ca să ia poziție intru apărarea drepturilor României de a-și recăpăta teritoriile răpite cu sprijinul lor, așa cum au ajutat Țările Baltice, care au fost de asemenea ocupate de URSS sub incidența aceluiași tratat (e vorba de cel Ribbentrop-Molotov - n. a.), și nu s-o preseze să semneze**

tratatul cu Ucraina, ca să pecetluiască de bună voie și pentru totdeauna înstrăinarea acestor teritorii românești (...)

Aceste teritorii au fost răpite de U. R. S. S. la 28 iune 1940, invocându-se tratatul Ribbentrop-Molotov prin ultimatumul de evacuare și amenințare cu război, fără nici un fel de acord semnat cu România care, dimpotrivă, prin răspunsurile sale la ultimatum s-a opus categoric cotropirii.

Cum însă acest tratat a fost declarat nul și neavenit de către Sovietul Suprem și guvernul URSS încă din decembrie 1989, pe această bază Țările Baltice sau eliberat și, pe cale de consecință, nordul și sudul Basarabiei, nordul Bucovinei, Ținutul Ilerța și Insula Șerpilor trebuie să He, de asemenea, eliberate. Căci, odată cu desființarea URSS - titulară a acestui tratat - tratatul însuși și-a pierdut valabilitatea, căci în el nu era prevăzută nici o clauză de transmisibilitate către nici o altă țară, respectv Ucraina, astfel încât aceasta nu are nici un drept juridic prin care să justilice ocuparea acestor teritorii românești." *(Ziua* din 26 martie 1996)

Este o adevărată lecție de istoric, dată de societățile și asociațiile menționate, de care autorii de manuale din învățământul preuniversitar din țara noastră ar trebui să țină seamă, pentru respectarea adevărului în procesul instructiv-educativ. în manualul pentru clasa a VIII-a - *Istoria Românilor. Epoca modernă și contemporană* - ediția 1994; autori Octavian Cristescu, Vasilc Păsăilă, Bogdan Tcodorescu și Raluca Torni, la lecția *Comunismul românesc între generalitatea sistemului și unele trăsături particulare,* se începe cu textul: **„P. M. R. și R. P. R. între anii 1984-1965. în primii ani ai regimului socialist din România, alinierea noastră perfectă intereselor generale ale sistemului s-a manifestat și prin semnarea unor tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală cu Uniunea Sovietică și celelalte țări satelizate din centrul și estul Europei."** (p. 202)

în manualul pentru clasa a XII-a *Istoria românilor. Epoca modernă și contemporană* - ediția 1993; autorii Mihai Manea și Bogdan Teodorescu, la poziția *Stalinizarea României,* la p. 330, citim că: „l'e **plan extern România a fost subordonată U. R. S. S. prin «Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală» din 1948.“**

Autorii respectvelor manuale se opresc ca și guvernanții actuali, în problema Insulei Șerpilor, undeva la mijloc. Nu se putea adăuga la ambele texte, următoarele: **„Respectivul tratat încheiat pe o perioadă de 20 de ani, a fost însoțit și de un protocol referitor la precizarea parcursului frontierei de stat dintre cele două țări, protocol contrar prevederilor Tratatului de Pace la Paris (la care face referire), care dă sentința aberantă pentru dreptul internațional, potrivit căreia, «Insula Șerpilor, situată în Marea Neagră, la răsărit de Gurile Dunării, intră în cadrul Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice»?"**

Sesizând lipsa de unitate de vederi și poziție între guvernanții actuali, pe de o parte, și anumite cercuri politice, plus anumite segmente ale populației din țara noastră pe de altă parte, Ucraina a deplasat „miezul" problemei Insulei Șerpilor, în regiunea platoului continental.

Excelența Sa, O. Cealîi, arătând că principalele rezerve se află pe respectivul platou continental, dorește să minimalizeze valoarea lor, adăugând: **„nici noi, nici dumneavoastră nu a-ți descoperit comori“.** Ambasadorul Ucrainei la București a declarat, despre viitorul româno-ucrainean, într-o excelentă limbă dc lemn: **„Din punctul meu de vedere, azi** (vezi *Ziua* din 15 martie 1996 - n. a.), **atât Ucraina cât și România, dovedesc disponibilități constructiviste“.**

Aceste *Disponibilități constructiviste* nu spun aproape nimic, cert este că, așa cum se vede în fotografia de la p. 129, pe Insula Șerpilor flutură nu

tricolorul românesc, ci bicolorul ucrainean. Acest lucru trebuie să ne facă să reflectăm la cuvintele mareșalului Ion Antonescu: **„numai uniți vom putea asigura dreptatea neamului nostru și unitatea pământurilor, care ale lui au fost și ale lui trebuie să rămână."** (vezi *Proclamația către țară a mareșalului Ion Antonescu adresată cu prilejul Anului Nou 1994,* in *Ion Antonescu. Cariera militară. (Scrisori inedite)* de gl.

mr. Mircea Agapie și cpt. rl. dr. Jipa Rolaru, Edit. Academiei de înalte Studii Militare, București, 1993, p. 196).

într-o scrisoare adresată *Revistei de istorie militară,* care a fost publicată de aceasta în nr. 3 (31) 1995, veteranul in armata de geniu, d-1 maior (r) Silviu Șlcfănescu relatează că, la 15 aprilie 1944, fiind avansat împreună cu promoția sa, la gradul de sublocotenent, după un periplu pe la diferite unități miltare, a poposit în luna următoare împreună cu plutonul din care (acea parte la Sulina, lucrând la amplasamente pentru tunuri și cazemate.

Punându-se problema trimiterii de urgență pe Insula Șerpilor a unei formațiuni de geniu cu misiunea de a executa amplasamente pentru tunuri și mitraliere și de a reface clădirea din incinta farului, clădire distrusă de bombardamente, d-1 Ștefănescu a scris în continuare:

„Sorții au desemnat plutonul meu, și în ziua de 8 iunie 1944, ne-am îmbarcat cu scule, unelte și materiale pe nava P. T. A. (Ponton Transport Armat) 404. Noaptea la ora 24.00, însoțiți și de remorcherul RÂNDUNICA am ridicat ancora cu destinația Insula Șerpilor.

Dimineața la ora 9.00-9.30 am ajuns pe insulă. Eram complet izolați de restul lumii. Pe insulă nu aveam decât un singur post telegrafic, fără fir, de la care aflam foarte puțin vești.

Am stat aici până în ziua de 20.08.1944, când printr-o radiogramă am anunțat că nu mai avem de mâncare, dar în special apa se va termina în

scurt timp, lucru pentru care am dispus raționalizarea ei.

în ziua de 22.08.1944 a sosit la insulă nava P. T. A. 404 însoțită tot de remorcherul RÂNDUNICA, pentru a ne transporta la Sulina, la bază. Am încărcat totul, și în seara zilei de 22.08.1944, la orele 24, navele au ridicat ancora, pornind călătoria spre Sulina. în drum, dimineața pe la 5.00-5.30, am fost atacați de aviație (aviația sovietică - n. a.). **La ora 9.00-9.30 ajungem la Sulina.“**

Din succinta relatare de mai sus, rezultă că, mareșalul Antonescu, in același timp un mare strateg militar și un mare patriot, a intuit rolul extraordinar de important al Insulei Șerpilor,

pentru apărarea Gurilor Dunării și a bazinului de vest al Mării Negre.

Luna iunie ’46 debutase cu un eveniment tragic: la orele 18.03, la Jilava, sunt executați mareșalul Ion Antonescu și trei dintre colaboratorii săi, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu.

Dacă marea majoritate a ziarelor bucureșlene consemnează știrea execuției, fără alte comentarii, *România liberă* din 5 iunie (de orientare comunistă), scria că judecarea și executarea celor patru, nu mai are **„caracterul unei momentane izbucniri de revoltă, ci a unui chibzuit act de justiție, cu o permanentă justificație.“** Cu trei zile mai înainte, același cotidian, relata că la **„un mare meeting"** ținut în Piața Universității printre cetățenii Capitalei, care au cerut ca **„sentința trebuie împlinită",** au fost invalizii Zbârnă și Ungureanu, Lia Cernea **„luptătoare pentru drepturile femeii",** acad. Ștefan Nicolau și... dr. Ed. .Mezincescu, secretar general al Apărării Patriotice. Este același tovarăș Eduard Mezincescu, în 1947, director politic și apoi secretar general la Ministerul Afacerilor Externe, de unde va fi înlăturat în 1948, prin așa-zisa rotație a cadrelor, nu înainte de a semna chiar pe Insula Șerpilor, la 28 mai 1948,

procesul-verbal prn care insula era **„inapoiată"** U. S. S.-ului. Acest sicofant, de factură slalinistă, va reveni în 1956, ca adjunct al ministrului Afacerilor Externe și, in final, ambasador în Suedia, în interval, ocupând funcțiile de ministru al Artelor, președinte al Comitetului pentru Cultură și Artă și vice-președinte al Societății pentru răspândirea științei și culturii.

Simțind de unde bate vântul oficial, la adăpostul unei pensii grase de fost nomenklaturist, Mezincescu va publica în 1993, cartea *Mareșalul Antonescu și catastrofa României.* Scrisă. într-o veritabilă limbă de surcele, iată numai una din perlele marelui analist politic, care apar în lucrarea respectivă (pp. 168-169): **„Numai faptul că mai bine de un secol istoriografia românească s-a abținut de a examina la rece situațiile prin care a trecut procesul formării statului român modern, cu suișurile și coborâșurile inerente unui astfel de proces, așa cum au fost, cu elanurile patriotice ale străzii și cu influența lor negativă asupra tratativelor purtate de guvernul care pregătea intrarea României în primul război mondial; cu înțelepciunea sau lipsa**

de viziune și avertismentul guvernanților, încălziți de cele mai nobile idealuri și înteții, a îngăduit formarea terenului pe care au putut să încolțească curentele ideologice și politice aberante, care au zguduit țara și i-au ponegrit imaginea în anii de după primul război mondial. Pe acest teren s-au putut forma și dezvolta pornirile aventurise ale unor militari depășiți de evenimente, ignoranți în problemele războiului modern, incapabili să conducă treburile statului, să apere și să pună interesele fundamentale ale țării și ale poporului român mai presus de resentimentele personale, de ambițiile și setea lor de glorie.

In galeria acestora, Ion Antonescu își are locul său nefericit. Asupra memoriei lui apasă greu sacrificiul inutil al sutelor de mii de vieți, risipite

și jertfite fără finalitate și cu efecte dezastruoase pentru evoluția ulterioară de aproape o jumătate de veac de silnicie, ineficacitate economică și sărăcie. De pe urma cărora ne așteaptă ani grei - și poate, decenii! - de luptă și de muncă încordată, înainte de a putea ieși la limanul speranțelor, atât de îndreptățite ale chinuitului nostru popor."

Eduard Mezincescu, una din relicvele ideologilor sicofanți evrei care au cedat sovieticilor, ca la băcănie, printr-un simplu proccs-verbal, Insula Șerpilor, a descoperit, nu după realități, antisemitismul ca armă sigură pentru a-și motiva promovările, după care tânjește. El îl acuză pe mareșalul Antonescu (care a refuzat să cedeze Insula Șerpilor, germanilor, fortoficând-o în fața pericolului unei debarcări sovietice), ca un ignorant în problemele războiului, ros de ambiții personale.

în urma cercetărilor în Arhiva Specială din Moscova, reputatul istoric Gh. Buzatu și-a confirmat convingerea justă că, **„Cel de-al treilea mareșal al României - am spus-o și nu revenim - nu are nevoie de reabilitare; el a intrat în istorie încă din timpul primului război mondial și a jucat un rol important în avanscena următoarei conflagrații, iar sfârșitul i-a parafat în mod exemplar, deși tragic, destinul. Discuțiile despre personalitatea și, deopotrivă, epoca dominată de Mareșal în istoria românească au fost și vor rămâne încă marcate de patimă și interese, dar și de necunoaștere.**[44] *(Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial,* Edit. Encicloped., București, 1995, p. 272)

Eduard Mezincescu se face a uită că, îrt setea lui de glorie și de putere, Antonescu a oferit conducerea țării, atât șefului legionarilor, Horia Sima, cât și lui luliu Maniu. în ceea ce privește jertefele, așa zis risipite fără finalitate, trebuie spus, că mai ales după Stalingrad, Antonescu știa că războiul este pierdut, dar mai încerca să salveze țara de ocupația sovietică. Istorici de mare

prestigiu, ca Andreas Hillgruber, și nu numai, arată că România nu ar fi avut posibilitatea așa cum a avut-o Finlanda, de a ieși din război fără a cădea pradă sovielizării. Dincolo de poziția strategică ca țară de trecere atât spre Balcani cât și spre Ungaria și Austria, politica de stalinizare a putut să se desfășoare în voie, deoarece, prin acordul din mai 1944, occidentalii recunoșteau clar România ca „zonă de operații" sovietică.

Dar, cea mai mare găselniță a lui Eduard Mezincescu, este că, aproape o jumătate de veac de ineficacitate economică se datorește, în mare parte, tot mareșalului! în timpul războiului, guvernarea Antonescu a făcut mari investiții acoperite cu veniturile ordinare și cu creditul de 80 miliarde acordat de germani cu dobânda de 3,12% pe 7 și 15 ani; în afară de două apeluri la subscripția publică, în valoare de circa 30 de miliarde lei, nefăcându-se nici un împrumut străin, iar depozitele Băncii Naționale s-au îmbogățit cu 7 vagoane de aur. Până în 1940, în timp de 25 de ani de pace, Banca Națională nu reușise decât o acoperire în devize și aur echivalent cu 16 vagoane.

La procesul-farsă, Antonescu a fost acuzat de două infracțiuni care nu pot fi conciliate: politica de românizare a economiei și pe de altă parte aservirea economiei unei puteri străine. Despre aservirea economiei românești unei puteri străine se poate vorbi numai după 23 august 1944, realizată atât prin, *Convenția de armistițiu,* cât și prin așa-numitele sovromuri. Nu mai e cazul să polemizăm cu d-1 Mezincescu, care s-a împușcat singur, ca la ruleta rusească, atunci când a scris: **„Istoria poate Ti falsificată după bunul plac al unora sau altora. Nu însă și geografia!"** *{Mareșalul ANTONESCU și catastrofa ROMÂNIEI,* Edit. Artemis, București, 1993, p. 170). Or, tocmai acest lucru dorim să arătăm prin prezenta lucrare în privința geografiei Insulei Șerpilor. Și d-na Monica Lovinescu a modificat „geografia", scriind lucrarea *Insula Șerpilor / Unde scurte VI,* cu titlul pur metaforic, nereferindu-se nici un moment la insula respectivă. Cu toate

acestea, la mijlocul lunii mai 1996, în ajunul apariției la prestigioasa editură Humanitas a volumului cu titlul menționat, autoarea, Virgil Ierunca și Gabriel Liiceanu, telefonând la Universitatea din Iași, în scopul obținerii acordului rectorului pentru o întâlnire cu studenții, pe marginea cărții, au primit un răspuns demn de originala noastră democrație. Acesta a fost afirmativ, cu o singură condiție: *să nu se discute politică!*

Coroborând această întîmplare de loc întâmplătoare cu trunchierea de cel mai important capitol al lucrării *Insula Șerpilor în calea rechinilor,* fără acordul autorului, rezultă, fără echivoc, că spiritul cenzurii continuă să facă ravagii in mintea unora, încălcându-se unul din drepturile fundamentale ale omului.

București,10 iunie 1996

ANEXE

Anexa nr.

Gânditorul și *Femeia* sa - statuete de lut descoperite într-un mormânt din necropola neolitică de la Cernavodă, aparținând civilizației Hamangia (c. 5000 - c. 3000/2900 î.Hr.) care a cuprins aproape întregul teritoriu al Dobrogei, iradiind și spre S. E. Este o capodoperă - de valoare mondială - a artei antropomorfe neolitice din România: anticipează, cu cel puțin cinci milenii *Gânditorul* lui Auguste Rodin (1S80). simbolizând forța creatoare a gândirii umane.

(După C. C. Giurescu. Dinu. *Istoria românilor,* București, 1971)

Anexa nr. 2

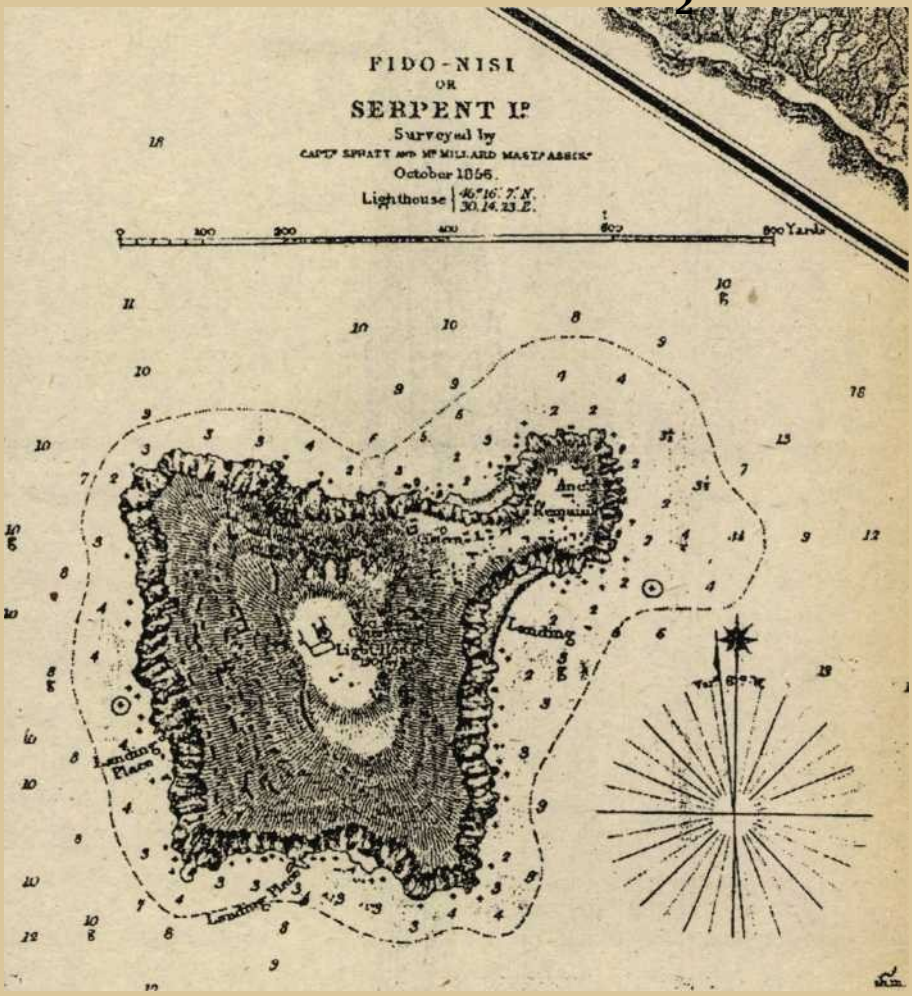

Hartă a Insulei Șerpilor din 1856.
(după Harta - original, D. VIII, 1, Bir. Hărți; Biblioteca Academiei Române)

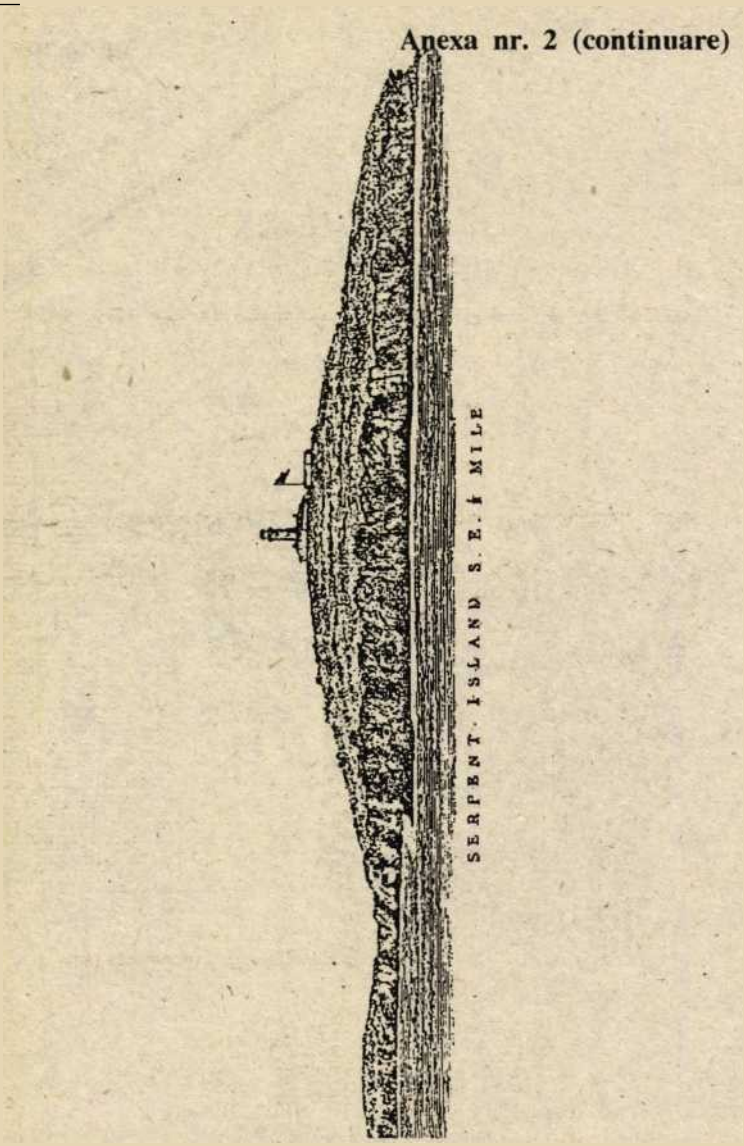

Hartă a Insulei Șerpilor din 1856.
(după Harta - original. I). VIII. 1, Bir Hărți: Biblioteca Academiei Române) (Vedere din față)

Anexa nr. 3

Harta arealului vest-pontic și a regiunilor carpato-balcanice în secolele I—III. (După Gh. I. Brătianu, *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană,* 1988, vol. I)

Anexa nr. 4

„Testamentul lui Petru cel Mare" este un document celebru. Deși s-a dovedit a fi o creajie apocrifă, forța sugestivă cu care captează trăsăturile esențiale ale politicii externe rusești peste timpuri ne-a determinat să-l prezentăm în anexa acestei lucrări. A fost reprodus după traducerea românească apărută în 1892 la Iași, Editura Tipografiei Buciumului Român.

„TESTAMENTUL LUI PETRU CEL MARE“

«în numele a Preasfinției și Nedespărțitei Treimi, Noi Petru I către toți pogoritorii noștri și moștenitorii Tronului și guvernului a nației rosienești.

Marele Dumnezeu de la care avem existența și Coroana noastră, luminându-ne și sprijinându-ne, îmi iartă mie a privi pe poporul rosienesc, ca chemat a stăpâni în viitorime Evropa. Eu pui de temei acestei idei, că națiile Europiene au ajuns cele mai multe într-o stare de vechime aproape de a lor decădere, sau merg ele cu mare grăbire spre a lor cădere.

Urmează dar a fi ele cu înlesnire și fără îndoială subjugate de un popor tânăr și nou; când acela va ajunge la întregimea creșterei sale și va căpăta toată a sa putere. Eu privesc năvălirea popoarelor Nordului de a surprinde țările Occidentului și a Orientului ca o mișcare periodică hotărâtă în scopurile proniei, care de asemenea au făcut a se renaște și populul roman, prin năvălirea barbarilor.

Strămutările oamenilor care lăcuiesc spre pol, sunt ca umflarea râului Nil ce vine la oarecare vreme ca să îngrașe cu al său mâl glodul țărmurilor uscate ale Egipetului.

... pentru aceasta dar Eu le las lor instrucțiunile următoare care le recomânduiesc la a lor luare aminte ca să le păzească cu statornicie.

I. A ține pe nația rosienească necurmat într-o stare de război, spre a avea pe soldații ei pururea la război nelăsând-o a se răsufla, decât numai pe câtă vreme va cere trebuință de a aduce în mai bună stare finanțele

statului, de a preface armiile, și de a alege prilejul favorabil pentru a începe vreun război; cu acest chip va face ca pacea să-ajute războiul și războiul să ajute pacea, în interesul întinderii Roșiei și a înaintării ei în înflorire.

II. A chema prin toate putencioasele mijloace de la națiile cele învățate ale Europei, Comandiri în vremi de război și oameni învățați în vreme de pace, spre a face nația rosienească să capete folosuri de la celelalte nații, făr a pierde nimica din ale sale proprii.

III. A se amesteca la tot prilejul în toate pricinile din Evropa, mai vârtos în acele din Germania, care fiind mai cu apropiere, o interesează mai cu seamă.

IV. A se vârî în Polonia, a hrăni în ea tulburări necontenite și a-i câștiga cu bani pe cei mai puternici ai ei, a avea înrâuriri la Dietele lor și a le cumpăra spre a putea lucra și el la alegerile Crailor lor; a-și face partizani în Polonia, și a-i proteja, a vârî oști rosienești în Polonia, și a le ține vremelnicește până la prilejul de a rămâne acolo pentru totdeauna.

Dacă puterile megiești s-ar împotrivi, atuncea să le împaci vremelnicește împărțind-o cu ele... până când va putea lua de la ele înapoi ce le va Ti dat.

V. A lua cât s-ar putea mai mult Suediei și a ști cum să facă ca însăși ea Suedia să-i deschidă război, spre a-i găsi pricină de a o subjuga (...).

VI. A se însoți Prinții rosienești totdeauna cu Princese din Germania, spre a înmulți rudirea cu mai multe familii ai ei, a apropia interesurile ei de ale noastre și înmulțindu-se influența noastră acolo, să se unească ca de la sine la pricina noastră.

VII. A căuta să câștige alianța de comerț a Engliteriei, mai mult decât a oricărei alte puteri, pentru că ea este o putere care are mai multă trebuință de Noi, la cele trebuitoare marinei și care poate fi și cea mai folositoare la dezvoltarea marinei noastre, a schimba cheresteaua noastră și alte producțiuni a noastre cu aurul ei și a face ca negutătorii și matrozii ei, să aibă cu

ai noștri o neprecurmată înclinare, căci ei vor depinde și pe acei ai nației noastre la navigații și la comerț.

VIII. A se apropia cât s-ar putea mai mult de Constantinopol și de India că acel ce va stăpâni acolo va fi cel adevărat stăpânilor

1. Testamentul jarului Roșiilor, Petru cel Mare lacul la 1724 de pe care ambasadorul Franței din St. Petersburg la anul 1757. isprăvind a scoate o copie din Arhiva Roșiei, a trimis-o la cabinetul f ranței în vremea Craiului Francezilor Ludovic al XV și la 1843 februarie 20. s-au publicat prin foaea no. 51 a jurnalului din Paris l'Echo Franțais.

al lumii, deci trebuie a deschide necurmate războaie, când cu Turcia și când cu Persia; a face transanale pe Marea Neagră, pentru a lucra la corăbii. A pune câte puțin stăpânire pe această mare cum și pe Marea Baltică. Acestea fiind două poziții trebuitoare la izbânda întreprinderii noastre; a grăbi căderea Persiei, a străbate până la golful Persic, a restatornici de se poale prin Siria comerțul cel din vechime a Orientului și a-1 intinde până India care este magazia lumii...

Ajungând odată acolo, va putea Roșia a se lipsi de aurul Engliteriei.

X. A căuta să câștige alianța Austriei și cu băgare de seamă a o ține în unire, a-i sprijini în arătare zădărnicite ei închipuiri de a stăpâni ea după vreme Germania. Iar prin taină a întări ura prinților Germaniei împotriva ei. - A se sili să facă sau pe Austria sau pe Germania, ca să ceară ajutorul Roșiei și avea apoi asupra aceea un fel de protecție pregătitoare de o stăpâni după vremi.

XI. A face de se interesa Curtea Austriei, ca să izgonească Turcii din Evropa și a nimici neîncrederea ei, când se va subjuga Constantinopole, întărindu-i ei un război cu statele cele vechi din Evropa, sau dându-i o părticică din folosul izbândei, care mai târziu i se va lua înapoi.

XII. A-i face pe toți grecii acei dezbinați, sau schizmatici, ce sunt împrăștiați în Ungaria și Polonia, ca să se lipsească de Grecia, a-i face să i se închine lui, a se face sprijinul lor, și a-și întemeia mai înainte o

predominare universală, prin un fel de autocrație ierarhică covârșitoare; aceștia vor fi atâția prieteni pe care ii va avea Roșia in Statul a fiesticăruia dușman al ei.

XIII. După ce Suedia se va dezmădula, - Persia se va birui - Polonia se va subjuga și Turcia se va supune, apoi adunând armiile noastre și fiind păzită Marea Neagră și marea Baltică, cu corăbiile noastre trebuie mai întâi a propune îndeosebi și foarte tainic la Curtea Franței, apoi la aceea a Austriei de a împărți cu ea imperia lumii; dacă vreuna din aceste două va primi propunerea (care negreșit se va întâmpla) măgulindu-se ambiția și iubirea lor de sine, atunci să se ajute cu ei pentru a o desființa in urmă și pe dânsa aceea rămasă, deschizând cu ea o luptă xle a cărei izbândă, nu se poate îndoi cineva, când

Roșia va avea în a sa stăpânire tot Orientul și o mare parte din Evropa.

XIV. Dacă amândouă acele curți vor refuza aceea propunere a Roșiei, care nu este nicicum de crezut, atunci ar trebui să știe cum să împarte între ele gălcevirea și a le face să se slăbească una pe alta, când apoi Roșia, folosindu-se de un prilej hotărâtoriu - va năvăli asupra Germaniei cu oștile sale cele pregătite, pornind totodată și două flote mari, una de la marea de Azor și alfa de la portul Arhanghel, încărcate cu cete de asiatici, și însoțite spre apărarea lor cu flotele înarmate de la Marea Neagră și de la Marea Baltică, care trecând pe la Marea Mediterană și pe la Ocean, - vor năpădi - pe deoparte ele în Franța, în vreme când pe de altă parte va fi Germania năpădită. Aceste două țări biruindu-se, cealaltă apoi parte a Evropei va trece lesne și fără nici o împotrivire, sub jugul Roșiei.

Așa se poate și așa trebuie a se subjuga.

Petru întâi»

(După C. Andrew și O. Gordievki, *K.G.B.)*

Anexa nr. 5

PROTOCOL AL PLENIPOTENȚIARILOR MARILOR PUTERI, ÎNTRUNIȚI ÎN CONFERINȚĂ, 1856, DECEMBRIE 25/1857, IANUARIE 6, PARIS
(Fragment)

/.../ Plenipotențiarii convin că insulele cuprinse între diferitele brațe ale Dunării, la gurile sale, și formând delta acestui fluviu, după cum e indicat in planul nr. 2, anexat și parafat, in loc să fie anexat la principatul Moldovei, cum era stipulat în art. 21 al tratatului de la Paris, vor fi repuse sub suzeranitatea imediată a Sublimei Porți, de care depindeau înainte. Plenipotențiarii recunosc în plus că, dat fiind că tratatul de la Paris, la fel ca și tratatele încheiate anterior între Rusia și Turcia, păstrează tăcere cu privire la soarta Insulei Șerpilor, se cuvine ca această insulă să fie considerată ca depinzând de Delta Dunării și trebuind, în consecință, să urmeze destinația acesteia. în intersul general al comerțului maritim, guvernul otoman se angajează să întrețină pe această insulă un far menit să asigure navigația vaselor ce se îndreaptă spre Dunăre și spre portul Odesa; comisiunea riverană instituită prin art. 17 al tratatului de la Paris, în scopul asigurării navigabilității gurilor acestui fluviu și a părților de mare învecinate, va veghea la regularitatea serviciului acestui far.

(După Anexa 2 din *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria* și *diplomația României.* nr. 1 (6), 1994, M. A. E., Dir. Arhiv. și Doc. Diplomatice)

Anexa nr. 6

PROTOCOL REFERITOR LA PRECIZAREA PARCURSULUI LINIEI FRONTIEREI DE STAT ÎNTRE REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ ȘI UNIUNEA REPUBLICILOR SOCIALISTE SOVIETICE

în conformitate cu art. 1 al Tratatului de Pace cu România, intrat în vigoare la 15 sept. 1947, Guvernul Republicii Populare Române, pe de o parte, și Guvernul Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, pe de altă parte, au convenit asupra celor ce urmează:

1. Frontiera de Stat între România și Uniunea R. S. S., indicată pe hărțile anexate la prezentul Protocol / Anexele I—II /, are următorul parcurs:

a) Conform Anexei I:

— de la punctul de întâlnire al frontierelor U. R. S. S., României și Ungarieț până la muntele Stog urmează linia fostei frontiere româno-cehoslovace;

— de la muntele Stog până la borna de frontieră nr. 56, a fostei frontiere româno-polone, ce se află la 4,9 km la sud de izvoarele râului Ccremușul Negru, urmează linia fostei frontiere între România și Polonia;

— de la borna de frontieră nr. 56 a fostei frontiere româno-polone până la râul Prut, la marginea de vest a localității Orofteana-De-Sus, trece astfel cum e convenit și descris în Protocolul nr. 6 al comisiei Centrale Mixte Sovieto-Române de la 14 septembrie 1940;

— de-a lungul râului Prut până la vărsarea în Dunăre și mai departe pe Dunăre până la localitatea Pardina trece astfel cum este convenit și descris în Protocolurile nr. 7 din 16 sept, și nr. 8 din 18 septembrie 1940 ale Comisiei Centrale Mixte Sovieto-Române.

b) Conform Anexei II:

— de-a lungul fluviului Dunărea, de la Pardina la Marea Neagră, lăsând insulele Tătarul Mic, Daleru Mic și Mare, Maican și Limba de partea Uniunii R. S. S., iar insulele Tălaru Mare, Cernovca și Babina - de partea României; Insula Șerpilor, situată

în Marea Neagră, la răsărit de Gurile Dunării, intră în cadrul Uniunii R. S. S.

2. în caz de neconcordanță între descrierea frontierei din text și cea din hărți, descrierea. din text va fi considerată cea justă.

3. Pentru demarcarea frontierei, în conformitate cu punctul 1 al Protocolului de față va fi instituită o Comisie Mixtă Sovieto-Română de Frontieră, cel mai târziu in termen de o lună din ziua semnării Protocolului.

4. Prezentul protocol intră în vigoare în ziua semnării sale, întocmit în două exemplare, ambele în limbile rusă și română, cele două texte având putere egală.

Moscova, 4 februarie 1948.

DIN ÎMPUTERNICIREA GUVERNULUI » REPUBLICII POPULARE ROMÂNE ss / dr. Petru Groza	DIN ÎMPUTERNICIREA GUVERNULUI UNIUNII REPUBLICILOR SOCIALISTE SOVIETICE ss /V/ Molotov

(După Anexa 4 din *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria și diplomația României,* nr. 1 (6), 1994, M. A. E.. Dir. Arhiv. și Doc. Diplomatice)

Anexa nr. 7

PROCES-VERBAL

Anul 1948, luna mai, ziua 23.

Noi, subsemnații Nicolai Pavlovici Sutov, prim-secretar de Ambasadă, în calitate de reprezentant al Ministerului Afacerilor Străine al Uniunii R. S. S. și Eduard Mezincescu, ministru plenipotențiar, in calitate de reprezentant al ministerului Afacerilor Străine al Republicii Populare Române, în virtutea și în executarea Protocolului Sovieto-Român, semnat la Moscova la 4 februarie 1948, am încheiat prezentul Proces-Verbal, constatând că astăzi la ora 12 (ora locală), Insula Șerpilor sau Zmeinâi, situată- în Marea Neagră la 45 grade, 15 minute, 18 secunde latitudine nord și 30 de grade, 19 minute, 15 secunde longitudine est de Greenwich, a fost înapoiată Uniunii Sovietice de către Republica Populară Română și încadrată în teritoriul Uniunii R. S. S. Prin semnarea prezentului Proces Verbal s-au îndeplinit formele legale de predare a Insulei.

Făcut pe Insula Zcmeinâi, în două exemplare, fiecare în limbile rusă și română.

DIN ÎMPUTERNICIREA M. A. S. AL UNIUNII REPUBLICILOR

DIN ÎMPUTERNICIREA M. A. S. AL REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
ss / E. Mezincescu

(După Anexa 5 din *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria p diplomația României,* nr. 1 (<>). 1994, M. A. E., Dir. Arhiv. și Doc. Diplomatice)

Anexa nr. 7
Fila 2

INSULA ȘERPILOR

(Adaptare a autorului după Anexa 5 din *Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria p diplomația României,* nr. 1 (6), 1994, M. A. E., Dir.

Anexa nr. 8

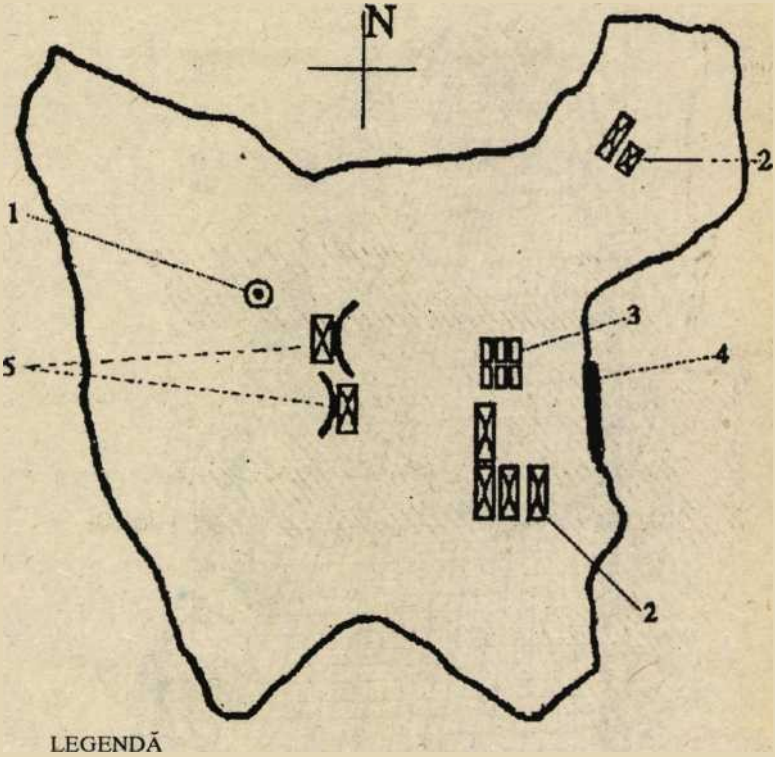

1. Far
2. Clădiri
3. Radare
4. Port
5. Rezervoare

HARTA AMPLASAMENTELOR MILITARE DIN INSULA ȘERPILOR -
noiembrie 1992

(Adaptare a autorului după *Expres,* nr. 48/1992)

Anexa nr. 9

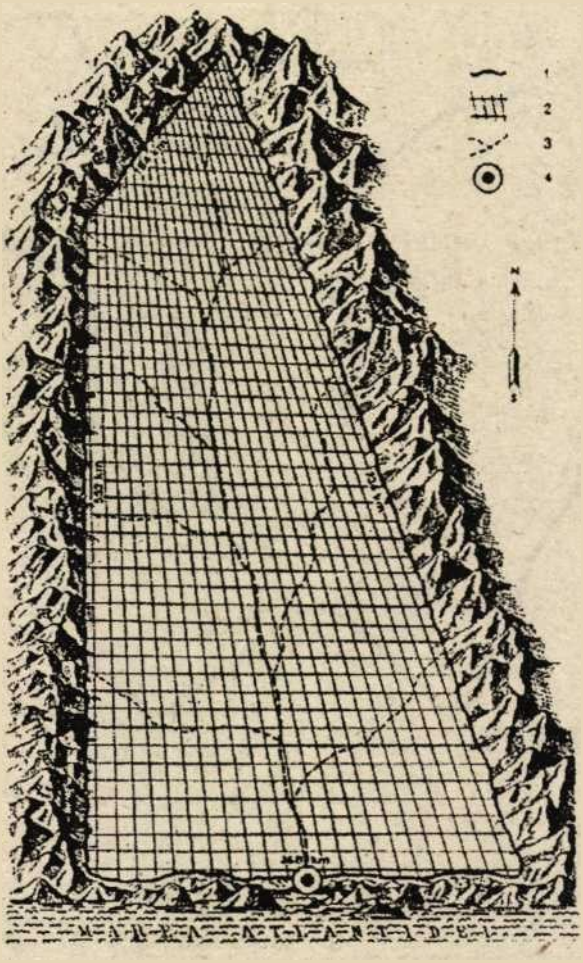

PLANUL SCHEMATIC AL REGATULUI PRINCIPAL. AL ATLANTIDEI LUI PLATON

1. Canalul circular principal; 2. Canale mici; 3. Râuri (localizare arbitrară), 4. Capitala (Reproducere după *Atlantida* lui N. F. Jirav)

Anexa nr.

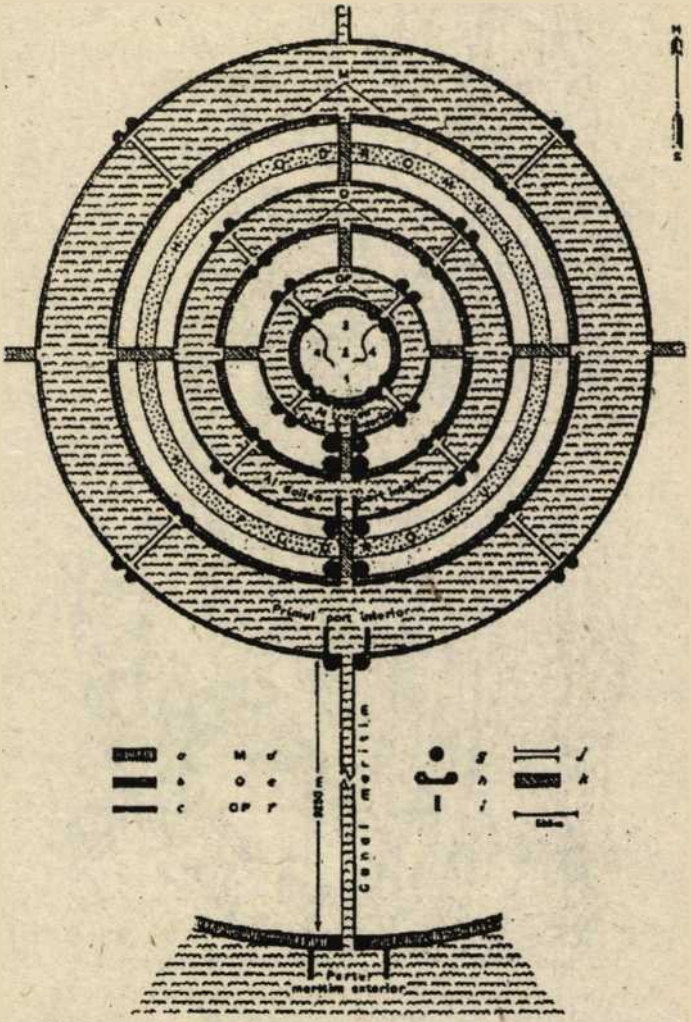

PLĂNUI. ACROPOLE DIN CAPITALA ATLANTIDEI LUI

(Reproducere după *Atlantida* lui N. F. Jirov)

Anexa nr. 11

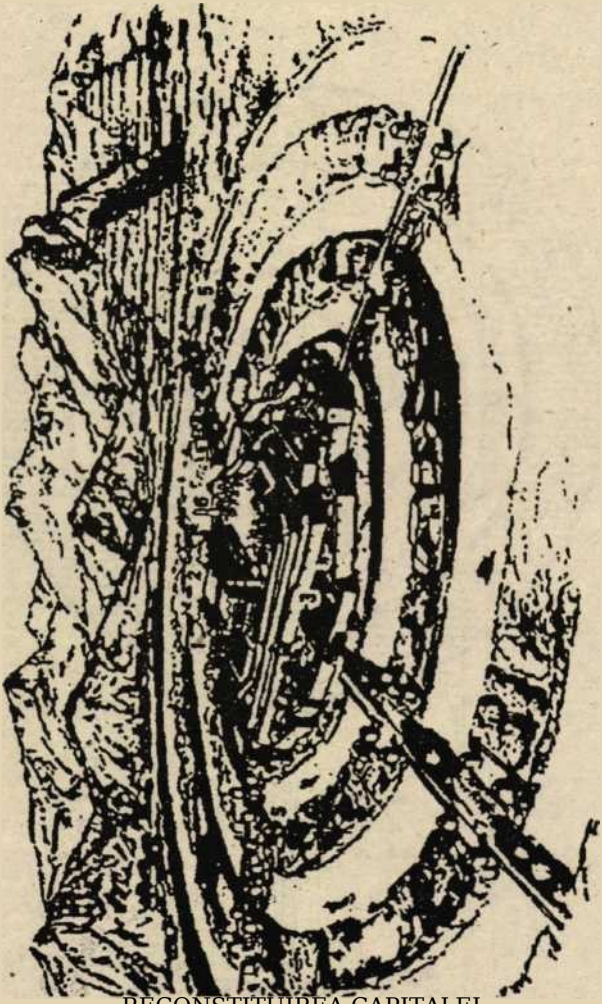

RECONSTITUIREA CAPITALEI
ATLANTIDEI DUPĂ DESCRIEREA LUI
PLATON

1. Palatul regal; 2. Templul lui Clito și templul lui Poseidon;
3. Crângul lui Poseidon; 4. Hipodromul; 5. Diverse temple;
6. Diverse monumente; 7. Poduri și canale acoperite.

(Reproducere după *Atlantida* lui N. F. Jirov)

Anexa nr. 12

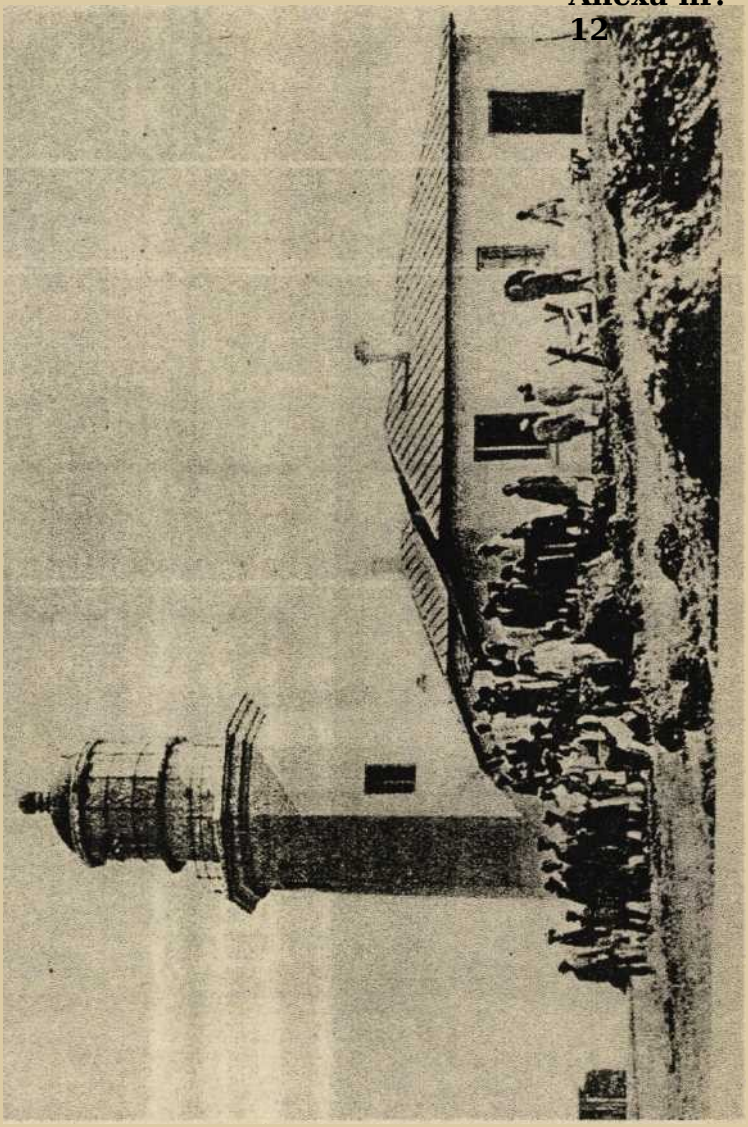

INSULA ȘERPILOR - Excursioniștii Ligei Navale Române și Farul

Anexa nr. 13

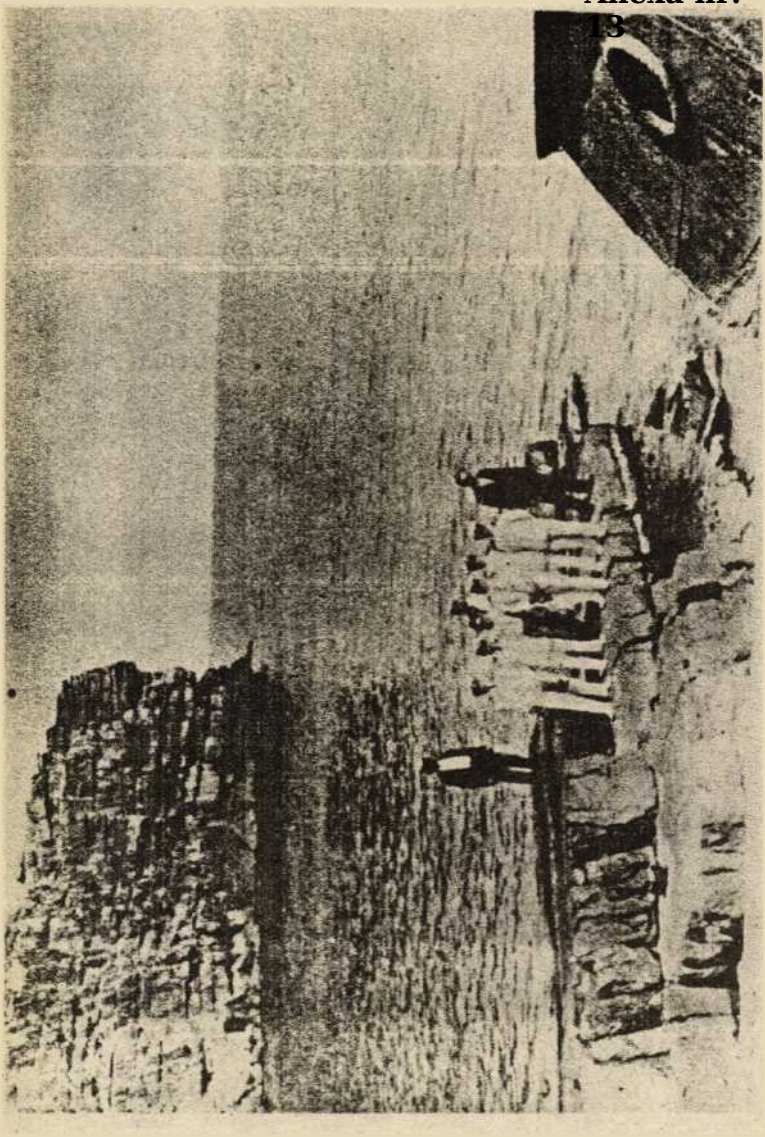

INSULA ȘERPILOR - Ofițeri în excursie și epava vaporului *Conigsliffe*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. IZVOARE

1. **Arhive**

Arhiva Agenției „ROMPRES“.

1. Dosar relații România-Ucraina: Puncte de vedere 381/14 decembrie 1993, *Ucraina ar avea sprijinul tacit al [arilor Est- Europene pentru politica sa de securitate* (Reuter).
2. Dosar relații România-Ucraina, *Informații Centrale* din 14 decembrie 1993; 19 ianuarie 1994; 14 iunie 1995.
3. *Bul. Informațional ROMPRES, Știri Externe* din 17 mai 1995.
4. Extras din *Bul. Servic. gen. de știri interne, ROMPRES,* din 23 februarie 1994, fila 20.

Direcția Arhivă și Documente Diplomatice București, M. A. E.

Insula Șerpilor. Sinteze, Momente principale din istoria și diplomația României, nr. 1 (6), 1994.

2. **Biblioteci**

Biblioteca Academiei Române, Biroul Hărți, Harta *„Fido-Nisi or Sepent. I, October 1856“,* D. VIII. 1.

3. **Documente publicate**

1. CIORÂNESCU, A., *Documente privitoare la istoria românilor, culese din Arhivele de la Simancas,* București, 1994, p. 70, doc. CXXXII.
2. CORREARD, S., *Ghide maritime et strategique de la*

Mer Noire, Paris, 1854.

3. *Documente privind istoria militară a poporului român. Mai 1888 - iulie 1991,* Edil. Milit., București, 1975.
4. *Documente privind istoria României. Războiul de independență,* vol. IX, Edit. Academiei, București, 1955.
5. PETRESCU, G., STURDZA, A D., STURDZA, C. D., *Acte și documente relative la istoria renașterii României,* București, 1888, vol. I, 1900.
6. SCURTU, I., MOCANU, SMÂRCEA, D., *Documente privind Istoria României, între anii 1918-1944,* Edit. Did. și Pedag. R. A, București, 1995.
7. SCURTU, I., coordonator colectiv, *Viața politică în documente,* Arhivele Statului din România, București, 1994.

4. **Memorii**

1. CIOBANU, M., *Convorbiri cu Regele Mihai I al României,* Edit. Humanitas, București, 1992.
2. FRANK, N., *O înfrângere în victorie.* Edit. Humanitas, București, 1992.
3. MIRCU, M., *Dosar Ana Pauker,* Edit. „Gutemberg - Casa cărții", București, 1991.

5. **Presă**

1. BARBU, V., *Grigore Tocilescu, un deschizător de drumuri,* în *Magazin istoric,* nr. 6/1980.
2. CERNOVODEANU, P., *Mai 1812, Pacea de la București,* în *Magazin istoric,* martie 1993.
3. DOLGHIN, F., *Dicționar istoric - Ucraina,* în *Magazin istoric,* noiembrie 1992.
4. NECULA, C., *Așa a fost răpită Insula Șerpilor,* în *Marea Noastră,* nr. 12/1994.
5. OȘCA, A. și CHIRIȚOIU, M., *Addenda la criza rachetelor în România,* în *Magazin istoric,* martie

1995.
6. SCORPAN, C., *Ovidiu avea dreptate,* în *Magazin istoric,* nr. 8 (41) august 1970.

7. ȘTEFĂNESCU, S., *Ani fost pe Insula Șerpilor,* în *Revista de istorie militară,* nr. 3 (31) 1995.
8. VERONA, S., *Cum au plecat trupele sovietice din România,* în *Magazin istoric,* mai 1995.
9. VITAN, O., *In Marea Neagră există un „ Triunghi al Berniudelor“ mobil,* în *Revista fenomenelor paranormale,* nr. 11/1995.
10. VULPE, R., *Histoire anciene de la Dobrodja,* în *La Dobrodja,.* București, 1938.
11. *Actualitatea* din 1 aprilie 1996.
12. *Atlantis,* London, nr. 12/1959.
13. *Buletinul oficial al M. A. N. al R. P. R.,* nr. 21 din 11 august 1961.
14. *Cronica română* din 21 noiembrie 1995.
15. *Curierul românesc* din 27 mai 1836.
16. *Dosarele poliției secrete,* suplimentul săptămânalului *Acum,* 1991.
17. *Evenimentul zilei* din 15 februarie 1993; 16 mai 1994; 9 august 1995, 7 decembrie 1995.
18. *Expres,* nr. 47/1992;. 48/1992; 49/1992.
19. *Jurnalul național* din 8/9 iulie 1995; 16 septembrie 1995;
7 decembrie 1995; 20 decembrie 1995.
20. *Libertatea* din 14 decembrie 1995.
21. *Magazin,* nr. 17/1995.
22. *Marea noastră,* nr. 2 și 3/1937.
23. *Monitorul oficial al României,* nr. 5/1994.
24. *Nu,* nr. 123 din 30 august - 5 septembrie 1993.
25. *Palatul de justiție,* septembrie 1992.
26. *Pirat magazin,* nr. 21/1995.
27. *Presa panoramic,* nr. 12/1990.
28. *Revista Marinei,* an III. nr. 1/1928.
29. *România liberă* din 2 iunie 1946; 5 iunie 1946; 19 noiembrie 1992; 25 noiembrie 1994; 10 ianuarie 1996.
30. *Românul* din 3-5 manie 1992; 18-24 mai 1992; 21-27

martie 1994.

31. *Scânteia,* din 7 februarie 1948.
32. *Strict Secret,* nr. 251/1995; 277/1995.
33. *Tineretul liber* din 19 februarie 1993.
34. *Universul* din 4 iulie 1940.
35. *Ziua,* nr. 143/1994; 145/1994; din 15 martie 1996; 23 martie 1996; 26 martie 1996.

II. LUCRĂRI ȘI STUDII

1. AGAPIE, M., ROTARU, J., *Ion Antonescu. Cariera militară (Scrisori inedite),* Edit. Academiei de înalte Studii Militare, București, 1993.
2. ANDREW, C., GORDIEVSKI, O., *K.G.B., - Istoria secretă a operațiunilor sale de la Lenin la Gorbaciov,* Edil. AII, București, 1994.
3. APPOLONIUS din Rhodos, *Argonauticele,* Edit. Univers, București, 1976.
4. APOSTOL, D., *Din tainele naturii,* Edit. Sport-Turism, 1987.
5. APOSTOL, ^D., *Deocamdată., enigme,* Edit. Sport-Turism, 1986.
6. BACIU, N., *Agonia României 1944-1948,* Edil. Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
7. BARNEA, L, ȘTEFĂNESCU, Ș., *Din istoria Dobrogei, III, Bizantini, români și bulgari la Dunărea de Jos,* București, 1971.
8. BELDICEANU, N., *La conquete des cites marchandes de Kilia de Cet. Albă par Bayazid II,* în *Sud^gt Forschungen,* XXII (1964).
9. BERLITZ, C., *Triunghiul Bermudelor,* Edil. SAECULUM I.O., Edil. VESTALA, București, 1995.
10. BESCHLOSS, M. R., și TALBOTT, S., *La cele mai înalte nivele,* Edil. Elil, 1994.
11. BORZA, A., *Contribuțiuni la cunoașterea vegetației și florei Insulei Șerpilor,* in *Bul. Soc. Șt. Cluj,* II, 1924, Secția microfilme. Biblioteca Academiei Române.
12. BRĂTESCU, C., *Oscilațiile de nivel ale apelor și*

Mării Negre în cuaternar, în *Bul. Soc. Roni. Reg. Geogr.* voi. LXI, București 1943 (Extras).

13. BRĂTIANU, I. G., *Marea Neagră de la origini până l^ cucerirea otomană,* Edit. Meridiane, București, 1988, vol. I.
14. BUZATU, G., *Din istoria secretă a celui de al doilea război mondial,* Edit. Șliinț. și Encicloped., București, 1988, vol. I, București, 1995; voi. 11, Edil. Encicloped., București, 1995.
15. BUZATU, G., *România cu și fără Antonescu,* Edit. Moldova, Iași, 1991.
16. CÂLINESCU, I. R., *Insula Șerpilor,* schijă monografică, în *Analele Dobrogei,* anul XII, 1931, fasc. 1-12.
17. CÂRȚÂNĂ, C., SEFTIUC, I., *Dunărea în istoria poporului român.* Edil. Șliinț., București, 1976.
18. CIACHIR, N., *Istoria popoarelor din sud-estul Europei în epoca modernă,* Edit. Științ. și Encicloped., București, 1987.
19. CONDURACHI, E., *Contribuții la studiul epocii arhaice la Histria,* în *Omagiu lui C-tin Daicoviciu cu prilejul împlinirii a 60 de ani,* București, 1960.
20. CONSTANTINIU, F., *între Hitler și Stalin. România și pactul Ribbentrop-Molotov,* Edit. Danubius, București, 1993.
21. CUCU, V., VLĂSCEANU, G., *Insula Șerpilor,* Casa de edit, și presă „Viața Românească", București, 1991.
22. DENSUȘIANU, N., *Dacia preistorică,* Institutul de arte grafice Carol Gobi, București, 1913.
23. D1ACONU, I., *Curs de drept internațional public,* Casa de edit, și presă „Șansa" S. R. L., București, 1995.
24. DRĂGH1CESCU, M., *Istoricul principalelor puncte peDunăre, de la gura Tisei până la Mare și ^e pe coastele mării de la Varna la Odessa,* București, 1943.
25. DUMITRIU, A., *Cartea întâlnirilor admirabile,* Edit.

Eminescu, București, 1981.
26. ECOBESCU, N., DUCULESCU, V., *Dreptul tratatelor,* Edit. Continent XXL București, 1995.
27. ELIADE. M„ *Istoria credințelor și ideilor religioase,* Edil. Șliinț. și Encicloped., București, 1988, vol. I, vol. III.
28. ENCULESCU, P., *Contribuțiuni la vegetația fanerogamică a*

Insulei Șerpilor, în *Bul. Inf. Grad. Muz. Bot.,* Univ. Cluj, VI, 1924.
». FARCAȘ, D. D., *Extratereștii printre noi.* Edit, pentru turism, București, 1991.
30. FONTAINE, A., *Istoria războiului rece,* Edit. Militară, București, 1992, vol. II.
31. FOLESCU, C., *Există inteligență extraterestră?* Edit. Albatros, București, 1991.
32. FRUNZĂ, V., *Istoria stalinisnuilui în România,* Edit. Humanitas, București, 1990.
33. GEORGESCU, V., *Istoria românilor - de la origini până în zilele- noastre,* ed. a 3-a, Edit. Humanitas, București, 1992.
34. GERAUD, Michel de Pierredon, *Istoria politică a Ordinului Suveran al Sf. Ioan de Ierusalim (Ordinul de Malta),* Edit. Universității București, 1993.
35. GHEORGHIȚÂ, F., *Enigme în galaxie,* Edil. Junimea, Iași, 1983.
36. GIURESCU, C. C., GIURESCU, C. D., *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi.* Edit. Albatros, București,1971.
37. GIURESCU, C. D., *Istoria ilustrată a României,* Edit. Sport-Turism, București, 1971.
38. GOOD, T„ *Raport OZN 1992,* Savas Pres, 1993.
39. HERODOT, *Istoria, X,* Edit. Minerva, București, 1961.
40. HILLGRUBER, A, *Hitler, Regele Carol și Mareșalul Antonescu,* Edit. Humanitas, 1994.
41. ILIESCU, I., *Revoluție și reformă,* Edil. Encicloped.,

București, 1994.
42. ILIESCU, I., *Toamnă diplomatică - septembrie-decembrie 1994-,* Edit. Red. publicațiilor pentru străinătate, 1995.
43. IONESCU, M. D., *Dobrogea în pragul veacului ai XX-lea,* București, 1904.
44. IONESCU, M. E., *După hegemonie,* Edit. Scripla, București, 1993.
45. IORGA, N., *Poporul românesc și Marea,* Datina românească, Vălenii de Munte, 1938.

46. IORGA, N., *'Muntele Athos în legătură cu țările noastre,* în *Analele Academiei Române,* tom. XXXVI (1913-1914).
47. IORGA, N., *Politica externă a regelui Carol I,* București, 1916.
48. IOSIPESCU, S., *Balica, Dobrotiță,* Edit. Militară, București, 1985.
49. * * * * *Istoria luniii în date,* Edit. Encicloped. Română, București, 1972.
50. * * * * *Istoria Turcilor,* Edit. Științ. și Encicloped., București, 1976.
51. JIROV, F. N., *Atlantida,* Edit. Științ., București, 1967.
52. KERNBACH, V., *Universul mitic al românilor.* Edit. Științ., București, 1994.
53. KOGĂLNICEANU, M., *Texte social-politice alese,* Edit. Politică, București, 1967.
54. LOVINESCU, M., *Insula Șerpilor / Unde scurte VI,* Edit. Humanilas, București, 1996.
55. LOZOVAN, E., *Byzance et la românite scythique,* în *F. Alteim, Geschilchte der Hunden,* II, ed. a 2-a, Berlin, 1969.
56. LUCE, J. V., *L. Atlantide redecouverte,* Libr. J. Tallandier, Paris.
57. MARIAN, S. F. *Sărbătorile la români,* Instit. de arte grafice Carol Gobi, 1901, vol. III.
58. MATEI, H., *Enigmele Terrei,* Edit. SAECULUM I.O.,

Edit. VESTALA, București, 1995.
59. MAZIERE, F., *Fantastica Insulă a Paștelui,* Edit. Sport-Turism. București, 1975.
60. MEZINCESCU, E„ *Mareșalul ANTONESCU și catastrofa României,* Edit. Artemis, București, 1993.
61. MURGOCI, G., *Cercetări geologice în Dobrogea nordică cu privire specială la rocele paleozoice eruptive,* în *Anuarul Inst. Geol.,* V, 1911, București (Extras).
62. ONCIUL D., *Titlul lui Mircea cel Bătrân și posesiunile lui,* în *Conv. lit.,* -XXXV; 1901; 1902; 1903.
63. PAUSANIAS, *Călătorie în Grecia,* Edit. Științ., București, 1974, vol. I.

64. PÂTRUȚ, A., *De la normal la paranormal,* Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
65. PETRE, G., și BITOLEANU, I., *Tradiții navale românești,* Edit. Militară, București, 1991.
66. PIPPIDI, D. M., BERCIU, D., *Din istoria Dobrogei,* vol. I, *Geți și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană,* Edit. Academiei, București, 1965.
67. POENARU-BORDEA, G., *Numismatica și distrugerea Histriei în secolul al III-lea e. n.,* în *Studii și cercetări numismatice,* V, 1971.
68. PREDESCU, L., *Enciclopedia Cugetarea,* Edit. Cugetarea- Georgescu Delafras, 1940.
69. REINACH, T., *Mithridate Eupator, roi du Pont,* Paris, 1890.
70. SAGAN, C., *Creierul lui Broca,* Edit. Politică, București, 1989.
71. SANDERSON, I. T., *Investigating the Unexplained,* Englewood Clifs, New Jersey, 1972.
72. SCURTU I., *Monarhia în România (1866-1947),* Edit. Danubius, București, 1991.
73. TURCU, S. C., *Enciclopedia observațiilor O. Z. N., din România (1514-1994),* Edit. Emanuel, București, 1994.

74. VÂDUVA-POENARU, 1., *în căutarea civilizațiilor,* Edit. Geneze, București.
75. VULPE, R., și BARNEA, I., *Din istoria Dobrogei, II, Romani la Dunărea de Jos,* București, 1968.
76. XENOPOL, D. A., *Istoria românilor din Dacia Traiană,* voi. V, București, 1914.

INDICE DE NUME

A

Agapie. Mircea, gl. maior. 143
Ahile, 9, 31, 32. 33, 35, 36, 39, 40, 45, 52, 59, 60, 61. 71. 116, 117, 118, 131
Aiax, 118
Alcibiade, strateg, 36
Alexandru 1, 58, 140
Alexandru cel Bun, 50
Alexandru Macedon, 36
Alexianu, Gheorghe, 144
Alexios Comnenul, 46
Alp Arslan, 46
Amedeo al VI-lea de Savoia, 48
Amianus (Amiani) Marcellinus. 33
Antilohos, 118
Antonescu, Ion, 5, 71, 132, 142. 143, 144, 145, 146
Antonescu, Mihai, 144
Apostol, Dan, 107
Arctinus (Arktinos) din Milet, 31
Ardagast, 43
Aristotel, 25
Atlas (Atals). 104, 119
Augustus, 22, 38

B

Bac. H„ 106
Baciu, Nicolae. 74
Baiazid al II-lea, 51
Bailly, astronom, 112
Baiocco, Alfo, 1.13
Basarab I. 50
Berlioux, E. F.. 112
Beschloss, Michael, R., 87
Bismark, Otto, 64
Blavatska, H. P.. 109
Boccaciao. 118
Bock, J. C., 112
Bodnăraș, Emil, 77
Boisaq, E., 30
Bolk, Louis, 108
Borchard, H. H., 111
Botez, Eugeniu P.. 65
Brandan. călugăr, 113
Brătianu, Gheorghe I., 8. 29. 35, 36, 45, 66
Brătianu, I. C., 64
Brejnev, Leonid, 81
Brinkmann, comandant, 72
Bucurescu, Adrian. 117, 119
Burebista, 38
Bush, George, 87. 88
Buzatu, Gheorghe, dr., 145

C

Caesar, 38
Carol I, domnitor al României. 63
Călinescu, I. R.. 20
Cătuneanu, Alexandru, It. comandor. 17
Cealîi (Cealâi), Olexandr, 129. 136, 137, 139, 142
Ceaușescu, Nicolae. 81, 82
Cernea, Lia, 144
Chebeleu, Traian, 136
Churchill, Sir Winston. 74
Churchman, West, dr., 125
Claudiu, împărat, 38
Clinton, Bill, 134
Clito (Cleito), 104. 164
Columb, Cristofor. 113
Constantin al V-lea. 43
Constantin cel Mare. 9, 39
Conțescu, Constantin, 69
P. S. S. Cosma al Dunării de Jos. 68

Coteț, Petre, 120

Cousteau, J. Y., 112
Cristescu. Octavian, 141
Cristescu, Vasile, 13
Crilias cel Bătrân, 103
Critias cel Tânăr, 103
Croitoru, Ion, cpl. rg. I, 25
Cucu, Vasile, 17, 30, 32

D

Darius I, 35, 36
Densușianu, Nicolaie, 114, 115, 116, 117, 120
Diaconu, Ion, dr., 135
Dioclejian, 40
Diodor din Sicilia, 119
Djeijinski, F. E„ 91
Dobrotiță (Dobrolici), despot. 10, 48, 49, 50, 132
Dropides, 103
Ducaru, Serin, 136
Dulu, Ștefan, 14, 15
Dyonysios Perigetul, 33

E

Ecaterina a II—a, 57. 58
Egger, E., 34
Einstein, Albert, 107
Eisenhower, Dwigl. David. 107
Eliade, Mircea, 34, 45
Erikson, Leif, 113
Euripide, 32
Evenor, 104, 120

F

Flavius Arianus Nicamedensis. 32
Ferdinand I, rege al României. 66
Fredutius de Ancona, 52

G

Gabrielescu, Ion. 133
Gafencu, Grigore, 69
Gheorghe Gheorghiu-Dej. 77, 79, 80, 81
Gheorghijă, Florin. 126
Ghica, Ion, 63
Gioană, Mircea, 97
Giurescu. C. C., 8
Giurescu, Dinu C., 8, 39
Glaucus din Possidia, 33
Godron, 112
Good, Timothy, 107
Gorbaciov, Mihail, 82, 87, 88, 89, 107
Gordievski, Oleg, 76
Gorskov, S. G„ contraamiral, 73
Greig, amiral, 17, 59
Groza, Petru, dr., 74, 77, 139, 158

H

Hadrian, Împărat, 32. 39
Hecateu, 118
Hennig, Richard, 111
Herghelegiu, Marius, 90
Herodot, 36, 119
Hesiod, 117
Hesychiu, 33
Hillgruber, Andreas, 146
Hitler, Adolf, 70
Hoagland, Richard, 126

I

lapet, 119 lason, corăbier, 31 Ierunca, Virgil, 147
Iliescu, Ion, 7. 97, 98, 133, 140 Ioan al V-lea Paleologul, 48 Ioan Taimiskes, 44
loancu, (Ivanko), 49
Ionescu, Mihai, dr., 88
Ionescu, Mihail, dr., 89
lorga. Nicolae, 848

J

Jirov, N. F„ 102, 105, 113

Mihai I, rege al României, 77

K

Keeps, 109
Kogălniceanu, Mihail, 64
Kohl, Helmut, 87, 88
Kohler, 59, 60
Komes, arhonte, 44
Kravciuk, Leonid, 134
Kritsky, It. comandor, 17, 20, 59
Kriucicov, V., 92
Kucima, Leonid, 97, 134

L

Lascar, Mihail, general, 77
Leon, drogar, 44
Leonymos din Crotona, 118
Leonin, 33
Leoveanu, general, 73
. Leuce, J. V., Ill
Leucipe, 104, 120, 121
Liiceanu, Gabriel, 147
Lisner, Ivar, 111
Lovinescu, Monica, 146
Luca, Vasile, 77
L. Licinius, Lucullus, 37
Lucullus Varro, 37
Lycophron Alexandrin, 32

M

Malaise, Rend, 111
Manethon, istoric, 121
Manuc-bei, negustor, 58
Manea, Mihai, 142
Maniu, luliu, 146
Manzi, M., 109
Mao-Tze-Dun, 80
Marciuk, Evghenii, 137
Marinescu-Himu, M., 103
Maxim din Tyr, 33
Mehmed al II—lea, 51
Mehmed al Ill-lea, 55
Meleșcanu, Felicia, 88
Meleșcanu, Teodor, 96, 97, 136. 137

Pompei, 38
Pomponiu, Mela. 117
Popovici, Vasile, 98
Poseidon, 104, 112, 117, 119, 164
Predescu, Lucian, 21

R

Reinach, Teodore, 37
Rikard, T. A., 105
Rivaud, Albert, 111
Rodin, Auguste, 9, 148
Romanos, drongar, 44
Romanos al IV-lea Diogenes, 46
Rotaru, Jipa, cpt. r. 1, 143
Roth, Michael, dr., 123
Rousseau-Liesens, A., 105
Rudbek, Olaf, 112
Ruzo, Daniel, 120

s

Sanderson, Ivan. 126
Sânduleac, Leontii, 96
Schiller, W., 123
Schulten, Adolf, 111
Schiitze, Walter, 88
Scott Elliot, W.. 109
Scimnus de Chios, 33
Severin, Adrian, 133
Sima, Horia, >46
Simion. Fl. Marian, 114
Solon, 102, 103. 105
Sprague de Camp. L„ 111
Stalin, I. V., 70, 74, 75, 78
Steiner, Rudolf P., 109
Stoianovici, Al., contraamiral, 73
Strabo, 33
StrejoviC, D., 122
Sutov, N. P., 77. 158
Sviatoslav, cneaz al Kievului, 44

Șevarnadze, Eduard. 89
Ștefan cel Mare. 50. 51
Ștefan de Bizanț, 33
Ștefănescu, Silviu, maior (r), 143
ștemfeld, A. I., 106

T

Taibout de Marigny, 60
Taiboot, Strobe, 87
Tarasiuk, Boris. 96, 98
Tătărescu, Gheorghe, 76
Teodorescu, Bogdan, dr., 141, 142
Teodorescu, Nicolae, 123
Teohari, Georgescu, 77
Tocilescu, Grigore, 34
Tolstoi, A N., 107
Tomi, Raluca, 141
Tufescu, Victor, 120
Turturică, Cristian, D., 90
Tzuros, George,

u

Ulise, 34
Ungureanu, 144

V

Vadim, Tudor, 139
Vasmer, M., 30
Vasile al II-lea, 45
Vasiliu, Constantin, 144
Văcăroiu, Nicolae, 137
Vîșinski, Andrei, 74
Vladislav I Vlaicu, 48
Vlăsceanu, Gheorghe, 17, 30, 32

X

Xerxes, 36

z

Zlencov, Anatoli, 97

SUMAR

Prolog. Insula Șerpilor, străvechi pământ românesc în bazinul Mării Negre....7

I. Un S. O. S. pentru ecologiști.....17

II. Zei, eroi, temple, morminte 29

III. Românii au ținut la respect flota genoveză . 42

IV. în jocul de interese al marilor puteri...55

V. K.G.B.-ul nu crede înMalta 87

VI. Insula Șerpilor - de la normal Ia paranormal 102

în loc de epilog, ultima oră,strict autentică ... 129

Anexe 148

Bibliografie selectivă.....167

Indice de nume.....175

CĂRȚILE NOASTRE -

LA DISPOZIȚIA D-VOASTRĂ

Editurile SAECULUM I.O. și VESTALA

(str. Ciucea nr. 5, bL L 19, ap. 216, Cod 74696, București - 72), **oferă spre vânzare cititorilor interesați cărțile publicate sub egida lor cu o reducere de 10% din prețul de vânzare, în cazul în care le achiziționează direct de la depozitul editurilor *(str. Grigore Alexandres- cu, nr. 96 sau str. Iacob Negruzzi, nr. 7),* cu plata în numerar sau le comandă în scris (cu plata ramburs).**

Beneficiază de acest avantaj (inclusiv de gratuitatea expedierii prin poștă) oricine cumpără sau comandă cărți în valoare de minimum 20 000 lei.

Cititorii pot achita și prin virament, plătind anticipat contravaloarea cărților comandate în contul Editurii SAECULUM I.O. nr. 4072996359567, deschis la B.R.D. Titan, București. •

Relații suplimentare la telefonul 630 54 12, seara sau dimineața până la orele 8^{30}.

Comanda promptă vă garantează reținerea titlurilor dorite!

A se vedea lista titlurilor disponibile și în curs de apariție pe coperta 3.